बार्षिक योजना तर्जुमा
नीति, कार्यक्रम तथा बजेट पुस्तिका
आर्थिक वर्ष २०८२/०८३

धार्चे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
माछीखोला, गोरखा
website: www.dharchemun.gov.np
email: rmdharche@gmail.com

संरक्षक
श्री लक्ष्मण गुरुङ
(गाउँपालिका अध्यक्ष)

सल्लाहाकार
श्री सुनिला गुरुङ
(गाउँपालिका उपाध्यक्ष)

सम्पादन
श्री बुद्धिराम बस्नेत
(प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत)

व्यवस्थापक
श्री विनायक तिमिल्सिना
(प्रशासकीय अधिकृत)

मुद्रण
वेष्टर्न प्रिन्टिङ्ग सपोर्ट
सामाखुशी, काठमाडौं, ९८५१०५७१२९

प्रकाशक
धार्चे गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
माछीखोला, गोरखा
website: www.dharchemun.gov.np
email: rmdharche@gmail.com

अध्यक्षको भनाई

नेपालको संविधान २०७२ मा व्यवस्था भएअनुसार हरेक ५/५ बर्षमा आवधिक निर्वाचन हुने क्रममा २०७९ साल बैशाख ३० गते स्थानिय तहको निर्वाचनबाट हामी निर्वाचित भई धार्चे गाउँपालिकाको चालु आर्थिक बर्ष २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट पुस्तिका जनता समक्ष सुचना प्रवाह र पारदर्शिताको लागी बजेट पुस्तिका प्रकाशनलाई यस आर्थिक बर्षमा पनि निरन्तरता दिएको छु।

स्थानीय तहको सरकारले विगंत आर्थिक बर्षको बजेट तथा कार्यक्रमको समिक्षा, गल्ती कमजोरीबाट सिकाई अनुभव लिदै, आगामी आर्थिक बर्षको मार्गचित्र सहित नयाँ कार्यक्रमहरु समावेश हुने गरी यस आ.व.२०८२/०८३ को बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ।

यस आर्थिक बर्षमा पनि धार्चे गाउपालिकाको बार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटलाइ कार्यन्वयन योग्य हुने गरी जनसख्या, भुगोल, राजस्व र पूर्वाधारलाई समेत मध्यनजर गरी सुत्र निर्धारणको आधारमा वडागत बजेट विनियोजन गरेको छु।

सिमित साधान स्रोत, साधनको अधिकतम परिचालन गरी विकासलाई नतिजामूलक, परिणामुखी तथा जनमुखी बनाउन अधिकतम प्रयासरत गरिएको छ।यस आर्थिक बर्षमा दीगो पूर्वाधार विकासमा जोड दिई सामाजिक तथा आर्थिक विकासको आधार तयार गर्नु मुख्य उद्देश्य हो।

स्थानीय समुदाय, नागरिक समाज, गैर-सरकारी संस्था, नीजि क्षेत्र, विकास साझेदार-संस्था, स्थानीय समाजसेवी, बुद्धिजीवि र राजनीतिक दलको समेत सहभागितामा नीति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ। गाउँपालिकाको प्रस्तुत नीति, बजेट तथा कार्यक्रमलाई समावेशी, दीगो र उपलब्धीमूलक बनाउदै लगिने छ।

यस धार्चे गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२-८३ को नीति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा प्रक्रियामा अमूल्य सुझाब प्रदान गर्नु हुने संघीय संसदका सदस्य, प्रदेश सभाका सदस्य तथा राजनीतिक दलका प्रतिनिधिलाई विशेष आभार व्यक्त गर्न चाहान्छु। यसैगरी कार्यपालिकाका पदाधिकारी र सदस्य, विषयगत समितिका पदाधिकारी, विषयगत शाखा, वडा समिति, गाउँसभाका सदस्य, स्थानीय समुदाय, राजनीतिक दल, नागरिक समाज, कानुनी सल्लाहकार, शुभचिन्तक लगायत, कर्मचारी र सम्बन्धित सबैमा हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।

अन्तमा समग्र धार्चेको समृद्धिको लागी स्वीकृत नीति, बजेट र कार्यक्रम कार्यान्वयन चरणमा परिणाममूखी, प्रतिफलमूखी तथा पारदर्शिताको लागी समेत सबै क्षेत्रबाट निरन्तर सकारात्मक सहयोग र साथको सदैव अपेक्षा गर्दछु।

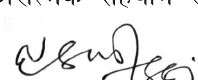

....

लक्ष्मण गुरुङ

अध्यक्ष

विषय सूची

भौगोलिक अवस्था १
क्षेत्रफल र सिमाना १
नामाकरण १
जनसंख्याको आकार र विवरण २
वडागत रुपमा जनसंख्याको विवरण ३
वैवाहिक स्थिति ३
पहिलोपटक विवाह गर्दाको उमेर ३
अपाङ्गता ३
अपाङ्गताको प्रकार अनुसार जनसंख्या ४
जन्म दर्ता ४
बसोबासको अवस्था ४
लिङ्ग र उमेर समूह अनुसार घरमूलीको संख्या ५
आवास सम्बन्धी विवरण ५
घरको स्वामित्व अनुसार परिवार संख्या ५
घरको जगको बनोट अनुसार परिवार संख्या ५
घरको बाहिरी गारोको बनोट अनुसार परिवार संख्या ५
घरको छानो बनोट अनुसार परिवार संख्या ६
घरको भुइँको बनोट अनुसार परिवार संख्या ६
खानेपानीको सुविधाको विवरण ६
खाना पकाउन प्रयोग गर्ने इन्धन अनुसार परिवार संख्या ६
बत्ति बाल्न प्रयोग गर्ने इन्धन अनुसार परिवार संख्या ६
परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवार संख्या ६
परिवारमा उपलब्ध साधन तथा सुविधा अनुसार परिवार संख्या ७
घर, जग्गामा महिलाको स्वामित्व ७
मृत्यु सम्बन्धी विवरण ७
गणनाको समयभन्दा १२ महिना अघि मृत्यु भएका व्यक्तिहरुको संख्या ७
अनुपस्थित विवरण ८
अनुपस्थित सदस्य विदेशमा बसोबास गर्ने परिवार संख्या ८

विदेशमा बसोबास गर्ने अनुपस्थित जनसख्या ८
प्रमुख दश जातजाति अनुसार जनसंख्या ८
प्रमुख दश धर्म अनुसार जनसंख्या ८
प्रमुख दश मातृभाषा अनुसार जनसंख्या ९
प्रमुख दश पूर्खाको भाषा अनुसार जनसंख्या ९
प्रमुख दश दोस्रो भाषा अनुसार जनसंख्या ९
कृषि तथा पशुपालन १०
प्रमुख वालीहरू १०
पशुपालन १२
जडिवुट्टि १२
सिँचाइको अवस्था १३
खाद्य सुरक्षाको अवस्था १४
उद्योग र व्यापार १४
पर्यटन १५
श्रमशक्ति र रोजगारीको अवस्था १६
विद्यालयको संख्या १६
स्वास्थ्य १७
बालबालिका र वृद्ध जनसंख्या १७
वातावरण तथा जल वायु परिवर्तनको स्थिति १८
आय व्ययको बिबरण १९
धार्चे गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम २३
धार्चे गाउँपालिकाको आर्थिक बर्ष २०८१/८२ बजेट तथा कार्यक्रम ४९
स्रोत मिलान ५४
कार्यक्रम / परियोजना अनुसार बजेट विनियोजन ५६
धार्चे गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन, २०८१ .... ८८
धार्चे गाउँपालिका अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यन्वयन गर्न बनेको ऐन २०८१ .... ९०

भौगोलिक अवस्था

क्षेत्रफल र सिमाना

गण्डकी प्रदेश अर्न्तगत गोरखा जिल्लाको उत्तरी पूर्व भागमा यो गाउँपालिका अवस्थित छ । यो गाउँपालिका जिल्ला सदरमुकाम गोरखा वाट करीब ७२ कि.मी. उत्तर पश्चिममा अवस्थित छ । पूर्व तर्फ धादिङ जिल्ला र चीनको स्वसाशित क्षेत्र सँग जोडिएको यो गाउँपालिका दक्षिण तर्फ आरुघाट गाउँपालिका र धादिङ जिल्ला, उत्तरमा चुमनुव्रि गाउँपालिका र पश्चिममा वारपाक सुलिकोट गाउँपालिका सगँ सिमाना जोडिएको छ । यो गाउँपालिका राष्ट्रिय गौरवको बुढी गण्डकी जलविद्युत आयोजना तथा मनास्लु हिमाल र गणेश हिमाल आरोहण पदमार्गको प्रवेश द्वारको रुपमा रहेको छ । साविकका केरौजा, उहिया, लाप्राक, गुम्दा, काशीगाउँ र लापु गरी ६ वटा गाविस मिलाएर ७ वटा वडामा विभाजित यो गाउँपालिका ६५२ वर्ग किलो मीटर क्षेत्रफलमा फैलिएको छ । यस गाउँपालिको केन्द्र वडा नम्वर ५ माछीखोलामा रहेका छ ।

तालिका : धार्चे गाउँपालिकामा समावेश साविकको गाउँपालिकाहरू

हाल कायमभएको वडा	साविक गा. वि. स	साविकका वडाहरू
१	केरौजा	७,८ र ९
२	केरौजा	१,२,३,४,५ र ६
३	उहिया	१ देखि ९
४	लाप्राक	१ देखि ९
५	गुम्दा	१ देखि ९
६	काशीगाउँ	१ देखि ९
७	लापु	१ देखि ९

स्रोतः धार्चे गाउँपालिकाको कार्यलय वेव साईट (http://dharchemun.gov.np/), २०७५

नामाकरण

यस गाउँपालिकामा प्रकृतिका पुजारी आदिवासी जनजातीहरूको बाहुल्यता रहेको छ । यहाँका वासिन्दाले आफ्नो घर वाट वाहिर कतै प्रस्थान गर्ने वेलामा आफ्नो रक्षा एवं कार्य सिद्धिका लागि खोलानाला एवं डाँडाकाँडाको पूजा गर्ने चलन छ । यसरी पूजा गर्दा धर्च (कपडाको टुक्रा) ढुङ्गाको देउरालीमा चढाउने वा काठको लट्ठीमा वाँधेर गाड्ने प्रचलन रहेको

छ । स्थानीय गुरूङ भाषामा ध्वजा (कपडाको सानो टुक्रा) लाई धर्च र डाँडाकाँडालाई गाङ भनिन्छ । बोल्दै जाने क्रममा यही शब्द अपभ्रमित भई धार्चे डाँडा भन्ने प्रचलन रहेको भनाई पाइन्छ । गोरखाका साविकका ३ नं निर्वाचन क्षेत्र तथा इलाका नं. १२ को ६ वटा गाविसहरू समायोजन गरी पुन संरचना गरिएको यस गाउँपालिका धार्चे डाँडाको नामबाट नामाकरण गरिएको हो ।

जनसंख्याको आकार र विवरण

जनसांख्यिक झलक

कुल जनसंख्या

१४,२६३

पुरुष ४७.९ %

महिला ५२.१ %

लैङ्गिक अनुपात

९१.९४ पुरुष प्रति १०० महिला

जनघनत्व

२२

कूल परिवारहरु

३,८०८

कूल साक्षरता दर

६२.५%

पुरुष साक्षरता दर(७१.० %)
महिला साक्षरता दर(५४.९ %)

वडागत रुपमा जनसंख्याको विवरण

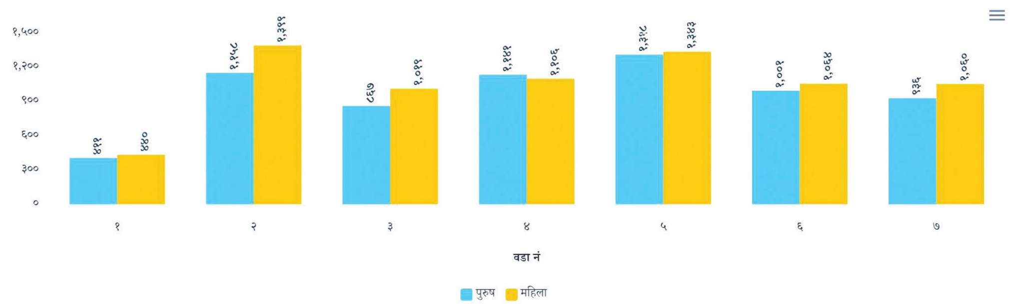

वैवाहिक स्थिति

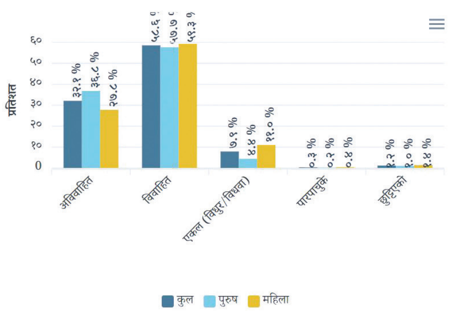

पहिलोपटक विवाह गर्दाको उमेर

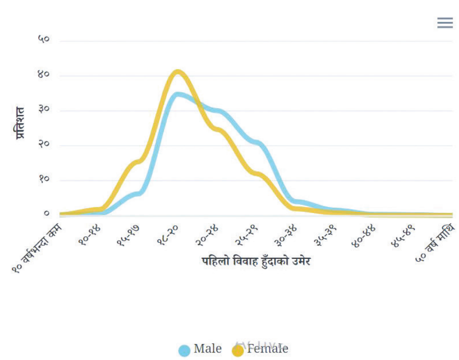

अपाङ्गता

अपाङ्गताका भएका जनसंख्याको प्रतिशत	अपाङ्गताका भएका महिलाहरुको प्रतिशत	अपाङ्गताका भएका पुरुषहरुको प्रतिशत
४.६%	**४.३**%	**४.९**%

अपाङ्गताको प्रकार अनुसार जनसंख्या

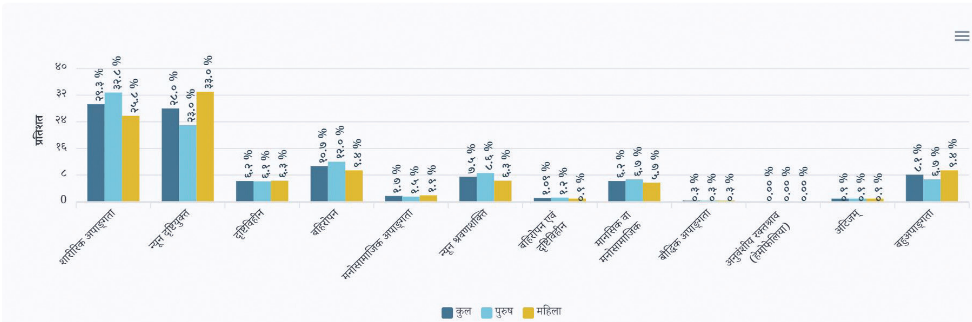

जन्म दर्ता

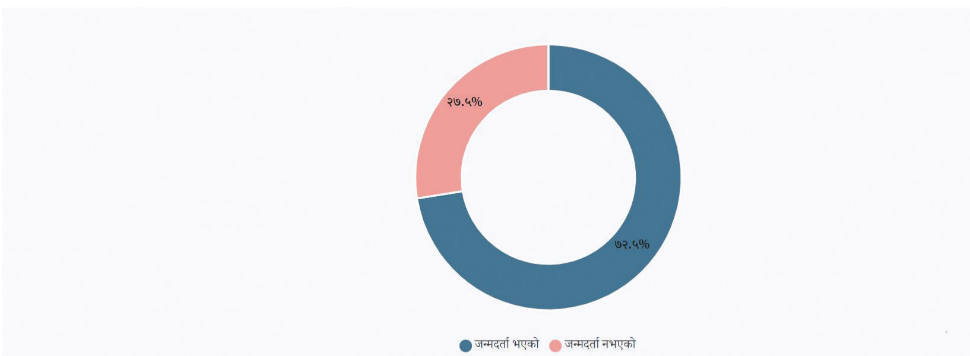

बसोबासको अवस्था

बालबालिकाहरूको बसोबासको अवस्था

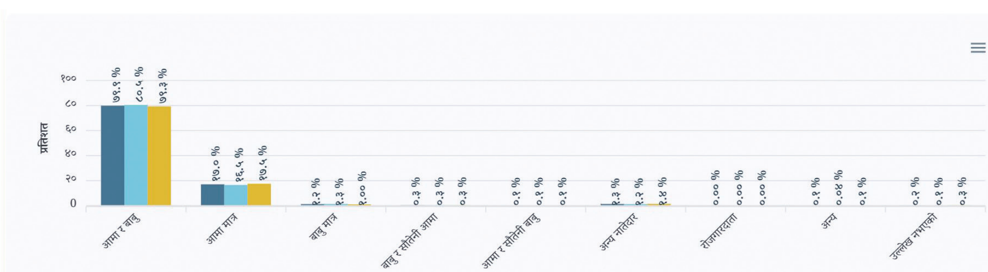

लिङ्ग र उमेर समूह अनुसार घरमूलीको संख्या

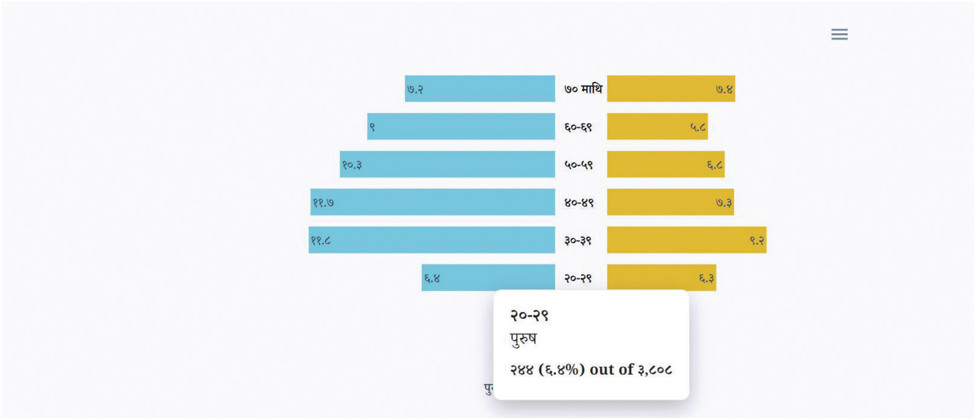

आवास सम्बन्धी विवरण

पारिवारिक झलक

कूल परिवारहरु	परिवारको औसत आकार
३,८०८	३.७५ व्यक्तिहरु प्रति घरपरिवार

घरको स्वामित्व अनुसार परिवार संख्या

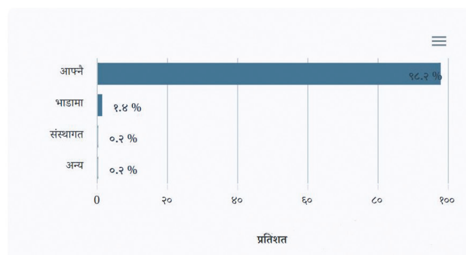

घरको जगको बनोट अनुसार परिवार संख्या

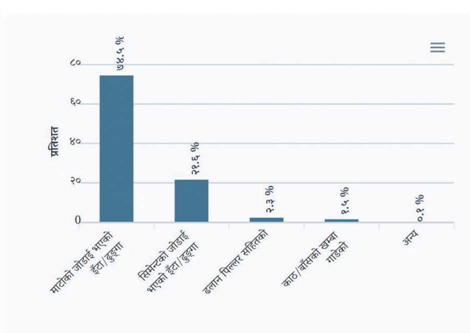

घरको बाहिरी गारोको बनोट अनुसार परिवार संख्या

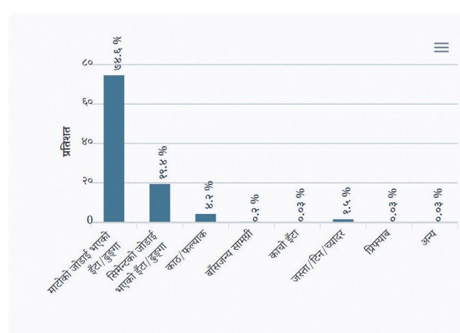

घरको छानो बनोट अनुसार परिवार संख्या

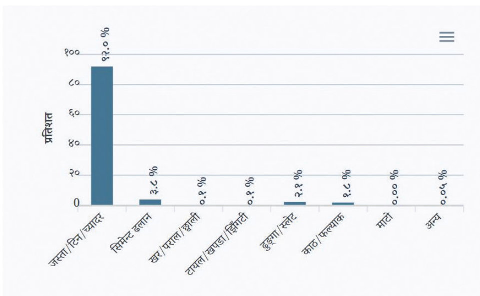

घरको भुइँको बनोट अनुसार परिवार संख्या

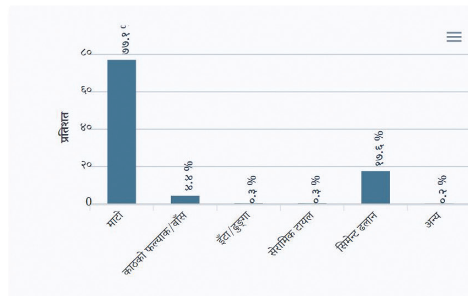

खानेपानीको सुविधाको विवरण

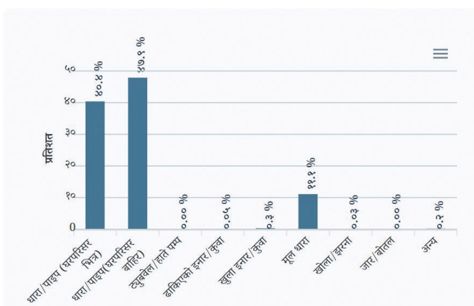

खाना पकाउन प्रयोग गर्ने इन्धन अनुसार परिवार संख्या

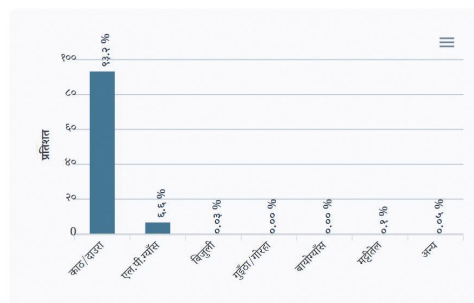

बत्ति बाल्न प्रयोग गर्ने इन्धन अनुसार परिवार संख्या

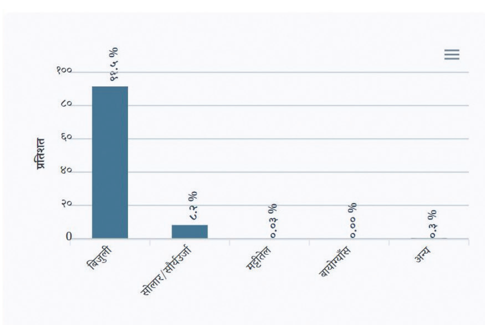

परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवार संख्या

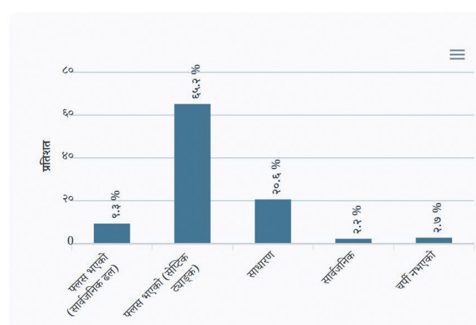

परिवारमा उपलब्ध साधन तथा सुविधा अनुसार परिवार संख्या

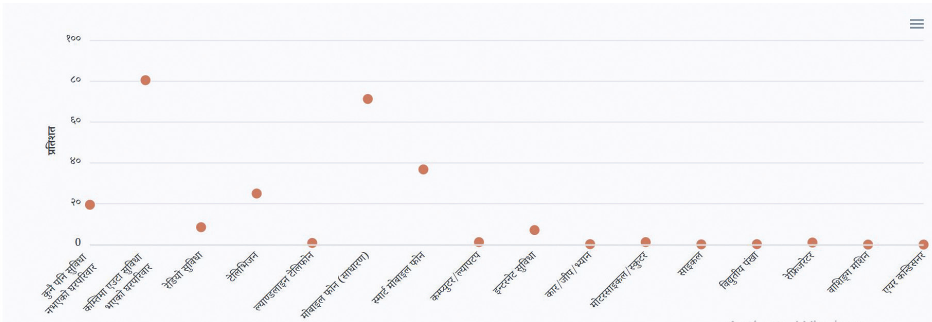

घर, जग्गामा महिलाको स्वामित्व

घर, जग्गामा महिलाको स्वामित्व अनुसार परिवार संख्या

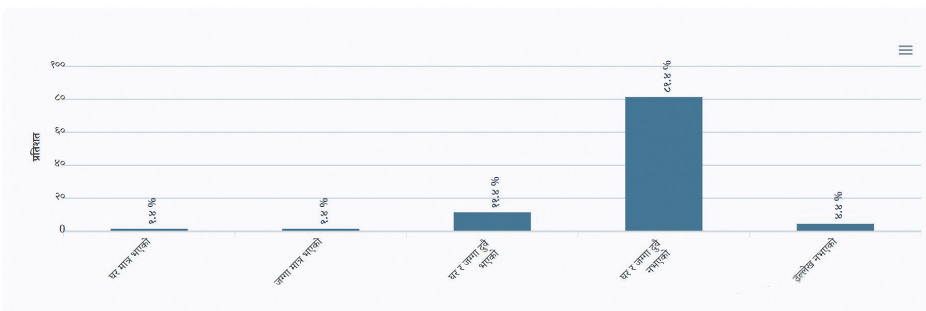

मृत्यु सम्बन्धी विवरण

गणनाको समयभन्दा १२ महिना अघि मृत्यु भएका व्यक्तिहरुको संख्या

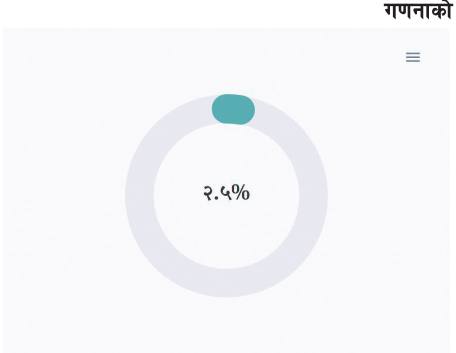

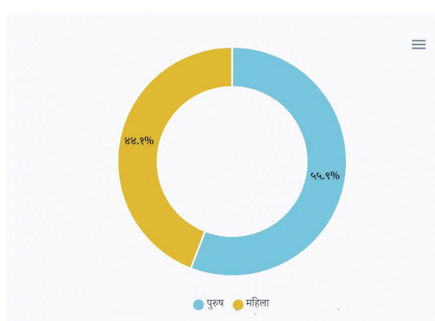

अनुपस्थित विवरण

अनुपस्थित सदस्य विदेशमा बसोबास गर्ने परिवार संख्या

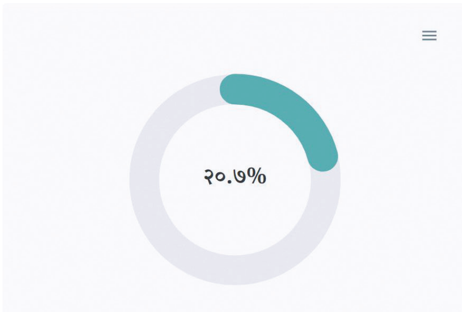

विदेशमा बसोबास गर्ने अनुपस्थित जनसंख्या

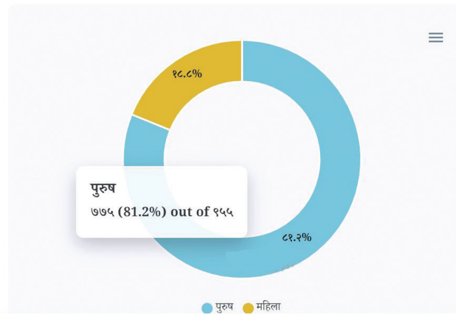

प्रमुख दश जातजाति अनुसार जनसंख्या

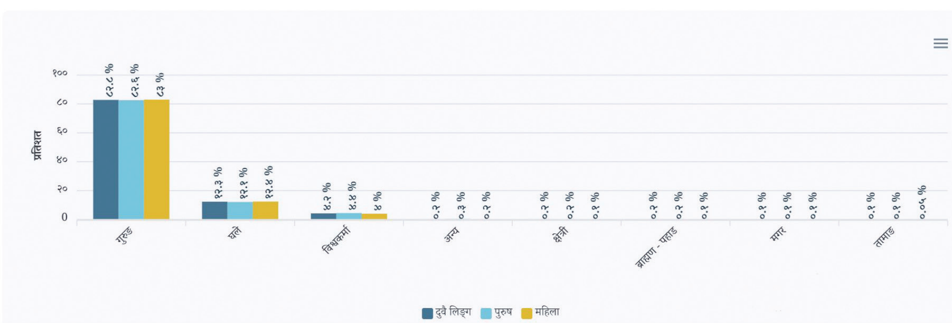

प्रमुख दश धर्म अनुसार जनसंख्या

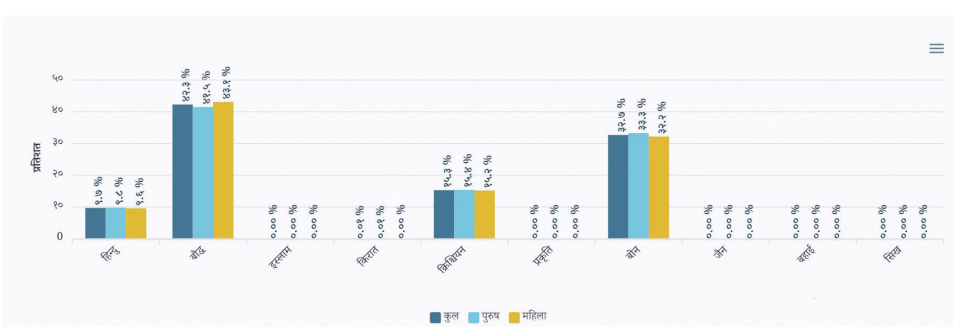

प्रमुख दश मातृभाषा अनुसार जनसंख्या

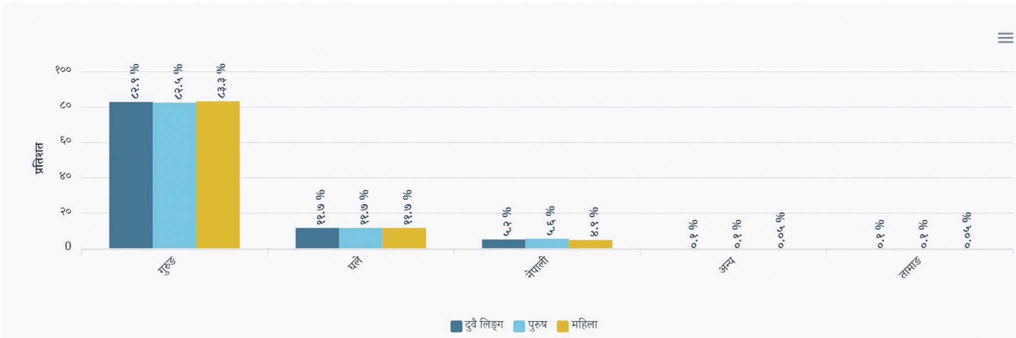

प्रमुख दश पूर्खाको भाषा अनुसार जनसंख्या

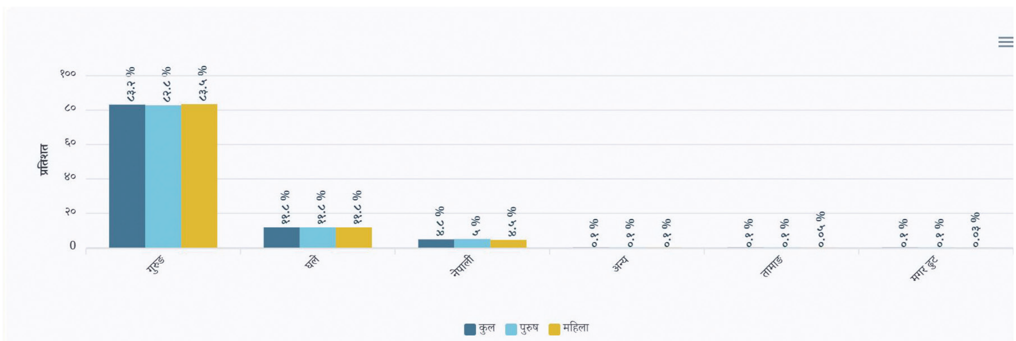

प्रमुख दश दोस्रो भाषा अनुसार जनसंख्या

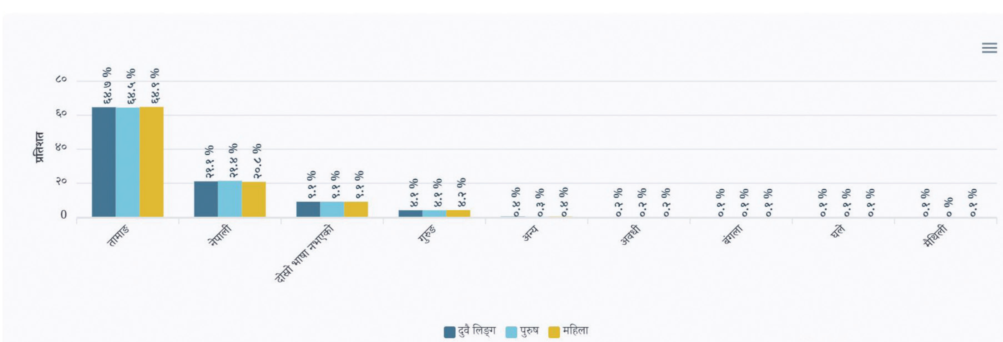

कृषि तथा पशुपालन

कृषि योग्य जमिनमा पहुँच

यस गाउँपालिकको कुल क्षेत्र फल धेरै भए पनि कृषि योग्य भूभाग ९.८३ प्रतिशत रहेको छ । आफ्नै तथा अन्यको जग्गा प्रयोग गर्ने समेतको संख्याको आधारमा ३२७३ (८३.३५ प्रतिशत) को कृषि योग्य जमिनमा पहुँच रहेको देखिन्छ भने ६५९ घर परिवार (१६.७५ प्रतिशत) को कुनै पनि प्रकारको कृषि योग्य जमिनमा पहुँच रहेको छैन ।

तालिका : कृषियोग्य जमिनमा पहुँच

वडा	नभएको	भएको	जम्मा
१	३७	१९८	२३५
२	८३	७२९	८१२
३	२११	२९३	५०४
४	१६	५८७	६०३
५	१७३	५१९	६९२
६	३८	५०८	५४६
७	१०१	४३९	५४०
जम्मा	६५९	३२७३	३९३२
प्रतिशत	१६.७५	८३.२५	१००.००

स्रोत: धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

प्रमुख वालीहरू

कृषि यहाँको मुख्य पेशाको रुपमा रहेको छ । आलु, मकै, कोदो, जौ, गहुँ , सिलाम यहाँका प्रमुख खाद्यान्न वालिहरू रहेका छन्। दलहन तर्फ भट्मास, सिमी आदि यहाँ उत्पादन हुने गर्दछ। हरियो तरकारी तर्फ प्याज, वन्दा, खुर्सानी, अदुवा, काँको गोलभैंडा आदि उत्पादन हुन्छ। फलफुल तर्फ सुन्तला यहाँको उत्पादन हो। वन लसुन र यार्सा यहाँको उच्च मुल्यका सङ्कलन हुने जडिवुटि हुन् ।

यहाँ ५७ प्रतिशत धरधुरीले मकै उत्पादन गर्दछन् । धार्चे गा.पा.मा गत वर्ष कुल ४४४.१४ मे.ट. मकै उत्पादन गरि १२३ मे.ट. विकी गरेको देखिन्छ। करिव ५२ प्रतिशत घर परिवार कोदो उत्पादनमा सम्लग्न रहने र गत वर्ष करीव ३२५ मे.ट. कोदो यहाँ उत्पादन भएको देखिन्छ । ४१ प्रतिशत घर परिवारले आलु खेति गरेका छन् । गत वर्ष ३९८ मे.ट.

आलु उत्पादन भएको पाइन्छ। यसै गरि गँहु, जौ र भटमास क्रमशः २६, १४ र १८ प्रतिशत घर परिवारले उत्पादन गर्ने देखिन्छ भने यी वस्तुहरू क्रमशः १४४, ६३ र ४० मे.ट. उत्पादन भएको देखिन्छ। धान उत्पादनमा करिव २ प्रतिशत घरपरिवार सल्लग्न रहेका र यहाँ १३ मे.ट. जति धान गत वर्ष उत्पादन भएको देखिन्छ।

यसै गरि सिमी ६ प्रतिशत, सिलाम ४ प्रतिशत, तोरी १ प्रतिशत परिवारले उत्पादन गरेको देखिन्छ। हरियो तरकारी तर्फ करिव १ प्रतिशत घर परिवार मात्र सलग्न रहेको देखिन्छ जसमा वन्दा ५ मे. ट जति उत्पादन भएको छ भने अन्य तरकारी न्यून मात्रामा मात्र उत्पादन भएको अवस्था छ। बन लसुन को उत्पादन १००० किलो रहेको छ।

यहाँ विभिन्न खाद्यान्न उत्पादनहरू भए पनि अधिकाश उत्पादन परम्परागत प्रणालि र आप्नो खपतको लागि मात्र भएको देखिन्छ। फल स्वरुप, कम घर परिवारले मात्र आफनो उपज विकि गर्ने गरेको देखिन्छ। जस्तो, उत्पादन र बिक्रि को अनुपात हेर्दा मकैको उत्पादन ४४४.१४ मेट्रिक टन छ भने बिक्रि करिब एक चौथाई (१२३. २०) मेट्रिक टन देखिन्छ। तुलनात्मक हिसाबले हेर्दा भटमासको उत्पादन र विक्रिको फरक कम देखिन्छ जुन क्रमश ३९.८५ र २९.९७ मेट्रिक टन रहेको छ। त्यसै गरि सिमि को उत्पादन र बिक्री क्रमश ३४.४५ र २०.८७ मेट्रिक टन देखिन्छ।

तालिका : कृषि उत्पादनको अवस्था

वाली	संलग्न घर धुरी प्रतिशत	उत्पादन मे. ट.	बिक्री मे.ट.
मकै	५७	४४४	१२३
कोदो	५२	३२५	२०
आलु	४१	३९८	१०५
गहुँ	२६	१४४	११
भटमास	१८	४०	३०
जौ	१४	६३	१३
सिमी	६	३४	२१
सिलाम	४	१२	९
सुन्तला	२	१	०
धान	२	१३	०
प्याज	१	१	०
खोर्सानी	१	०	०
बन्दा	१	५	३

अदुवा	१	१	०
काँक्रो	१	१	०
तोरी	१	१	०
गोलभेंडा	१	२	१
अन्य	३	३	२

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

पशुपालन

पशुपालन तर्फ ४९ प्रतिशत घर परिवारहरू पशुपालन मार्फत जीविको पार्जन गरिरहेका छन् । जस मध्ये करिब २९% घर परिवारहरू गाई तथा भैसी पालन, बाख्रा तथा भेडा पालनमा ३३.०५%, कुखुरा पालनमा ८%, घोडा, खच्चड पालनमा २ प्रतिशत र २ प्रतिशत जति सुङगुर पालनमा आवद्ध रहेका छन् । केवल ०.८ प्रतिशत अर्थात ३४ घर परिवारले मौरी पालन अंगालेको देखिन्छ । गत बर्षको आम्दानी को स्थिति हेर्दा सबै भन्दा बढी आम्दानी बाख्रा तथा भेडा पालन बाट हुने गरेको पाइन्छ । यस बाट गत वर्ष १.३५ करोड आम्दानी भएको देखिन्छ । सोहि समयमा घोडा खच्चड बाट १.२५ करोड को आम्दानी भएको छ । गाई, भैसी र मौरी पालानबाट क्रमश ४२.०७ लाख, ३२ ६८ लाख र ३३.९७ हजार आमदानी रहेको छ । सुङगुर पालनमा २.४१ प्रतिशत कृषक आवद्ध छन् भने यसबाट १०.७५ लाख को वार्षिक आम्दानी हुने गरेको देखिन्छ ।

तालिका : पशुपालनको अवस्था

मुख्य पशुपालन	प्रतिशत	संख्या/ गोटा	गत वर्षको आम्दानी रु
वाख्रा र भेडा	३३.०५	१३८९०	१.३५ करोड
गाई	२३.९३	६१६६	४२.०७ लाख
कुखुरा	७.६८	४३३९	१९.३७ लाख
भैसी	६.९९	६१९	३२.६८ लाख
घोडा, खच्चड	२.२८	८९१	१.२५ करोड
सुगुर	२.४१	२६०	१०.७५ लाख
मौरी	०.८	३४ (घर परिवार)	३३.९७ हजार

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

जडिवुट्टि

गाउँपालिकामा जडिवुट्टि संङ्कलन तथा बिक्री जन जीविकाको आधार रहँदै आएको छ । यहाँ कुट्की, चिराइतो, जटामसी, सुतुवा, निरमसी, पदमचाल, वन लसुन, यार्सा गुम्वा,

पाँच औले, सिलाजित जस्ता जडि वुटी पाइन्छ । यहाँका जडिवुटी र पाइने स्थानको विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नं.	जडिबुट्टीको नाम	जडिबुटी पाइने ठाउँ
१	कट्की	गणेश हिमाल दारङ खर्क, रिसार फर्पुङ
	चिराइतो, जटामसी, सतुवा, निर्मसी, पजुरचल	तोप्सा, देउराली, डाडाँ, पोप्ला खर्क, पंइकीयो खर्क, गणेश हिमाल, दोरोङ, खर्क विसार, फुर्पुक, काले खर्क, काइपुग खर्क, काइसाङ खर्क, दोरचेत खर्क याङपाङ खर्क, दोरचेत खर्क
	वन लसुन	गणेश हिमाल, हिछाम्प खर्क
	यार्सा गुम्बा	गणेश हिमाल, युप्लाङ खर्क, दोरचेत
२	यार्सा गुम्बा	स्यम्प्ले, खोरागङ, दोरङ खर्क, मइचेत खर्क, रुप्चेत खर्क, विरिम, चराल, योङगार
	वन लसुन	रुप्चेत खर्क, गिलिङ, दोरङ खर्क, मुङली इचेत, डिसिपुक, जुङक्यार, रिसे खर्क, ताप्ले पाखा, विरिम, युङगार पाखा
	पाँच औले निर्मसी जटामसि सतुवा	काइप खर्क, रुप्चेत स्यम्पेल खर्क, प्राङ खर्क, वम्सी खर्क, रिसे खर्क, विरिम पाखा, चाराल दुराङ खर्क, निसिरङ खर्क, विसि प्राङ, छयोतोवाङ, दम्पाचेत, ओरकिन पुक, डिसन पुक, स्यम्प्ले, मुङली यी, छेमागु, रुप्चेत, तङगुलाषुक, ज्योस्योलो पाखा, गिलिङ खर्क, याराङ, ज्यारपुक, च्युम्ल पाखा, ठरिङ लङपुक पाखा, वोसोले पाखा
	कुट्की	निसिरङ पाखा
३	पाँच औले निर्मसी, जटामसि सतुवा	रपायचाङ भिर
	वन लसुन सिलाजित	रुप्से ताल, भिरमा कुन्रा

स्रोतः धार्चे गाउँपालिकाको कार्यालय, २०७५

सिँचाइको अवस्था

धार्चे गाउपालिकामा व्यवस्थित सिचाई प्रणाली भएको अवस्था छैन । अधिकांस घर परिवार खेतिपातिका लागि आकाशे पानीमा निर्भर रहेका छन् । अविरल पानी वग्ने १२ वटा खोला तथा नदीहरू रहेको, स-साना पानीका मूलहरू वस्तिको नजिकै रहनु, कृषि योग्य जमिन ६४२० हेक्टर मध्ये २८६० हेक्टर सिंचाई योग्य जमिन रहेको र सो मध्ये ७८ हेक्टरमा सिंचाई सुविधा पुगेको छ । उचित र व्यवस्थित मर्मत सम्भारको कमिको कारण यी कुलो

नहरहरू समेत प्रभावकारी वन्न सकेका छैनन् ।

खाद्य सुरक्षाको अवस्था

यस गाउँपालिकाको अधिकांस परिवारहरू कृषिमा सलग्न रहेपनि कृषि तथा पशुपालन उत्पादनको हिसावले आत्म निर्भर रहेको छैनन् । करिव १० प्रतिशत मात्र भू-भाग खेति योग्य रहेको तथा परामपरागत विधि र वालिहरूको अभ्यासको कारण यहाँ उत्पादित उपजले अधिकांस परिवारलाई केहि महिना मात्र धान्ने अवस्था छ । जस्तो, जम्मा २२ % घर परिवारहरूलाई मात्र उनिहरूको उत्पादनले १० महिना भन्दा बढी खान पुग्दछ । त्यसै गरि आफ्नो उत्पादनले ७ महिना देखि ९ महिना सम्म खान पुग्नेको अनुपात १५ प्रतिशत रहेको छ । ६ महिना भन्दा कम तर ४ महिना भन्दा बढी खान पुग्नेको अनुपात सबै भन्दा बढी (३५%) छ भने केवल ३ महिना मात्रै खान पुग्नेहरूको संख्या २८ प्रतिशत रहेको छ ।

चित्र : खाद्य सुरक्षाको अवस्था

वडा	३ महिना सम्म		४ देखि ६ महिना		७ देखि ९ महिना		१० महिना भन्दा माथि		कुल	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
१	१६६	७१%	६३	२७%	५	२%	१	०%	२३५	१००%
२	७१९	८९%	६७	८%	६	१%	२०	२%	८१२	१००%
३	२४	५%	२७९	५५%	५७	११%	१४४	२९%	५०४	१००%
४		०%	१	०%	४	१%	५९८	९९%	६०३	१००%
५	११०	१६%	३१३	४५%	२३६	३४%	३३	५%	६९२	१००%
६	८०	१५%	३३८	६२%	११२	२१%	१६	३%	५४६	१००%
७		०%	३२६	६०%	१६०	३०%	५४	१०%	५४०	१००%
जम्मा	१०९९	२८%	१३८७	३५%	५८०	१५%	८६६	२२%	३९३२	१००%

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

उद्योग र व्यापार

केन्द्रीय तथ्याङ्क् विभागको २०७५ को आर्थिक गणना अनुसार यहाँ कुल ५३४ वटा आर्थिक प्रतिष्ठानहरू रहेका छन् । यी आर्थिक प्रतिष्ठानहरूमा जम्मा ९७५ जनाले रोजगारी पाएका छन् जस मध्ये ४९८ जना पुरुष र ४७७ जना महिलाहरू रहेका छन् । यहाँका आर्थिक

प्रतिष्ठानहरू अधिकांस तृतिय क्षेत्रका रहेका छन् ।

तालिका : आर्थिक प्रतिष्ठानको संख्या

आर्थिक प्रतिष्ठान	संख्या	४९८
रोजगार	संख्या	९७५
महिला		४७७
पूरुष		४९८

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण २०७५, केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग

गाउँपालिकामा उद्योग को स्थिति हेर्दा जम्मा ४४ ओटा लघु एवं घरेलु उद्योग रहेका पाइन्छन् भने साना जल विद्युत १३, जल विद्युत ३ र मध्यम जल विद्युत १ ओटा रहेका छन् । उत्पादन को आधार मा हेर्दा खाद्यान्न, जल विद्युत, फर्निचर र फलामे उद्योग रहेका छन् । यस हिसावले उत्पादनशिल उद्योगको संख्या नगन्य रहेको छ ।

तालिका : उद्योगको अवस्था

लघु तथा घरेलु	४४
साना जलविद्युत	१३
जलविद्युत	३
मध्यम	१

पर्यटन

पर्यटन पदयात्रा तथा सांस्कृतिक, धार्मिक तथा प्राकृतिक मनोरम दृष्यावलोकनका लागि भित्रिने पर्यटक यस गाउँपालिको अर्थतन्त्रको मुख्य हिस्सेदार रहेको छ। यस गाउँपालिका वाट सङ्कलित तथ्याङ्क अनुसार यहाँ ७५ वटा होटल वा लज रहेका देखिन्छन् । वडा नम्वर २ र ४ मा ४ वटा होटल रहेको देखिन्छ भने अन्य वडाहरूमा १० देखि १८ वटा सम्म रहेका छन् । करिव १५ वटा होमस्टेहरू रहेका छन् ।

तालिका : होटलको संख्या

वडा नं.	होटल तथा लज
१	१४
२	४

३	१०
४	१२
५	१८
६	४
७	१३
जम्मा	७५

स्रोतः धार्चे सस्थागत सर्वेक्षण, २०७६

प्राकृतिक सम्पदाहरूको स्थिति हेर्दा यहाँ जम्मा १९ ओटा गुफाहरू, १६ पोखरीहरू, ११ ओटा झरनाहरू र ११ वटा खेल मैदान एवं खुला मैदानहरू छन्। यसै गरि धार्मिक एवम साँस्कृतिक धरोहरहरूमा २६ वटा मन्दिर एवं देबिस्थान, १० वटा चर्च, ४९ वटा चैत्य, ६ वटा धर्मशाला, ३ वटा गुम्बा, र २ वटा संग्राहलय रहेका छन्।

तालिका : प्राकृतिक र साँस्कृतिक सम्पदाको अवस्था

वडा नं.	प्राकृतिक सम्पदा					साँस्कृतिक सम्पदा					
	गुफा	पोखरी	खुल्ला मैदान	झरना	अन्य सम्पदा	गुम्वा	माने/ चैत्य	मन्दिर	चर्च	म्युजियम	धर्मशाला
जम्मा	१९	१६	११	११		३	४९	२६		२	६

स्रोतः धार्चे सस्थागत सर्वेक्षण, २०७६

श्रमशक्ति र रोजगारीको अवस्था

यस गाउँपालिकाको पेशागत स्थितिलाई हेर्दा यहाँका करिब ४०% मानिसहरू कृषि पेशामा निर्भर रहेका छन्। त्यसै गरी करिव २३. प्रतिशत नोकरी मजदुरी गर्दछन भने २१ प्रतिशत विद्यार्थी रहेका छन्। करिव ७.५ प्रतिशत बैदेशिक रोजगारीमा निर्भर छन् भने उद्योगमा करिव ३.६ प्रतिशत आश्रित छन्। त्यसै गरि २ प्रतिशत बेरोजगार रहेका पाइन्छन् भने करिव २ प्रतिशत घरेलु तथा अन्य सेवामा संलग्न छन्।

विद्यालयको संख्या

कुल २३ वटा विद्यालय रहेको यस गाउँपालिकामा १ वटा निजी र अन्य सम्पूर्ण सरकारी विद्यालयहरु रहेका छन्। जसमा ९ वटा माध्यमिक विद्यालय र १३ वटा आधारभूत विद्यालय रहेका छन्। १ वटा सामुदायिक सिकाई केन्द्र केरौंजा सामुदायिक सिकाई केन्द्र रहेको छ। गाउँपालिकामा ७१ प्रतिशत शाक्षरता रहेका छन्।

गाउँपालिकाकामा कूल ३६५७ विद्यार्थीको संख्या रहेका छ भने १८० जना शिक्षक रहेका छन्, बाल कक्षा सहजकर्ता २६ जना र विद्यालय कर्मचारी ३४ जना रहेका छन् ।

स्वास्थ्य

स्वास्थ्यको पहुँच हेर्दा यस गाउँपालिकामा जम्मा ३ वटा गाउँघर क्लिनिक रहेका छन् भने १९ खोप केन्द्र छन् । यसै गरी स्वस्थ्य चौकी तथा बर्थिङ्ग सेन्टर ८ वटा, १० वटा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ, १ आधारभूत अस्पताल रहेका छन् भने ७५ जना कर्मचारीहरू रहेका छन् ।

बालबालिका र वृद्ध जनसंख्या

यस गाउँपालिकामा उमेरको आधारमा आश्रित तथा जोखिममा रहेका कुल संख्या ३९४७ रहेको छ । यो कूल जनसंख्याको २१.०७ प्रतिशत हो । यस वर्ग मध्ये १ वर्ष मुनिका वालवालिका ९६ जना (पुरुष ४६ र महिला ५० जना), १ देखि ५ वर्ष उमेर समुहका १५५७ जना (७७५ पुरुष तथा ७८२ महिला), ६० देखि ७० वर्ष सम्मका १३८८ जना (पुरुष ६३९ तथा पहिला ७४९ जना) र ७० वर्ष भन्दा माथिका ८९९ जना (पुरुष ४०६ तथा महिला ४९३ जना) रहेका छन् ।

तालिका : वालवालिका र वृद्ध जनसंख्याको अवस्था

	१ वर्ष मुनिका		१ देखि ५ वर्षका		६० देखि ७० वर्षका		७० वर्ष भन्दा माथि		
वडा नं.	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	जम्मा
१	५	३	६२	५२	३८	३८	२२	२२	२४२
२	३	८	१२२	१५२	११२	१६६	७६	१००	७३९
३	५	१०	९७	९०	८२	११३	३१	५४	४८४
४	२	४	११४	११६	१०७	११२	९१	९३	६३९
५	१३	६	१६३	१२९	१०४	१५०	९२	९६	७५६
६	३	६	१०४	१२३	९०	७५	५२	६९	५२३
७	१५	१३	११३	१२०	१०६	९५	४२	५९	५६४
जम्मा	४६	५०	७७५	७८२	६३९	७४९	४०६	४९३	३९४७

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

वातावरण तथा जल वायु परिवर्तनको स्थिति

वन क्षेत्रको स्थिति

यस गाउँपालिकामा वन जङ्गलले ढाकेको जमिन करिव ३७ प्रतिशत, पानी र हिउँले ढाकेको क्षेत्र करिव ३ प्रतिशत, घाँस तथा झाडी २० प्रतिशत र चट्टान र बाँझो जमिन ३० र कृषि योग्य जमिन करिव १० प्रतिशत रहेको छ । यस गाउँपालिकामा ४ वटा उप जलाधार क्षेत्र, २४ वटा सामुदायिक वन छन् । यस क्षेत्रमा यार्सागुम्वा, वन लसुन, चिराइतो जस्ता वहुमूल्य लगायत अन्य विविध जडीवुट्टिहरू रहेका छन भनें जैविक विविधताले पनि यो गाउँपालिका धनी छ ।

जलाधारको अवस्था

अविरल पानी वग्ने १२ वटा खोला तथा नदीहरू रहेको, ससाना पानीका मूलहरू वस्तिका नजिकै रहेका छन् । नदी नियन्त्रण तर्फ माछ्री खोला, वुढी गण्डकी, नौली खोला आदिको प्रकोप विद्यमान छ भनें अध्ययन बिनाको अनियन्त्रित पूर्वाधार विकासले पहिरोको समस्या झनझन वढ्दै गएको छ ।

धार्चे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, गोरखा
कार्यालयको कोड : ८०४३६५०५३००

आय व्ययको बिबरण

आ.व. : २०८१/८२ अवधी : २०८१/०४/०१-२०८२/०३/३२

आय

शीर्षक	प्रस्तावित आय	वास्तविक आय	आम्दानी(%)	मौज्दात
संघीय सरकार	३०,०२,०७,०००.००	२५,८३,६२,८४१.८१	८६.०६	४,१८,४४,१५८.१९
१३३११ समानिकरण अनुदान	८,८३,००,०००.००	८,१०,२४,०८०.००	९१.७६	७२,७५,९२०.००
१३३१२ शसर्त अनुदान चालु	१७,४४,०७,०००.००	१५,६६,५३,४०६.८१	८९.८२	१,७७,५३,५९३.१९
१३३१३ शसर्त अनुदान पुँजीगत	१०,००,०००.००	७८,३७०.००	७.८४	९,२१,६३०.००
१३३१५ विषेश अनुदान पुँजीगत	२,१५,००,०००.००	१,७७,८७,५५१.००	८२.७३	३७,१२,४४९.००
१३३१७ समपुरक अनुदान पुँजीगत	१,५०,००,०००.००	२८,१९,४३४.००	१८.८	१,२१,८०,५६६.००
प्रदेश सरकार	२,१०,९१,०००.००	१,५९,७६,२४८.००	७५.७५	५१,१४,७५२.००
१३३११ समानिकरण अनुदान	१,१०,९१,०००.००	१,१०,९१,०००.००	१००	०.००
१३३१५ विषेश अनुदान पुँजीगत	४०,००,०००.००	३७,१४,०००.००	९२.८५	२,८६,०००.००
१३३१७ समपुरक अनुदान पुँजीगत	६०,००,०००.००	११,७१,२४८.००	१९.५२	४८,२८,७५२.००
राजस्व बाडफाड	१०,६७,११,०००.००	९,३६,४४,८३४.४८	८७.७६	१,३०,६६,१६५.५२
११४११ बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिबृद्धि कर	६,९६,११,१२४.००	५,८२,१८,३४६.५२	८३.६३	१,१३,९२,७७७.४८
११४२१ बाँडफाँड भ ई प्राप्त हुने अन्त:शुल्क	२,५२,८८,८७६.००	२,६४,८४,७९५.४०	१०४.७३	(११,९५,९१९.४०)
११४५६ बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	९८,११,०००.००	८६,७५,५९५.५६	८८.४३	११,३५,४०४.४४
१४१५७ बाँडफाँड भई प्राप्त दहत्तर बहत्तरको विक्रिबाट प्राप्त हुने आय	२०,००,०००.००	२,६६,०९७.००	१३.३	१७,३३,९०३.००
अन्तरिक श्रोत	८,००,००,०००.००	१२,५८,५४,०८९.८२	१५७.३२	(४,५८,५४,०८९.८२)
११३१४ भुमिकर/मालपोत	१५,००,०००.००	१०,७६,८३५.८०	७१.७९	४,२३,१६४.२०
११६९१ अन्य कर	५,००,०००.००	२,७३,४९७.८८	५४.७	२,२६,५०२.१२
१४२४३ सिफारिश दस्तुर	१०,००,०००.००	५,८०,३८७.००	५८.०४	४,१९,६१३.००
१४२४४ व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	२,००,०००.००	२,६९,५०१.००	१३४.७५	(६९,५०१.००)
१४२४५ नाता प्रमाणित दस्तुर	५०,०००.००	१,९९,००१.००	३९८	(१,४९,००१.००)
१४२४९ अन्य दस्तुर	४,००,०००.००	९,७०,८९५.९९	२४२.७२	(५,७०,८९५.९९)
१४२५३ व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२,५०,०००.००	१,०३,५००.००	४१.४	१,४६,५००.००
१४२६५ अन्य क्षेत्रको आय	१,००,०००.००	४,८००.००	४.८	९५,२००.००
३२१२२ बैंक मौज्दात	७,६०,००,०००.००	१२,२३,७५,६७१.१५	१६१.०२	(४,६३,७५,६७१.१५)
जम्मा	५०,८०,०९,०००.००	४९,३८,३८,०१४.११	९७.२१	१,४१,७०,९८५.८९

व्यय

शीर्षक	बार्षिक बजेट	खर्च	खर्च(%)	मौज्दात
चालु	३२,४२,०७,७७८.००	२७,११,६१,९५८.०२	८३.६४	५,३०,४५,८१९.९८
२१११२ पारिश्रमिक कर्मचारी	१८,४५,४८,७७८.००	१६,५४,४०,१६६.१२	८९.६५	१,९१,०८,६११.८८
२११११२ पारिश्रमिक पदाधिकारी	२०,०००.००	०.००	०	२०,०००.००
२११२१ पोशाक	२३,३८,०००.००	१५,५६,६२९.००	६६.५८	७,८१,३७१.००
२११२२ खाद्यान्न	१,५०,०००.००	१,५०,०००.००	१००	०.००
२११३१ स्थानीय भत्ता	१३,७६,०००.००	१३,५५,४०४.००	९८.५	२०,५९६.००
२११३२ महंगी भत्ता	७,००,०००.००	४,७२,७३२.००	६७.५३	२,२७,२६८.००
२११३३ फिल्ड भत्ता	१२,००,०००.००	११,७७,१९५.००	९८.१	२२,८०५.००
२११३४ कर्मचारीको बैठक भत्ता	६,००,०००.००	५,९८,६५०.००	९९.७८	१,३५०.००
२११३५ कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	१८,००,०००.००	१७,९३,२५६.६७	९९.६३	६,७४३.३३
२११३९ अन्य भत्ता	४,००,०००.००	३,५१,९७०.००	८७.९९	४८,०३०.००
२११४१ पदाधिकारी बैठक भत्ता	२०,००,०००.००	१९,९९,१००.००	९९.९६	९००.००
२११४२ पदाधिकारीअन्य सुबिधा	९०,००,०००.००	८१,६५,५१०.००	९०.७३	८,३४,४९०.००
२१२१२ कर्मचारीको योगदानमा आधारित निवृतभरण तथा उपदान कोष खर्च	१०,००,०००.००	१,६०,०००.००	१६	८,४०,०००.००
२१२१९ अन्य सामाजिक सुरक्षा खर्च	४,००,०००.००	०.००	०	४,००,०००.००
२२१११ पानी तथा बिजुली	४,००,०००.००	३,६०,६६६.००	९०.१७	३९,३३४.००
२२११२ संचार महसुल	१२,००,०००.००	९,०७,७७८.००	७५.६५	२,९२,२२२.००
२२२११ इन्धन (पदाधिकारी)	७,००,०००.००	३,०६,९८४.००	४३.८५	३,९३,०१६.००
२२२१२ इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	३०,००,०००.००	२५,६९,०३६.९०	८५.६३	४,३०,९६३.१०
२२२१३ सवारी साधन मर्मत खर्च	२५,५०,०००.००	२५,४९,७५५.००	९९.९९	२४५.००
२२२१४ बिमा तथा नवीकरण खर्च	८,१०,०००.००	५,३९,३३०.००	६६.५८	२,७०,६७०.००
२२२२१ मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	१,००,०००.००	९९,९९०.००	९९.९९	१०.००
२२३११ मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	३४,००,०००.००	३३,९५,८२९.००	९९.८८	४,१७१.००
२२३१३ पुस्तक तथा सामग्री खर्च	२८,७७,०००.००	२२,६१,९२७.४०	७८.६२	६,१५,०७२.६०
२२३१५ पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	१६,५०,०००.००	१५,६२,८९९.००	९४.७२	८७,१०१.००
२२४११ सेवा र परामर्श खर्च	१३,००,०००.००	९,९७,२५३.००	७६.७	३,०२,७४७.००
२२५११ कर्मचारी तालिम खर्च	५,००,०००.००	०.००	०	५,००,०००.००
२२५१२ सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	६९,६०,०००.००	४६,९९,८५९.००	६७.५३	२२,६०,१४१.००
२२५२२ कार्यक्रम खर्च	३,२७,९६,५००.००	२,३४,४१,७४१.४५	७१.४८	९३,५४,७५८.५५

धार्चे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, गोरखा
कार्यालयको कोड : ८०४३६५०५३००

आय व्ययको बिबरण

आ.व. : २०८१/८२ अवधी : २०८१/०४/०१-२०८२/०३/३२

आय	व्यय				
	२२५२१ विविध कार्यक्रम खर्च	२,०३,५५,५००.००	१,३५,९३,७९२.६३	६६.७८	६७,६१,७०७.३७
	२२६११ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	१६,५८,०००.००	४,०३,८३०.००	२४.३६	१२,५४,१७०.००
	२२६१२ भ्रमण खर्च	४३,००,०००.००	३४,७३,७४१.००	८०.७८	८,२६,२५९.००
	२२७११ विविध खर्च	९६,४३,०००.००	८८,३२,४०५.००	९१.५९	८,१०,५९५.००
	२२७२१ सभा सञ्चालन खर्च	१०,००,०००.००	८,६९,०७०.००	८६.९१	१,३०,९३०.००
	२७२११ छात्रवृत्ति	६०,१४,०००.००	५५,३९,३९२.००	९२.११	४,७४,६०८.००
	२७२१२ उद्दार, राहत तथा पुनर्स्थापना खर्च	३२,००,०००.००	८,३८,४७४.००	२६.२	२३,६१,५२६.००
	२७२१३ औषधीखरिद खर्च	४०,६१,०००.००	४०,५०,५५३.००	९९.७४	१०,४४७.००
	२७२१९ अन्य सामाजिक सहायता	८०,००,०००.००	४५,२८,७६७.००	५६.६१	३४,७१,२३३.००
	२८१४२ घरभाडा	१२,००,०००.००	११,१८,३७१.८५	९३.२	८१,६२८.१५
	२८१४३ सवारी साधन तथा मेशिनर औजार भाडा	१०,००,०००.००	९,९९,९००.००	९९.९९	१००.००
	पूंजीगत	१८,३८,०१,२२२.००	१०,८२,२८,८६३.४५	५८.८८	७,५५,७२,३५८.५५
	३१११२ गैर आवासीय भवन निर्माण/खरिद	३,५८,२०,०००.००	७७,४५,५३१.००	२१.६२	२,८०,७४,४६९.००
	३१११३ निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	५३,२०,०००.००	५१,९३,६३०.००	९७.६२	१,२६,३७०.००
	३११२२ मेशिनरी तथा औजार	१६,००,०००.००	१५,८३,०५१.००	९८.९४	१६,९४९.००
	३११२३ फर्निचर तथा फिक्चर्स	१३,००,०००.००	९,७६,८७७.००	७५.१४	३,२३,१२३.००
	३११५१ सडक तथा पूल निर्माण	५,३३,००,०००.००	२,२७,६४,४८८.५७	४२.७१	३,०५,३५,५११.४३
	३११५३ विद्युत संरचना निर्माण	८,००,०००.००	२,९८,०१९.००	३७.२५	५,०१,९८१.००
	३११५४ तटबन्ध तथा बाँधनिर्माण	१९,००,०००.००	१८,७८,१७२.००	९८.८५	२१,८२८.००
	३११५५ सिंचाई संरचना निर्माण	४,००,०००.००	३,८३,५९६.००	९५.९	१६,४०४.००
	३११५६ खानेपानी संरचना निर्माण	३,००,७०,०००.००	२,४१,१२,३२१.७५	८०.११	५९,५७,६७८.२५
	३११५७ वन तथा वातावरण संरक्षण	१६,००,०००.००	१५,५०,०१७.००	९६.८८	४९,९८३.००
	३११५८ सरसफाई संरचना निर्माण	८२,००,०००.००	७७,७०,५३९.००	९४.७६	४,२९,४६१.००
	३११५९ अन्य सार्वजनिक निर्माण	४,१३,४१,२२२.००	३,१८,६३,७७७.१३	७७.०८	९४,७७,४४४.८७
	३११६१ निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	११,५०,०००.००	११,१५,५७४.००	९७.०१	३४,४२६.००
	३११७२ पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	१०,००,०००.००	९,९३,२७०.००	९९.३३	६,७३०.००
	जम्मा	५०,८०,०९,०००.००	३७,९३,९०,८२१.४७	७४.६८	१२,८६,१८,१७८.५३

धार्चे गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम

आदरणीय उपाध्यक्ष महोदय,

एवम् गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु र राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु ।

यस गरिमामय सभामा गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न पाउँदा मैले आफुलाई गौरवान्वित महशुस गरेको छु । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका क्रममा गाउँपालिकालाई विभिन्न सुझाव दिनुहुने सम्पुर्ण राजनैतिक दल, बुद्धिजिवीहरु, जनप्रतिनिधिहरु, कर्मचारीहरु, आमा, बुवा, दाजुभाई तथा दिदी बहिनीहरु लगायत सहजकर्ताहरूलाई हार्दिक आभार सहित हामी सबैको तर्फबाट धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । राजनीतिक स्वतन्त्रता, प्रजातन्त्र, गणतन्त्रको लागि नेपाली जनताले पटक पटक संचालन गर्दै आएको जनआन्दोलन, सशस्त्र विद्रोह, सशस्त्र संघर्ष तथा जनयुद्ध लगायत सबै प्रकारका त्याग र वलिदानको गौरवपूर्ण इतिहासलाई स्मरण गर्दै, देश र जनतालाई सार्वभौम र अधिकार सम्पन्न बनाउन विभिन्न ऐतिहासिक संघर्ष तथा आन्दोलनमा वलिदान प्रदान गर्नुहुने अमर वीर शहिदहरुप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न चाहन्छु ।

"सुन्दर, सुरक्षित, समृद्ध धार्चे" गाउँपालिका निर्माण गर्ने हाम्रो संकल्प, समस्त गाउँपालिकावासीको समृद्धिको चाहाना र हामीले निर्वाचनका क्रममा हाम्रा मतदाताहरुप्रति अभिव्यक्त गरेका प्रतिज्ञाहरु पुरा गर्ने दिशामा हामीले आगामी आ.व. २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रमलाई अभिमुख गरेका छौं। यसका लागि दीगो विकासको राष्ट्रिय लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण गर्दै गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माण सहित स्थानीय स्रोतको पहिचान र परिचालन गरी समावेशी, जलवायु उत्थानशील तथा दिगो स्थानीय आर्थिक विकास मार्फत समृद्ध गाउँपालिका र सुखी जनताको लक्ष्य हासील गर्न सार्वजनिक, निजीक्षेत्र र समुदायको साझेदारी विकास गरिनेछ ।

नीति तथा कार्यक्रम निर्माणमा सल्लाह सुझाव प्रदान गर्नु हुने निर्वाचित गाउँसभाका सम्पूर्ण प्रतिनिधिहरु, विभिन्न राजनीतिक दलका नेताहरु समाजसेवी बुद्धिजीवि मित्रहरु, कर्मचारी मित्रहरु, सबैमा यस नीति तथा कार्यक्रममा आधारित रहेर विनियोजित रकम कार्यान्वयन गर्नमा सहयोग पुरयाउनु हुनेछ, भन्ने विश्वास लिएको छु। यहाँहरुको सल्लाह सुझाव एवं समन्वयले मात्रै हामी सुन्दर, सुरक्षित, सम्वृद्ध धार्चे निर्माण गर्न सक्नेछौ भन्नेमा हामी दृढ विश्वास लिएका छौ ।

१. **विकास र समृद्धिको लक्ष्य प्राप्तिका लागि महत्वपूर्ण प्रयास, अवसर तथा चुनौतीहरुः**

(क) **विद्यमान प्रयासहरुः**

१. गाउँपालिकाको कार्यालय र अन्तर्गतका निकायहरुमा भएको कर्मचारीको अभाव तथा अन्तर्गतका सामूदायिक विद्यालयमा भएको शिक्षक अभावलाई करार सेवामा कर्मचारी/शिक्षक भर्ना गरि कार्यालय र अन्तर्गतबाट दिइने सेवा प्रवाहमा तथा विद्यालयको पठनपाठनमा प्रभावकारी सुधार गर्ने प्रयास गरियो।

२. गत आर्थिक बर्ष देखी नै जिल्ला स्थित विद्युत, दुरसञ्चार कार्यालयसगँ समन्वय गरी विद्युत र इन्टरनेट सेवा सञ्चालनलाइ यथावत गरी आरुघाट गाउँपालिकाको सोती खोला देखी माछाखोला सम्मको सडकलाइ वर्षा याममा पनि मर्मत सम्भार गर्दै सर्वयाम नै गाउँपालिकाको केन्द्र

माछ्राखोलाबाट धार्चे गाउँपालिकाको जनतालाइ सेवा दिन सफल प्रयास गरियो ।

३. धार्चे गाउँपालिकाको आगामी ५ वर्षको रणनीतिक योजना अन्तर्गत दोस्रो आवधिक योजना (२०८१/०८२-२०२०८५/०८६) तर्जुमा गरि लागु गरियो ।

४. विद्यमान विश्वमा समसामयिक मुद्धाका रुपमा रहेको र दिगो विकास लक्ष्यको एउटा महत्वपूर्ण लक्ष्यका रुपमा रहेको जलवायु परिवर्तन उत्थानशिलताका लागि जलवायु परिवर्तन अनुकुलन स्थानीय कार्ययोजना (LAPA) तर्जुमा गरि लागु गरियो।

५. यस गाउँपालिकाको विद्यमान सडक संजाल तथा भविष्यमा निर्माण गरिने सडक संजाललाई व्यवस्थित प्रभावकारी तथा वातावरणमैत्री तुल्याउनका लागि सडक गुरुयोजना तर्जुमा गरि लागु गरियो ।

६. जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्नका लागि विभिन्न अभिमुखिकरण कार्यक्रम तथा तालिमहरु संचालन तथा व्यवस्थापन गरिएको ।

(ख) **विद्यमान अवसरहरुः**

१. धार्चे गाउँपालिका प्राकृतिक सम्पदा र जैविक विविधाताले भरिपूर्ण रहेको छ ।

२. पर्यटन (कृषि पर्यटन, पर्यापर्यटन, साहसिक, साँस्कृतिक) विकासको प्रचुर सम्भावना रहेको छ ।

३. जलस्रोतको प्रचुरताले जलविद्युत उत्पादनको सम्भावना प्रचुर मात्रामा रहेको छ।

४. बहुमुल्य जडिबुटि तथा वन पैदावारको प्रचुरताले सोको औपचारिक संकलन, प्रशोधन तथा विक्रिवितरणले यथेष्ट अर्थोपार्जनको संभावना रहेको छ ।

५. स्थानीय कृषि/पशुपालन उत्पादनहरुको ब्राण्डीङ्ग र बजारीकरण गर्न सकिए मनग्य आय आर्जन हुने ।

६. गैरकाष्ठ, वनपैदावारमा आधारित उद्योग स्थापना ।

७. जडीबुटी तथा प्राकृतिक वस्तुको अध्ययन अनुसन्धानको लागि उपयुक्त ठाउँ।

(ग) **विद्यमान चुनौतिहरुः**

१. विकट भुगोलले गर्दा यातायातको विकास र सर्वयाम यातायात सुविधामा कठिनाई।

२. भिरालो पहाडी भुगोलमा वर्षेनी भुक्षयको प्रकोपले पूर्वाधारमा दिगो विकासको लागि अवरोध।

३. भौगोलिक दुर्गमताका कारण कर्मचारीहरुको दरबन्दीले पुर्णता नपाउनु।

४. जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुलाई समय अनुसार सशक्तिकरण तथा परिचालन गर्दै जान नसक्नु।

५. आन्तरिक राजस्व संकलनको अवसरलाई सदुपयोग गर्न नसक्नु।

६. परम्परागत ज्ञान र सिपलाइ संरक्षण गर्दै, स्थानीय उत्पादित वस्तुहरुको बजारीकरणको अभाव हुनु।

७. कृषि तथा पशुपालनलाई आधुनिकिकरण, व्यवसायीकरण र विविधिकरण गर्न नसकिएको ।

८. वन, बुढीगण्डकीको जलाधार संरक्षणमा ध्यान नपुग्नु तथा समुदाय र गाउँपालिका विचमा आवश्यक समन्वयको अभावले गर्दा वनपैदावरलाइ व्यावसायिक रुप दिन नसक्नु।

९. पालिकाको बीच भागमा भएर बग्ने बुढीगण्डकी नदी तथा त्यसको जलाधार क्षेत्रमा रहेका सहायक नदीहरुको दहत्तर बहत्तरको समयमा नै व्यवस्थापन गर्न नसक्नु तथा स्थानीय साना व्यावसायीलाइ दर्ता प्रक्रियामा समावेश गरि बजार अनुगमनलाई व्यवस्थित गर्न नसक्नु र

वनपैदावरलाइ करको दायरामा समावेश गर्न नसिकएको कारण राजस्व संकलनको लक्ष्य प्राप्ति हुन नसक्नु।

२. नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका आधारहरुः

नेपालको संविधान, २०७२ को धारा ५९, २२८, २२९, २३० तथा स्थानीय शासन सम्बन्धी उल्लेख भएको अन्य नीतिगत व्यवस्था, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय तहले आवधिक, वार्षिक तथा रणनीतिक योजनाहरू बनाई लागू गर्दै जानुपर्ने प्रावधान, राष्ट्रिय योजना आयोगले जारी गरेको स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८, पन्ध्रौं आवधिक योजनाको मूलभूत पक्षहरू, दिगो विकास लक्ष्य, २०३० को मार्गचित्र, गाउँपालिकाको आवधिक योजना, मध्यमकालीन खर्च संरचना, संघ र प्रदेश सरकारको आगामी आर्थिक बर्ष २०८२/८३ को नीति तथा कार्यक्रम साथै विभिन्न चरणको स्थानीय समुदायको सहभागितामूलक प्रक्रियाबाट आएको सल्लाह सुझावबाट गाउँपालिकाको शासकीय प्रबन्धमा जवाफदेहिता, पारदर्शिता, गुणस्तरीयता एवं स्वच्छतायुक्त जनसहभागीता सुनिश्चित गरिने प्रतिवद्धता सहित यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ ।

३. चालु आ.व.को हाल सम्मका प्रमुख उपलब्धीहरुको संक्षिप्त विवरणहरुः

(क) **सामाजिक विकासः**

१. **स्वास्थ्यः** धार्चे गाउँपालिका र Earth C-Air नेपालको साझेदारीमा वडा नं. ३ खोर्लाबेशीमा ५ बेडको आधारभूत अस्पताल निर्माण भई संचालनमा रहेको छ । गाउँपालिका र माइली नेपाल संस्थाको साझेदारीमा लापु माझगाउँ सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईको २ कोठे भवन निर्माण भएको । चालु आर्थिक बर्षमा समेत जेष्ठ नागरिक भेटघाट कार्यक्रमलाई निरन्तरता प्रदान गरिएको छ । गर्भवती महिलाहरुको लागि ग्रामीण भिडियो एक्सरेको घुम्ती सेवालाई थप प्रभावकारी रुपमा संचालन गरिएको छ । महिलाहरुका लागि प्रजनन रुग्णता सम्बन्धि आङखस्ने समस्या भएकोलाई रिङप्रेसरी सेवा व्यवस्थापन, PID को उपचार र पाठेघरको क्यान्सर पत्ता लगाउनका लागि VIA Test सम्बन्धि स्वास्थ्य शिविर वडा नं. १, २, ३, ५ र ७ मा संचालन गरि ७७१ जनालाई सेवा दिईएकोमा ३१ जना VIA test positive हरु मध्ये ७ जनालाई Thermocogulation द्धारा उपचार गरियो । आधारभूत स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गतको P1 Programme को नियमित गुणस्तरीय खोप सेवा व्यवस्थित गराउन Coldchain व्यवस्थापनको लागि थप Coldchain Refregarator व्यवस्थापन गरियो । स्वास्थ्य संस्थाहरुले दैनिक रुपमा सेवा प्रवाह सम्बन्धि कार्यहरुलाई सफ्टवेयर वेसमा अभिलेख तथा प्रतिवेदनलाई व्यवस्थित बनाउनका लागि स्वास्थ्यकर्मीको क्षमता अभिवृद्धि गराउन e-HMIS, DHIS2 (Digitalized) तालिम प्रदान गरियो । निस्वार्थ रुपमा धार्चेको विभिन्न टोल समूदायमा स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गरिरहेका ५४ जना महिला सामूदायिक स्वास्थ्य स्वयम सेविकाहरुलाई मासिक समिक्षा बैठकको यातायात खर्च वापत रु ८०० र संचार खर्च वापत रु २०० गरि जम्मा मासिक १०००।— सहित प्रोत्साहन उपलब्ध गराउने कार्यको सुरुवात गरिएको । गाउँपालिकाभित्रका ७ जना HIV positive विरामीहरुलाई ART उपचार Follow up गर्न जाँदा यातायात खर्चवापत प्रतिव्यक्ति वार्षिक रु. २४,०००।-उपलब्ध गरिएकोछ । गाउँपालिकाको आयोजना तथा व्यवस्थापनमा मुटु फाउण्डेसनको सहकार्यमा विशेषज्ञ वृहत स्वास्थ्य शिविर कार्यक्रम संचालन गरी ENT, gynne, ECG, USG, Ortho pathology सेवाको साथै ४९ जनालाई मोतिविन्दु शल्याक्रिया सेवा सम्पन्न गरिएको छ। धार्चे गाउँपालिकाको शुन्य होम डेलिभरीको निति अवलम्वन गर्दै पोंटोकल अनुसारको गर्भवती परिक्षणलाई थप प्रभावकारी वनाई सुत्केरी सेवालाई सुदृढीकरण गरी संस्थागत प्रसुतीलाई वढावा दिन सेवाग्राही सुत्केरीहरुलाई सुत्केरी भान्साघरवाट पौष्टिक खानाको व्यवस्थापन गरिएको छ र थप जटिलयुक्त गर्भवती र सुत्केरीहरुलाई

सुविधा सम्पन्न स्वास्थ्य सेवाको लागि निशुल्क एयर रेक्क्यु र एम्वुलेन्सको व्यवस्थापन गरिएको छ । यस गाउँपालिकावाट स्वास्थ्यकर्मीको क्षमता अभिवृद्धिकोललागि विभिन्न तालिम संचालन गरी ५ जना स्वास्थ्यकर्मीलाई Implant तालिम प्रदान गरिएको छ । स्वास्थ्य सेवाको पहुंचवाट टाढा रहेका धार्चे गा.पा. वडा नं. ७ को ठाँटीमा गाउँघर क्लिनिक स्थापना गरी सेवा विस्तार गरीएको छ । गाउँपालिका र गोरेटो गोरखाको साझेदारीमा विभिन्न ७ वटा स्वास्थ्य संस्थामा न्युनतम सेवा मापदण्द अनुरुपको स्वास्थ्य सामाग्री र सोलर सिस्टम जडान व्यवस्थापन गरीएको छ ।

२. **शिक्षाः** समयमा शिक्षक कर्मचारीहरुको तलब तथा अन्य शीर्षकका रकम विद्यालयको खातामा निकासा भएको । विपन्न लक्षित छात्रवृत्ति लगायत अन्य सबै खाले छात्रवृत्ति रकमहरु विद्यार्थीहरुलाई यथासमयमै वितरण भएको । विद्यालय समायोजन तथा दरबन्दी मिलान कार्य सम्पन्न, केरौंजा सिकाइ केन्द्रको परिचालक नियुक्त गरी केन्द्रलाई सक्रिय रुपमा ल्याएको, निःशुल्क स्यानेटरी प्याड खरिद तथा वितरण कार्य भएको । गाउँपालिका अन्तर्गतका सामूदायिक विद्यालयका प्र.अ. तथा शिक्षकहरु सहितको पाठ्यपुस्तक लेखन टोलिले कक्षा ३ को स्थानीय पाठ्यपुस्तक तयार गरिएको छ । ECD शिक्षक तालिम, IEMIE तालिम, विषयगत शिक्षक तालिम (अंग्रेजी, गणित र विज्ञान), IT फोकल शिक्षकहरुका लागि क्षमता विकास तालिम, एकीकृत पाठ्यक्रम सम्बन्धि कष्टमाईज्ड तालिम, अपाङगताको प्रारम्भिक पहिचान सम्बन्धि अभिमुखीकरण कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको । गरिव तथा जेहेन्दार विद्यार्थीलाई दिईने छात्रवृत्तिलाई कार्यक्रमलाई कार्यविधि बनाई निरन्तरता दिईएको छ । शिक्षाको गुणस्तर र सिकारइ उपलब्धिको लागि अन्य कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिएको छ । चाइल्ड फन्ड जापानको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा एकिकरण नेपाल गोरखाको कार्यान्वयन साझेदारीमा प्रभातकिरण मा.वि. लापुवेशीमा ८ कोठे भवन निर्माण भएको । धार्चे गाउँपालिका र PTN Nepal को साझेदारीमा पार्वति आ.वि. उहियामा ६ कोठे भवन निर्माण सम्पन्न भएको । धार्चे गाउँपालिका र गणेश हिमाल एशोशियसनको साझेदारीमा केरौजा मा.वि.को छात्रावास मर्मत सम्पन्न भएको । ध्रुव कुमार श्रेष्ठको एकल पहलमा वडा नं. ३, ५, ६ र ७ को विभिन्न विद्यालयहरु बाल विकास कक्षाकोठा लगायत अन्य भौतिक संरचनाहरुको स्तरोन्नति गरेको । गुड नेबर्स इन्टरनेश्नलको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग र पद्धति विकास सेवा केन्द्र गोरखा कार्यान्वयन साझेदारीमा वडा नं. ५, ६ र ७ का विभिन्न विद्यालयहरुका स्पोन्सरसिप विद्यार्थीहरुलाई शैक्षिक सामग्री लगायत अन्य सामग्रीहरु वितरण भएको छ । माइली नेपाल संस्थाको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा कालरात्री मा.वि. लापुमा सोलार जडान भएको ।

३. **न्यायिक समितिः** गण्डकी प्रदेश सरकार मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयमार्फत प्रत्येक स्थानीय तहका लागि एकजना न्यायिक सहजकर्ताको व्यवस्था भई न्यायिक समितिको कामकारवाही थप प्रभावकारी तथा गुणस्तरिय भएको । न्यायिक समितिको छुट्टै सचिवालय र इजलास कक्ष कोठाको व्यवस्था गरिएको मेलमिलापकर्ताहरुको लागि २ दिने पुनर्ताजगी तालिम सञ्चालन गरिएको ।

(ख) **भौतिक पूर्वाधार विकासः**

१. **सडकः**

नयाँ ट्याकतर्फ — गण्डकी प्रदेश सरकारको समपूरक अनुदानमा काशिगाउँ सर्जनबेशि सडक ६.५ कि.मि. नयाँ ट्याक निर्माण सम्पन्न भएको छ । रुन्चेत कमनन सडक १.७ कि.मि., स्यातहोङ हुन्दुपुक मोटरबाटो २.१ कि.मि. र खानीबेशी शाखा सडक नयाँ ट्र्याक १५० मिटर गरि कुल १०.५ कि.मि. नयाँ ट्र्याक खोलिएको छ ।

सडक स्तरोन्नतितर्फ — लाप्राक शाखा सडक ८०.५ मि.सोलिङ, ९५६ मि. ग्रावेल, ४२.५ घ. मि. ग्यावियन, ६.५*५.४५ मि. कजवे, १७३० मि. नाली र ३४९ मि. सडक स्तरोन्नति । त्यसैगरि रेसे गुम्दा शाखा सडकमा ७*३ मि. को कजवे, २१२ मि. नाली, ५७८ मि. रोड अपग्रेट, ५४ घ. मि. ग्यावियन, २९ घ. मि. मसला गारो निर्माण । अन्य थुप्रै सडकहरुको स्तरोन्नतिको सुरुवात गरिएको छ ।

गोरेटो बाटोतर्फ — ८५२ मि. ढलान गोरेटो बाटो निर्माण भएको । ५.७ कि.मि. सिढि गोरेटो बाटो निर्माण भएको । साथै ३४५ मि. सोलिङ गोरेटो बाटो निर्माण भएको छ । गोरेटो बाटोको विकासलाइ व्यवस्थित गर्न शुरुवात गरिएको छ ।

अन्य तर्फ — गत बर्षको बर्षाको समय देखी नै गाउँपालिकाको केन्द्र देखी आरुघाट सम्मको सडकलाइ पालिकाको पहलमा बर्षा याममा पनि सञ्चालन गर्ने प्रयास गरिएको छ । खोर्लाविशी र नौलिखोलामा ह्युमपाईप राखी हिउँद याममा सवारी साधनको आवतजावतलाई सहज र सरल बनाईएको छ । खेलकुद विकासको लागि खेलकुद ग्राउण्डहरुको निर्माण शुरुवात गरिएको छ ।

२. **खानेपानी र सिंचाईः**

संघीय विशेष अनुदानमा रुन्चेत खानेपानी आयोजनासम्पन्न भई २९९ धारा जडान भई २९९ घरधुरी लाभान्वित भएको । त्यसैगरि संघीय विशेष अनुदानमानै माछ्खिोला खानेपानी आयोजना सम्पन्नको अन्तिम चरणमा रहेको जसबाट १३५ धारा जडान भई १३५ घरधुरी लाभान्वित भएको । प्रदेश विशेष अनुदानमा लाप्राक गुप्सीपाखा सोलार पम्पिङ खानेपानी आयोजना सम्पन्नको अन्तिम चरणमा रहेको छ । काशीगाउँ, गुम्दा, लापु, ठाँटि, दुङ्ला, दोभान हुम्चेत, खोर्लाबिशी, अन्तरवेशी तथा लाप्राकमा नयाँ तथा पुरानो खानेपानी आयोजनाहरुको निर्माण तथा मर्मत सम्भार गरि खानेपानी सुचारु गरिएको छ । सिंचाईका लागि पाइप खरिद गरि आवश्यकतानुसार वितरण गरिएको छ ।

(ग) **आर्थिक विकासः**

१. **कृषि तथा पशु विकासः**

यस धार्चे गाउँपालिका आलु उत्पादनमा प्रचुरता रहेकोले उत्पादित आलुलाई सुरक्षित भण्डारण गर्नका लागि वडा नं. ५ गुम्दामा १०० टन क्षमताको आलु कोल्डस्टोर गत आ.व.मा निर्माण सम्पन्न भई चालु आ.व.मा आवश्यक र्याकको व्यवस्था गरि संचालनमा आएको । किसान सुचिकरण कार्यक्रम सबै वडामा सम्पन्न गरि २,६५५ जना किसानको लगत संकलन गरिएको । प्राङ्गरिक खेतिलाई टेवा पुर्याउनका लागि कम्पोष्ट मल निर्माण र वनस्पति विषादि झोल मल निर्माण सम्बन्धि तालिम सातवटै वडाहरूको गत आ.व.मा छुट भएका टोलहरुमा संचालन गरिएको । वेसौमी खेती तर्फ किसानहरुलाई थप आकर्षित गर्ने हेतुले सबै वडाका २५ जना कृषकहरुलाई ग्रिन सेड नेट वितरण गरिएको । माटोको अनुकुलता अनुसार कृषि बाली लगाउन कृषकहरुलाई प्रोत्साहन गर्नका लागि सातवटै वडाहरुमा माटो परिक्षण सम्पन्न गरिएको छ । रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत सबै वडाका माध्यमिक तहका विद्यालयहरुमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुलाई रैथाने बालीको विशेषता र महत्वको बारेमा जानकारी गराउँदै होडिङ बोर्ड वितरण गरियो । त्यसैगरि रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत नै उत्पादित वस्तुको गुणस्तर वृद्धिको लागि प्रविधि हस्तान्तरण अन्तर्गत ५ थान कुटानी पिसानी र १ थान तेल पेल्ने मेसिन वितरण गरिएको छ । कृषि पशुपंक्षि तथा मत्स्य तथ्याङ्क अद्यावधिक कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नं. ३, ५ र ७ मा कुल ६५० घरधुरीको तथ्याङ्क संकलन

गरिएको । नमुना नर्सरी निर्माणको कार्य प्रारम्भ गरिएको । कृषि उत्पादनमा आधारित नगद अनुदान वितरण कार्यक्रम संचालन रहेको ।

पशुसेवा अन्तर्गत घरपालुवा तथा सामूदायिक कुकुरका लागि रेविज विरुद्धको खोप तथा बन्ध्याकरण कार्यक्रम संचालन गरि ३५ वटा कुकुरलाई रेविज विरुद्धको खोप तथा बन्ध्याकरण गरिएको । आन्तरिक तथा बाह्य परजिवी नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तर्गत ७ वटै वडामा भेडा तथा बाख्राहरुमा डिपिङ, उनकाट्ने तथा आवश्यकतानुसार परामर्श तथा औषधि वितरण गरिएको । भेटेरिनरि अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र गोरखासँगको साझेदारीमा पशुहरुमा पूर्ण खोप संचालन गरिएको । संघिय सशर्त अन्तर्गत बाख्रा स्रोत केन्द्र कार्यक्रमबाट लापुबेशि र सर्जङबेशीमा आधुनिक बाख्रा खोर निर्माण भएको । मासुजन्य उत्पादनका आधारमा नगद अनुदान वितरण कार्यक्रम संचालनमा रहेको ।

२. **उद्योग तथा पर्यटनः**

करिव २० वटा विभिन्न व्यवसाय दर्ता भएको छ । ढुंगा उद्योग संचालन गर्नका लागि १ थान ढुंगा काट्ने मेसिन खरिद गरि वितरण गरिएको । धार्चे गाउँपालिकामा पर्यटन प्रवर्द्धन गर्नका लागि नौलिखोलामा मुख्यमन्त्री नवप्रवर्तन साझेदारी कार्यक्रम अन्तर्गत गाउँपालिका र मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय गण्डकि प्रदेशको साझेदारीमा नौलीखोला ग्लासब्रिज आयोजनाको ठेक्का सम्झौता गरि निर्माण कार्य अगाडि बढेको । विकास हाइड्रोपावर क.लि.को आइ.पि.ओ. वितरणमा १०% स्थानीय शेरयको लागि धार्चे गाउँपालिकालाई मात्र हुनुपर्ने गाउँपालिकाको माग बमोजिम सोहि अनुसार वितरण गर्न गराउन सफल भएको थियो ।

३. **सहकारी तथा रोजगारी सिर्जनाः**

धार्चेमा रहेका सहकारी संस्थाहरुमध्ये ५ वटा सहकारी संस्थाहरु COPOMIS प्रणालीमा आवद्ध गरिएको । गाउँपालिकाका ७ वटै वडाहरुमा १९५ नयाँ वेरोजगारहरुको तथ्याङक संकलन गरी बेरोजगारी सूचना प्रणालीमा प्रविष्ट र १४९३ वेरोजगारीको नविकरण गरी जम्मा १६८८ जना वेरोजगारी सुचीकृत गरीएको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट ८८ जनालाई वेरोजगारीलाई १०० दिनको रोजगार प्रदान गरीएको छ । गरिबी निवारणको लागि लघु उद्यम विकास (मेड्पा) कार्यक्रमबाट वडा नं. ७ मा १ दिने अभिमुखिकरण तथा सहभागितात्मक ग्रामिण लेखाजोखा कार्यक्रम गरि ५५ घरधुरी सर्वेक्षण सम्पन्न । उद्यमशिलता तालिम २४ जना, साबुन तथा झोल साबुन बनाउने ७ दिनको तालिम २० जना, वडा नं. ३ उहियामा स्तरोन्नती एडभान्स सिलाई कटाई तालिम १ महिनाको १० जना, प्रविधि हस्तान्तरण अन्तर्गत २ जनालाई २ थान सिलाई कटाई मेसिन र साबुन बनाउने मेसिन ४ थान, तरकारी खेती तालिम २० जना गरिएको ।

(४) **वन, वातावरण, जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापनः**

चालु आ.व. को साउन महिनामा रेसेफाँटमा भएको विपदजन्य घटनाबाट ज्यान गुमाएका मृतकको परिवारलाई काजक्रिया खर्चवापत प्रतिव्यक्ति रु. ५०,०००।— का दरले उपलब्ध गराईएको छ । त्यसैगरि झ्याप्लेखोला धादिङको घटनामा ज्यान गुमाएका एकजना मृतकको परिवारलाई काजक्रिया खर्चवापत प्रतिव्यक्ति रु. ५०,०००।— आर्थिक राहत उपलब्ध गराईएको छ । बाढि पहिरोबाट क्षति हुने सडक तथा बाटो तत्काल खुलाई सवारी तथा मानवीय आवतजावतलाई सरल र सहजता ल्याउनका लागि जेसिभि मेसिन खरिद गरिएको र आवश्यकतानुसार परिचालन गरिएको छ । दिगो

फोहोरमैला ब्यवस्थापनका लागि धार्चे गाउँपालिकाको केन्द्र माछिखोला र खोर्लाबिशीमा डम्पिङ साइट निर्माण गरी फोहोर व्यवस्थापनको थालनी भएको छ साथै माछिखोला बजारबाट नियमित रुपमा फोहोरमैला घरघरबाट संकलन गरि विसर्जन गर्ने गरिएको छ । Clean & Green Machhikhola अभियान अन्तर्गत माछिखोला बजारलाई सरसफाईयुक्त स्वच्छ सफा र हरियाली कायम गर्ने प्रयास गरिएको । वन, वनस्पति, वन्यजन्तु, जैविक विविधता, जलाधार ब्यवस्थापनलाइ समेटने गरी यसबाट प्राप्त हुने काठ, दाउरा, जडिवुटी, हरित उद्यम र पर्यापर्यटनको विस्तार गरिएको छ ।

(५) संस्थागत विकास र सुशासनः

चालु आ.व. मा स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्याङ्कन (LISA) मा कुल ९४.७५ अंक, स्थानीय तह वित्तिय जोखिम मुल्याङ्कन (FRA) मा कुल ८३ अंक र राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगद्धारा गरिने कार्यसम्पादन मुल्याङ्कनमा ६६.८ अंक प्राप्त भएको । जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीहरुलाई भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन प्रवर्द्धन सम्बन्धि एकदिने आधारभूत अभिमुखिकरण कार्यक्रम गाउँपालिकाको समन्वयमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय पोखराको आयोजनामा सम्पन्न भएको । उपभोक्ता समितिहरुलाई विकास निर्माण कार्यलाई प्रभावकारी एवम् गुणस्तरीय तुल्याउनका लागि ३ दिने आधारभूत अभिमुखिकरण तालिम संचालन गरिएको । महिलाहरुको नेतृत्व तथा बोल्ने कलाको विकास गरि शसक्तिकरणका लागि ७ वटै वडाहरुमा ५ दिने आधारभुत उदघोषण तालिम सम्पन्न, मेलमिलापकर्ताहरुको लागि २ दिने पुनर्ताजकि तालिम, सामाजिक सुरक्षा तथा पंजिकरण कार्यमा संलग्न जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीहरुका लागि सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जिकरण सम्बन्धी २ दिनको आधारभूत अभिमुखीकरण तालिम, स्वास्थयकर्मीको क्षमता विकासका लागि विभिन्न तालिमहरु सम्पन्न गरिएको ।

४. आगामी आ.व.का प्राथमिकता प्राप्त प्रमुख कार्यक्रमहरूः

आ.व. २०८२/०८३ को मुख्य प्राथमिकतामा शिक्षा, स्वास्थ्य, सडक स्तरोन्नति, कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि, जलविद्युत तथा स्वरोजगार रहेको छ ।

१. **सामाजिक विकासः**

१. शैक्षिक नीति स्थानीय पाठ्यक्रम तथा योजना तर्जुमा ।
२. विद्यालय पूर्वाधार सुधार तथा शैक्षिक सामग्री ।
३. गरिव तथा जेहेन्दार तथा संरक्षक नभएका विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति ।
४. भर्ना अभियान घरदैलो कार्यक्रम ।
५. शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावक वीच अन्तरक्रिया तथा तालिम व्यवस्थापन।
६. गाउँपालिका/नगरपालिका तथा अन्तर विद्यालयस्तरीय खेलकुद ।
७. सूचना प्रविधि तथा कम्प्युटर ल्याव ।
८. प्राविधिक शिक्षालयको स्थापना ।
९. कम्तिमा १० बेडको अस्पताल स्थापना ।
१०. स्वास्थ्य संस्थाको पूर्वाधार विकास ।
११. स्वास्थ्य बिमाको पहुँच विस्तार ।
१२. विज्ञहरूद्वारा स्वास्थ्य शिविर संचालन ।

१३. खानेपानीको लागी एक घर एक धाराको अभियानमा खानेपानी तथा सरसफाइमा पहुँच बृद्धि।
१४. फोहोर व्यवस्थापनको लागी ल्यान्डफिलसाइटको खोज र निर्माण
१५. खानेपानी प्रसोधन सम्बन्धि संरचना निर्माण ।
१६. लैससास नीति तर्जुमा तथा समायोजन, संशोधन ।
१७. लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यक, ज्येष्ठ नागरिक, बालबालिका, विपन्न वर्ग, लोपोन्मुख र सीमान्तकृत समुदाय सम्बन्धि खण्डीकृत तथ्याङ्क तथा अभिमुखीकरण।
१८. महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम, नेतृत्व विकास तालिम, अभिमूखिकरण ।
१९. आयआर्जन तथा रोजगारी मुलक कार्यक्रम तथा सम्बन्धित तालिम
२०. लैंङ्गिक विभेद, हिंसा तथा शोषण, बालबिबाह रोकथामका लागि अभिमुखीकरण एवं सचेतनामूलक कार्यक्रम।
२१. ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धी नीति, समायोजन, निर्माण तथा संशोधन ।
२२. अपाङ्गमैत्रि, बालबालिकामैत्रि, महिलामैत्रि भौतिक संरचना निर्माण ।
२३. अपाङ्गता भएकालाई आवश्यक सहयोगि सामाग्री, कृतिम अङ्ग प्रदान ।
२४. सामाजिक सुरक्षा, सामाजिक संरक्षण ।
२५. युवाको क्षमता विकास तथा रोजगारी कार्यक्रम ।
२६. गाउँपालिका स्तरीय, खेलकुदस्थल निर्माणको शुरुवात ।
२७. खेलकुद पूर्वाधारको विकास तथा उत्कृष्ट खेलाडी सम्मान।
२८. समुदायमा कल्याणकारी कोषको व्वयस्था गरी आयआर्जनमा वृद्धि।
२९. न्यायिक समितिको काम कारवाहीमा प्रभावकारिता।
३०. भूमिहिन दलित, भूमिहिन सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबासीहरुको व्यवस्थापन।

२. **आर्थिक विकासः**

१. स्थानीय आर्थिक विकास योजना तयार गर्ने ।
२. ब्यावसायिक कृषि पकेट क्षेत्र निर्धारण ।**(आलु क्षेत्र, कफी उत्पादन क्षेत्र, सिलम, किवि उत्पादन क्षेत्र, तरकारी उत्पादन क्षेत्र रैथाने बालीहरु)**
३. कृषिको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्दै उत्पादनमा अनुदान ।
४. उन्नत पशुपालन पकेट क्षेत्र निर्माण ।
५. भिरालो जमिनमा टनेल फार्मिङ तथा व्यावसायिक तरकारी खेती (मौसमी, बेमौसमी)
६. व्यावसायिक पशुपालन ।
७. व्यावसायिक ट्राउट र अन्य जातको माछापालन।
८. कृषि उत्पादन संकलन केन्द्रहरूको निर्माण कृषि उत्पादनको बजारीकरण ।
९. पर्यटन विकास गुरूयोजना निर्माण ।
१०. धार्मिक, भौगोलिक महत्वका पर्यटकीय स्थानहरूमा पूर्वाधार निर्माण ।
११. औद्योगिक ग्राम स्थापना ।
१२. स्थानीय उत्पादनको व्राण्डिङ्ग तथा उत्पादनको बजारीकरण।

१३. सहकारी ऐन अनुसार सहकारी संस्थाहरूको अभिलेखिकरण, अनुगमन र नियमन, सञ्चालन।
१४. व्यावसायिक कृषि तथा पशुपालनमा सहकारीको लगानी।
१५. श्रम सहकारी मार्फत योजना कार्यन्वयन ।
१६. श्रम र श्रमको माग सम्बन्धी अभिलेखन ।
१७. रोजगार सूचना केन्द्र स्थापना ।
१८. आर्थिक/वित्तीय साक्षरता कक्षा सञ्चालन ।
१९. व्यावसायिक सीप विकास तालिम सञ्चालन ।
२०. वैदेशिक रोजगारमा गएका व्यक्ति/परिवारका लागि मनोसामाजिक परामर्श सेवा।
२१. जडिबुट्टीको अध्ययन अनुसन्धान र व्यावसायिकरण।
२२. परम्परागत ज्ञान र सिपलाइ सम्रक्षण गर्दै आधुनिकिकरण।

३. **भौतिक पूर्वाधार विकासः**

१. यातायात गुरु योजना निर्माण।
२. सडक मापदण्ड तयार गरी पालिका भित्रको सडकको वर्गीकरण।
३. सडक, गोरेटो बाटो, पदमार्गहरूको मर्मत तथा स्तरउन्नति।
४. भुक्ष्यको कारणले जोखिममा रहेका बस्तीहरुको स्थानान्तरण।
५. स-साना झो.पु. हरू, कल्भर्टहरु निर्माण।
६. पर्यटकिय पदमार्गहरूको निर्माण तथा स्तरोन्नति ।
७. सडकपुलहरूको अध्ययन ।
८. भवनको संहिताको कार्यन्यनमा जोड।
९. सार्वजनिक जग्गा र भवनहरूको लगत संकलन र अभिलेख व्यवस्थापन ।
१०. ढल निकासको व्यवस्था।
११. अपाङ्ग मैत्री संरचनाको निर्माण ।
१२. सार्बजनिक भवनहरूको लगत राखी अभिलेखीकरण ।
१३. सामुदायिक भवन निर्माण ।
१४. स्थानीय प्राविधिकलाई प्रविधि सम्बन्धी तालिम ।
१५. साना सिँचाइ निर्माण ।
१६. गाउँपालिकाको जल उपयोग गुरुयोजना ।
१७. बुढीगण्डकी जलाधार संरक्षण तथा नदि नियन्त्रण ।
१८. पहिरो नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन ।
१९. सुधारिएको चुलो निर्माण र सुरक्षित विद्युत् प्रयोग गर्न चेतना अभिवृद्धि ।

४. **वन, वातावरण तथा जलवायु परिवर्तनः**

१. सामुदायिक वनको लगत तयारी र कार्ययोजना तर्जुमा र स्वीकृति,
२. वन, पैदावार व्यवस्थापन,

३. जैविक विविधता संरक्षण,
४. अन्त र निकाय, अन्तर तह समन्वय र सहकार्य,
५. भू तथा जलाधार संरक्षण,
६. फोहरमैला व्यवस्थापन,
७. नर्सरी स्थापना।
८. वृक्षरोपण क्षेत्रको पहिचान।
९. निजी वनलाई प्रोत्साहन।
१०. पानी पोखरीहरूको सम्रक्षण।
११. जलवायु परिवर्तन अनुकुलन योजना निर्माण।
१२. सुरक्षित, एकीकृत, बस्ती/आवास क्षेत्र पहिचान।

५. **सुशासन तथा संस्थागत विकासः**

१. कानून, नियम, कार्यविधि र मापदण्डहरू निर्माण-पुनरावलोकन।
२. सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता।
३. जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुको क्षमता विकास ।
४. सदाचार प्रवर्द्धन र भ्रष्टाचार नियन्त्रण।
५. पारदर्शिता र जवाफदेहितामा अभिवृद्धि ।
६. सस्थागत स्व—मूल्यांकन ।
७. घुम्ती सेवा।
८. संगठन तथा व्यवस्थापनको पुनरावलोकन ।
९. प्रविधिमैत्री सूचनाको सञ्जालीकरण।
१०. सघं र प्रदेश सरकारसँग सहकार्यमा सम्पादन हुने।
११. न्यायिक समितिको काम कारवाहिलाई प्रभावकारी बनाउने ।

५. **आगामी आ.व. २०८२/०८३ का प्रमुख नीति तथा कार्यक्रमहरूः**

(क) **सामाजिक विकास सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रमः**

शिक्षाः

१. प्रभातकिरण मा.वि. मेघा विद्यालयको निर्माणाधिन होस्टेल ब्लक निर्माण कार्यलाई आगामी आर्थिक वर्षमा निर्माण सम्पन्न हुने गरि व्यवस्था मिलाईनेछ ।

२. **म बनाउछु मेरो विद्यालय मेरो सन्ततिका लागि** भन्ने मुल उदेश्यका साथ सामुदायिक निद्यालयहरुमा विद्यार्थीको सिकाइमा परिवर्तन गर्न र गुणस्तरीय शिक्षाको कार्यक्रम मध्यनजर गर्दै शिक्षा तथा मानव विकास स्रोत केन्द्र र यूनेस्को नेपालको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा निर्माण भएको धार्चे गाउँपालिकाको शिक्षा योजनालाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

३. सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक, कर्मचारीहरु, विद्यालय सम्बद्ध पदाधिकारीहरु, सरकारी तलबभत्ता खाने कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरुको छोराछोरी सामुदायिक विद्यालयमा भर्ना गर्नलाई प्रोत्साहन गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।

४. धार्चेको भूगोल र विद्यालय व्यवस्थापनको लागि आवासिय छात्राबास कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारिताको लागि नियमन र आवश्यकताका आधारमा पुनर्वितरण गरिनेछ ।

५. BLE र SEE मा उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने विद्यालय, विद्यार्थी र विषय शिक्षकलाई प्रोत्साहन स्वरुप पुरस्कृत गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

६. स्थानीय तहले सञ्चालन गर्ने स्तर मापन परीक्षाहरु, कक्षा ५ र आधारभूत तह उत्तीर्ण परीक्षा एवं माध्यमिक तह उत्तीर्ण परीक्षा थप मर्यादित तथा उपलब्धिमूलक बनाउन आवश्यक बजेट बिनियोजनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

७. सामुदायिक विद्यालयमा शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावक बीचमा समन्वय गराई समुदायले विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर बुझ्नु पर्ने भएकोले वि.व्य.स., अभिभावक तथा विषयगत शिक्षकहरुको तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।

८. अतिरिक्त क्रियाकलाप, शैक्षिक प्रदर्शनी, परीक्षामा एकरुपता, शैक्षिक क्यालेण्डर, विद्यालयहरुलाई गुणस्तर सुधारका योजनाहरुको सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

९. विद्यालय स्तरीय विविध खेलकुद प्रतियोगिताहरु सञ्चालमा जोड दिइनेछ ।

१०. विद्यार्थीसँग अध्यक्ष/उपाध्यक्ष भेटघाट तथा विद्यार्थीहरुसँग प्रत्यक्ष साक्षत्कार कार्यक्रम र कृषिसँग विद्यार्थी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

११. विद्यालय क्षेत्रबाट १०० मिटर वरिपरि सुर्तिजन्य एवम् मादक पदार्थको बिक्रि वितरण तथा प्रयोगलाई पूर्ण रुपमा निषेध गरिनेछ ।

१२. विद्यालयहरुमा दिवा खाजाका रुपमा स्थानीय खाद्यन्न एवम् परिकारलाई प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गर्न जंकफुडको प्रयोगलाई निषेध गरिनेछ ।

१३. सर्वसुलभ गुणस्तरीय, जीवनोपयोगी, रोजगारमुलक, प्रविधिमैत्री शिक्षाको अवधारणा बमोजिम शिक्षा क्षेत्रलाई अगाडि बढाइनेछ । विद्यालय उमेर समूहका सबै बालबालिकाहरुलाई विद्यालयमा "**झिकाउने, सिकाउने र टिकाउने**" कार्यलाई प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रमसहित अभियानका रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।

१४. सामुदायिक विद्यालयमा "**करियर काउन्सेलिङ्ग**" र "**मिडिया साक्षरता**" कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१५. स्थानीय पाठ्यक्रमका आधारमा पाठ्यपुस्तकको क्रमशः कक्षागत व्यवस्था मिलाउँदै लगिनेछ ।

१६. शिक्षाको आधार स्तम्भको रुपमा रहेको प्रारम्भिक बाल विकास तथा आधारभूत तहको पहिलो चरण कक्षा (१—३) हरुको स्तरोन्नति तथा शिक्षक तालिम र शैक्षिक सामग्रीका साथै सूचना प्रविधि (ICT) को प्रयोग र कक्षाशिक्षणलाई विशेष जोड दिइनेछ ।

१७. विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अभिभावक संघका पदाधिकारीहरुलाई विद्यालयको समग्र व्यवस्थापनमा थप जिम्मेवार र उत्प्रेरित गर्नका लागि द्धैमासिक रुपमा नियमित बैठक बसि छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

१८. विद्यालय सम्बद्ध पदाधिकारीहरु तथा सरोकारवालाहरुको लागि विद्यालयलाई व्यवस्थित सञ्चालन सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

१९. शिक्षामा लैङ्गिक समानतालाई जोड दिन छात्राहरुलाई माथिल्लो कक्षा अध्ययन गर्न र टिकाउन छात्रवृत्ति लगायत अन्य क्रियाकलापहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

२०. सबै वडालाई सहज हुने स्थानमा प्राविधिक विद्यालय र विज्ञान संकाय(+२ विज्ञान) जस्ता बहुविषय अध्ययन हुने आवासीय व्यवस्था सहितको +२ कक्षा सञ्चालनको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

२१. विद्यार्थीहरुलाई उच्च शिक्षा हासिल गर्नका लागि आवश्यकतानुसार छात्रवृत्ति प्रदान गरि प्रोत्साहन गरिनेछ ।

२२. बौद्धिक, सम्पत्ति, नवप्रवर्तन र अनुसन्धानलाई परम्परागत ज्ञान, सिप र समुदायसँग जोडिदै लगिनेछ ।

२३. सबैको पहुँच सहितको भर्चुअल शिक्षण प्रणाली, विद्यार्थी परामर्श सम्बन्ध, अन्तरक्रियात्मक इ-लर्निङ सामाग्रीको डिजिटल प्लेटफर्मको व्यवस्था तथा शिक्षक मेन्टरिङमा आधारित आकर्षक शिक्षण कलामा सघन तालिमको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

२४. वैज्ञानिक अनुसन्धान र प्रविधिको विकासका लागि आवश्यकतानुसार निजी क्षेत्र र गैरसरकारी संघसंस्थाहरुसँग सहकार्य र साझेदारीको वातावरण मिलाइनेछ ।

२५. विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न र विद्यालय शिक्षा सेवालाई आकर्षक पेशाको रुपमा विकास गर्न प्र.अ. प्रोत्साहन, शिक्षक प्रोत्साहन, अतिरिक्त कक्षा र आवासीय छात्रावास जस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

२६. स्वास्थ्य संस्थासँगको सहकार्यमा वर्षमा कम्तिमा एकपटक प्रत्येक विद्यार्थीको स्वास्थ्य जाँच गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

२७. विद्यालयमा उपलब्ध स्रोत साधन तथा सेवा सुविधकाका आधारमा विद्यालयलाई वर्गिकरण गर्ने नीति अवलम्वन गरिनेछ ।

२८. शिक्षकलाई छोटो समयमा सरुवा सहमति दिदा क्षमता विकासको लागि गाउँपालिकाले गरेको लगानी खेर जाने भएकाले आगामी आर्थिक वर्षदेखि सरुवाको सहमतिमा कडाई गरिनेछ ।

२९. स्थानीय भाषाको पाठ्यक्रम निर्माण गरि पठनपाठनको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

स्वास्थ्य :

१. हुल्चुक सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइका लागि भवन निर्माण कार्यलाई अगाडि बढाईनेछ ।

२. आधारभुत तथा अत्यावाश्यक उपचारात्मक स्वास्थ्य सेवाको पहुँच वढाउन धार्चे गाउँपालिका र ECA नेपालको साझेदारीमा संचालन गरीएको धार्चे आधारभुत अस्पताल थप व्यवस्थित तथा गुणस्तरीय सेवा प्रवाहको लागि मानव शंसाधनको साथै आवश्यक स्वास्थ्य सामाग्री व्यवस्थापनको लागि वजेट व्यवस्था गरिनेछ।

३. आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको पहुँच पुर्याउन कठिन भएका समुदायहरुमा संचालन गरीएको समुदायिक स्वास्थ्य ईकाईहरु निरन्तर संचालनको लागि करार सेवामा नियुक्ति भएका कर्मचारीहरुको म्याद थप गरी निरन्तर दिने र सवै समुदायिक स्वास्थ्य ईकाईहरुमा कार्यालय सहयोगीको व्यवस्थापन गरी स्वास्थ्य सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी गराईनेछ।

४. आम नागरिकहरुको स्वास्थ्यलाई विशेष ध्यानमा राखी आधारभुत तथा गुणस्तरीय सेवा सुनिश्चितताको लागि Standard Treatment Protocol (STP) For Basic Health Service (BHS) Package २०७८ अनुसार ९८ प्रकारका आधारभुत तथा अत्यावाश्यक औषधी, स्वास्थ्य सामाग्री खरीद तथा आपुर्ती व्यवस्थापन कार्यलाई निरन्तरता दिई थप वजेटको व्यवस्था गरिनेछ र बैकल्पिक चिकित्सा (आयुर्बेद ,प्राकृतिक चिकित्सा, शरिरीक व्यायाम,योगा शिक्षा) प्रबर्धन गर्न विद्यालय र समुदायमा केन्द्रित वनाई अयुर्वेद नागरीक आयोग्य केन्द्रलाई परिचालन गरिनेछ।

५. ७० बर्ष माथिका जेष्ठ नागरिक अपाङ्गता भएका तथा अशक्त नागरिक अति विपन्न नागरिकहरुका

लागि स्वास्थ्य उपचार सेवा र परामर्श सेवालाई निरन्तरता दिन, घर घरमा नै स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न जेष्ठ र अशक्त नागरिक स्वास्थ्य परिक्षण तथा उपचार व्यवस्थापन सेवा कार्यक्रम निरन्तर सन्चालन गरिनेछ।

६. नेपाल संघिय सरकारको शून्य होम डेलिभरीको नीति अवलम्बन गर्दै प्रोटोकल अनुसारको गर्भवती परिक्षणलाई थप प्रभावकारी वनाई, सुत्केरी सेवालाई सुदृढीकरण गरी संस्थागत प्रसुती हुने दरलाई वढावा दिन वर्थिङ सेन्टरमा सुत्केरी भान्सा घर (आमा घर) व्यवस्थापान गरी पौष्टिक खानपानको व्यवस्था मिलाउने कार्यक्रमलाई निर्नतरता दिईनेछ र स्वास्थ्य चौकीको वर्थिङ सेन्टर सम्म आउने जाने साथै जटिलता भइ रेफर गर्नु परेमा र नवशिशुमा जटिलता भई अस्पताल जानु परेमा एम्बुलेन्स सेवा निशुल्क गरिनेछ। धार्चे गा.पा. भौगोलिक रुपमा अति विकट रहेकोले जटिलतायुक्त गर्भवती, सुत्केरी, नवजात शिशु जीवन रक्षाको लागि एयर रेस्क्युको प्रवन्ध मिलाई सुविधा सम्पन्न अस्पतालमा पुर्याईनेछ।

७. विभिन्न समुदायमा रहेका नागरिकहरुको स्वास्थ्य समस्यालाई मध्यनजर गरी विभिन्न रोगको परिक्षण उपचार तथा प्रेषण व्यवस्थापन गर्न समुदाय केन्द्रित विविध निशुल्क स्वास्थ्य शिविर सन्चालन गरिनेछ।

८. स्वास्थ्य संस्थाले दैनिक रुपमा सेवा प्रवाह गर्दै आएका स्वास्थ्य सेवाहरुको मासिक प्रगती प्रतिवेदन अर्धवार्षिक वार्षिक समिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्नको लागि ४R (Record, Recognize, Regulate & Reporting) निति कार्यान्वयन गर्न र eHMIS/DHIS2, eLMIS, eTB, SORMAS, FHP, Dizitization जस्ता Health का Software सम्वन्धी स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई तालिम संचालन गर्नुको साथै Labtop र Internet व्यवस्थापन गर्नका लागि वजेट व्यवस्थापन गरिनेछ ।

९. धार्चेका विभिन्न सामुदायहरुमा निश्वार्थ रुपले स्वास्थ्य सेवा र परामर्शको कामकाजमा ताल्लिन महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वंम सेविकाहरुको सेवाको उच्च मूल्याङ्कन गर्दै प्रोत्साहन तथा संचार खर्च व्यवस्थापन कार्यकमलाई निरनतरता दिईनेछ र वडाको उत्कृष्ट महिला साममुदायिक स्वास्थ्य स्वयमसेविकाहरुलाई पुरष्कृत गर्न वजेट व्यवस्था गरिनेछ।

१०. धार्चेका एच.आई.भी पोजेटिभ ए.आर.टी.को उपचारमा रहेका विरामीहरुलाई नियमित उपचार फलोअफ व्यवस्थापनको लागि ए.आर.टी. उपचार यातायात खर्च व्यवस्थापन कार्यलाई निरन्तर दिईनेछ।

११. नसर्ने रोगहरुको बृद्धि भइरहेको बर्तमान परिप्रेक्षमा उच्च रक्तचाप मधुमेह मुटु रोग ,मृगौला रोग, मानसिक स्वास्थ्य क्यान्सर लगायतका घातक रोगहरु समयमै पहिचान र निदान गरि उपचारको दायरमा ल्याउन र थप बिग्रन नदिन Mass screening बिशेष कार्यक्रम तथा स्वास्थ्य शिविरहरु प्रभावकारी रोकथाम नियन्त्रण र व्यवस्थापनका लागि एकीकृत जनस्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

१२. पालिकाको मातृ तथा नवशिशु मृत्युदरलाई न्युनिकरण गर्न संस्थागत सुत्केरी प्रवर्द्धन मातृ तथा शिशु मृत्युको नियमित निगरानी प्रत्येक वडामा रहेका स्वास्थ्य सस्थामा मासिक रुपमा दक्ष जनशक्तीबाट गर्भवती महिलाहरुलाइ निशुल्क ग्रामीण अल्ट्रा साउण्ट (RUSG) सेवाको विस्तार गरी गुणस्तरीय मातृ तथा नवशिशु सेवाको प्रत्याभुति सहित “पुर्ण संस्थागत सुत्केरी युक्त पालिका" वनाउने अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ र SBA तालिम व्यवस्थापनमा आवश्यक वजेट व्यवस्था गरिनेछ ।

१३. स्वास्थ्य बिमामा आम नागरिकको सेवामा पहुँच बढाउन स्वास्थ्य बिमा प्रबर्धन सम्वन्धी जनप्रतिनिधी

र स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई तालिम तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम व्यापक रुपमा सञ्चालन गरि सबै नागरिकहरुलाई स्वास्थ्य बिमामा आबद्ध गराई स्वास्थोउपचारमा हुने ब्ययभार कम गराउने नीति अबलम्बन गरिनेछ।

१४. पुर्ण खोप घोषणा सुनिश्चतता र दिगोपना कायम राख्न खोप संग सम्वन्धित कार्यक्रमहरुलाई थप व्यवस्थित गराई निरन्तरता दिईनेछ, सामुदायिक स्वास्थ्य कार्यक्रमहरु खोप क्लिनिक, गाउँघर क्लिनिकमा खटिने खोप कार्यकर्ता वा स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई वाह्य क्षेत्रमा सेवा दिने दिनमा उक्त दिनको यातायात खर्च व्यवस्था गरिनेछ।

१५. सुनौला १००० दिन भित्रका आमा तथा बाल बालिकहरुको पोषण अबस्थामा सुधार गर्न गर्भवती सुत्केरी तथा २ बर्ष मूनिका बाल बालिकाहरु र किशोरीहरुको लागि बिशेष पोषण कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ र आजको स्वस्थ्यकर वालवालिका राष्ट्रको भोलीको दक्षजनशक्ति भएकोले पोषणमा लगानी गर्नु पर्ने विषयलाई मध्यनजर गरी Healthy baby competition कार्यक्रमा वजेट व्यवस्थापन गरी ५ बर्ष मूनिका बाल बालिकाहरुको कूपोषण दरलाई शून्य बनाउने नीति लिइनेछ।

१६. किशोरीहरुमा हुने कुपोषण र रक्तअल्पतालाई रोकथाम गर्न किशोरी आइरन कार्यक्रमलाई प्रभाबकारी बनाइनुको साथै बर्षमा कम्तीमा २ पटक किशोरीहरुको पोषण र रक्तअल्पताको अवस्था पत्ता लगाउन बिशेष कार्यक्रम सन्चालन र किशोरकिशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्था विस्तार गर्ने निति अनुरुप शरीरिक परिवर्तन संगै मनोसामाजिक तथा भावनात्मक स्वास्थ्य सेवालाई उपयुक्त हुने र गोपनियतालाई कायम राख्ने गरी कार्यक्रम संचालन गरीनेछ।

१७. स्वास्थ्य चौकी न्यूनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रमले निर्दिष्ट गरेका सूचकहरुलाई पुरा गर्न आवश्यक बजेट तथा सामग्रिको ब्यवस्था गरि गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको सूनिश्चितता गरिनेछ र सम्पुर्ण स्वास्थ्य संस्था प्रमुखहरुलाई न्यूनतम सेवा मापदण्डमा उत्कृष्ट नमुना स्वास्थ्य संस्था अवलोकन भ्रमणको लागि वजेट व्यवस्थापन गरिनेछ।

१८. बिशेषज्ञ सहितको शिविर सन्चालनका लागि निजि तथा गैह्र सरकारी संघ सस्थासंग सहकार्य तथा साझेदारीको नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

१९. "मेरो स्वास्थ्यः मेरो जिम्मेवारी" को अवधारणा अनुरुप नागरिकलाई स्वास्थ्य जिवनशैली तर्फ अभिप्रेरित गर्न नागरिक आरोग्यता अभियान मार्फत भान्सा सुधारः आरोग्यताको आधार भन्ने नारा सहित भान्सा सुधार कार्यक्रममा पत्रु खाना (junk food) नियन्त्रण गर्न आवश्यक सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने तथा नागरिक जीवन पद्धतिको रुपमा योग तथा ध्यानको प्रवद्धन गरिनेछ ।

२०. स्वास्थ्य प्रवाह लगायत कार्य सम्पादनको आधारमा हरेक बर्ष उत्कृष्ट सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्यकर्मी र सा.म.स्व.से.हरुलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गर्ने नीति लिइनेछ।

२१. विपन्न नागरीक उपचारको सहुलियतमा सिफारिस गरिने ८ प्रकारका रोगहरु र मृगौलाको रोग/मृगौला डाईलाईसिस, क्यान्सर, र मेरुदण्डको पक्षघातको रोगीलाई नेपाल सरकारवाट व्यवस्थापन गरीएको मासिक रु ५०००। उपचार खर्च वापत उपलब्ध हुने सेवालाई थप प्रभावकारी वनाईनेछ।

२२. स्वास्थ्य सेवाका राष्ट्रिय कार्यक्रमहरुलाई निरन्तर संचालनको लागि स्वास्थ्यकर्मी साझेदारी विकास संस्था र सरोकारवाला संग अपासी समन्वय गरिनेछ र स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा वेयवस्थापनमा मशलन्द खर्च व्यवस्थापन गरिनेछ ।

२३. समुदायको जनस्वास्थ्यमा आई पर्न सक्ने विपद तथा महामारी र अन्य संक्रमणलाई मध्य गरी RRT

परिचालन तथा औषधी र स्वास्थ्य सामाग्री व्यवस्थापनमा वजेट व्यवस्था गरी प्रभावकारी सेवा प्रवाह गरिनेछ।

यूवा तथा खेलकुदः

१. "एक वडा एक खेलकुद मैदान" निर्माणलाई आगामी तीन वर्षभित्र सम्पन्न गरिनेछ । खेलकुदसँग सम्बन्धित क्लबहरुलाई व्यवसायिकरण गराउँदै व्यवसायिक खेलाडी र प्रशिक्षक उत्पादनमा जोड दिइनेछ । गाउँपालिकास्तरीय खेलकुद विकास समितिलाई थप व्यवस्थित गर्रिदै लगिनेछ । साथै धार्चे कप संचालन गरिनेछ ।

२. विभिन्न किसिमका दुर्व्यसनमा परेका युवाहरुलाई निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक र उपचारात्मक कार्यक्रमहरु मार्फत दुर्व्यसन मुक्त गराई समाजमा पुनस्थापनाको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।

३. विद्यालय तहदेखिनै खेलकुद तालिम प्रशिक्षक र खेलाडि प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

४. वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवाहरुले आर्जन गरेको ज्ञान र सिप सदुपयोग गर्दै स्वरोजगार र उद्यमशीलता विकासका लागि गाउँपालिकाको स्थानीय आर्थिक विकास योजना अन्तरगत समावेश भएका नवप्रवर्तनशील लगायतका प्रोत्साहनमुखी कार्यक्रमसँग आवद्ध गरिनेछ।

५. युवा उद्यमशिलता विकासका कार्यक्रमहरु मार्फत युवालाई “विदेश हैन बिजनेस” भन्ने भावना जागृत तुल्याई स्वरोजगार उन्मुख गराइनेछ ।

६. युवा बेरोजगारी न्यूनिकरणका लागि सरकारी, गैरसरकारी, सहकारी तथा निजी क्षेत्रको समन्वय र सहकार्यमा सिप तथा उद्यमशील क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

७. विपन्न, गरिब र सुकुम्वासी परिवारका युवाहरुलाई इलेक्ट्रोनिक्स सामाग्री मर्मत, प्लम्बिङ्ग तथा इलेक्ट्रिसियन, ब्युटि पार्लर, होटल म्यानेजमेन्ट, ब्यावसायिक पशुपालन तथा तरकारी खेती जस्ता तालिमहरु प्रदान गरी गरीबी न्यूनिकरण र जिविकोपार्जनमा सहजीकरण गरिनेछ ।

८. गाउँपालिकास्तरीय रंगशाला (धार्चे ५) निर्माण गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरि अन्य सरकार र संघसंस्थासँग साझेदारी गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।

९. युवाहरुको शारिरीक र मानसिक विकासका लागि नियमित खेलकुद संचालन र पालिका तथा जिल्लास्तरीय खेलकुद प्रतियोगिताहरु संचालन गरिनेछ ।

१०. योग, ध्यान एवम् प्रणायमलाई दैनिक जीवनमा अवलम्बन गर्नका लागि प्रोत्साहन गरिदै लगिनेछ ।

भाषा, कला र संस्कृतिः

१. धार्चे गाउँपालिकामा बोल्ने भाषा, कला सस्कृति, धार्मिक तथा साँस्कृतिक संरक्षण सम्बर्द्धनको लागि अध्ययन अनुसन्धान गरि दस्तावेजीकरण गर्न शुरुवात गरिनेछ।

२. स्थानीय परम्परागत रुपमा मनाउँदै आएको मकै बिवाह, घाटु नाच, साइवा नाच, छिज्यू नाच, माने नाच, नारा पर्व लगायतको संरक्षण, संबर्द्धन तथा प्रवर्द्धन गर्दै दस्तावेजीकरण गर्ने गराउने नीति अबलम्वन गर्दै आलु महोत्सव, तमु लोसार, तातोपानी मेलालाई महोत्सवको रुपमा मनाई वाह्य तथा आन्तरिक पर्यटक प्रवर्द्धन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३. धार्चे गाउँपालिकाभित्र रहेका विभिन्न धर्म समुदाय र धार्मिक तथा पौराणिक महत्व बोकेका शक्तिपिठहरुको संरक्षण, संबर्द्धन तथा प्रवर्द्धन गर्दै अध्ययन अनुसन्धान गरी अभिलेख तयार

गरिनेछ । साथै विभिन्न जातजाति र समुदायभित्र रहेको संस्कार र संस्कृतिलाई प्रबर्द्धन गर्ने कार्यक्रम संचालनमा जोड दिईनेछ।

४. गाउँपालिकाभित्र रहेका कला, भाषा, साहित्य, संस्कृति आदिको संरक्षण, सम्बर्द्धन एवं प्रबर्द्धन गर्नका लागि धार्चे तमु सांस्कृतिक संग्रहालयको विकास गरिनेछ ।

५. धार्चे सूचना केन्द्रलाई थप प्रभावकारी एवम् गुणस्तरीय रुपमा अगाडि बढाईनेछ । धार्चेभित्रका भाषा, कला र संस्कृतिको विभिन्न रुपमा दस्तावेजीकरण गरि सूचना केन्द्रमा अभिलेखिकरण सहित सुरक्षित राख्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

महिला तथा सामाजिक संरक्षण विकास नीतिः

१. गाउँपालिकाका सुत्केरी महिलाहरुका लागि निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवाको व्यवस्था गरिनेछ ।

२. पालिका भित्र रहेका महिलाहरुको सामाजिक, आर्थिक तथा राजनीतिक सशक्तिकरण गर्दै महिलाका मूलभूत अधिकार सुनिश्चित गरिनेछ।

३. लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा भेदभाव र बहिष्करणको अन्त्य गर्न आवश्यक कदम चालिनेछ ।

४. महिलाहरुका लागि समन्वयात्मक रुपमा रोजगारी तथा स्वरोजगारी सिर्जना गर्न आयमूलक, सीपमूलक प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

५. राजनीतिक, आर्थिक, सार्वजनिक लगायत सम्पूर्ण निर्णायक तहमा महिलाको सार्थक र समान पहुँचका लागि समान अवसरहरुको सिर्जना गर्नमा जोड दिइनेछ ।

६. एकल महिलाहरुले भोग्दै आएका सामाजिक तथा आर्थिक कठिनाईहरु कम गर्ने एकल महिलाहरुप्रति समाजले गर्ने व्यवहार सुधार गर्ने कार्यक्रमका साथै स्वरोजगामुलक तालिम सीप हस्तान्तरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

७. महिला लक्षित सहकारीलाई उत्पादनमुखी र सीप विकास तथा शसक्तिकरण गरि स्वरोजगारी बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ र विउँ पूँजी निर्माण गरि वितरण गरिनेछ ।

८. आर्थिक रुपमा विपन्न महिलाहरुको समूह गठन गरी आर्थिक स्तरोन्नतीका विविध कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

९. महिला सशक्तिकरण कार्यक्रमलाई आगामी आर्थिक वर्षमा समेत निरन्तरता दिईनेछ ।

१०. महिलाहरुका लागि सिप विकास कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी रुपमा अगाडि बढाईनेछ ।

११. महिला हिंसा विरुद्धको जनचेतनामुलक जागरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१२. समावेशी तथा समतामुलक समाज निर्माणमा महिलाहरुको सक्रिय र सार्थक सहभागिता सुनिश्चित गरि नारी सम्मान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१३. महिलाहरुको सहभागिता र सक्रियतालाई उत्प्रेरित गर्न महिला सहभागी योजना र कार्यक्रमहरुलाई बजेट विनियोजनमा प्राथमिकता दिइनेछ ।

बालबालिका, किशोरकिशोरी, ज्येष्ठ नागरिक, अपांगता, आदिवासी जनजाति, दलित सम्बन्धी नीतिः

१. बालबालिकाहरुको सर्वोत्तम हितलाई प्रथामिक रुपमा ध्यानमा राख्दै बाल अधिकार, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी, लगायतका क्षेत्रमा विशेष अवसर प्रदान गर्दै सर्वाङ्गिण विकासमा योगदानका लागि उपयूक्त अवसर प्रदान गर्ने, र आगामी २ बर्ष भित्रमा बालमैत्री स्थानीय तह घोषणा गरिनेछ ।

२. बालबालिकाहरुमाथि हुने हिंसा विभेद र शोषणलाई अन्त्य गरी बाल अधिकारको प्रवर्द्धन तथा बाल अधिकार संरक्षणको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

३. बाल सशक्तिकरण अन्तर्गत बालबालिकालाई अनुशासन नैतिक शिक्षा नेतृत्व विकास जस्ता कार्यक्रम संचालन गरि बालबालिकाको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।

४. अपाङ्गता भएका व्याक्ति, दलित, एकल महिला, लैङ्गिक सहभागिता समावेशीता समानुपातिक रुपमा लगायत लक्षित बर्गहरुको पहिचान गरि उनीहरुको आश्यकता र रुची पहिचानका साथै अवसर प्रदान गरी सिप क्षमता र योग्यता आधारमा रोजगारी, सशक्तिकरण, स्वावलम्वी, जीविकोपार्जनका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

५. सामाजिक सुरक्षा भत्ता उपभोग नगर्ने अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको जीविकोपार्जनका लागि आवश्यकता अनुसार विभिन्न सिपमुलक तालिम संचालन गरिनेछ ।

६. स्थानीय समुदायहरुको पहिचान सहित पराम्परागत ज्ञान, सिप, सस्कृति, सामाजिक पराम्परा र अनुभवलाई संरक्षण संवर्द्धन र सम्मान गर्दै पुस्ताहस्तान्तरण गरि प्राप्त अवसर र लाभको न्यायोचित वितरणको व्यवस्था गरिनेछ ।

७. नेपाल सरकार महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालय द्धारा सञ्चालनमा ल्याएको software (SIMS) Social information management system सामाजिक सुचना व्यवस्थापन प्रणालीबाट अपाङ्गता परिचयपत्र र जेष्ठ नागरिक परिचयपत्र वितरण प्रणाली र अभिलेख व्यवस्थापनलाई Digitalization गरिनेछ ।

८. घुम्ति शिविर संचालन गरि अपांगता परिचय पत्र, ज्येष्ठ नागरिक परिचय पत्र, एकल महिला परिचय पत्र वितरण तथा नवीकरण गरी उनिहरुको मौलिक हक र अधिकारलाई संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिने छ।

९. वाल विवाह, अनमेल विवाह जस्ता सामाजिक विकृति, विसङ्गतिलाई न्यूनीकरण गर्न बनेको विद्यमान कानुनलाई पूर्णता दिन नीतिगत व्यवस्था गरिने छ ।

१०. दलितहरुको समान हक र अधिकारको प्रवर्द्धन, निर्णय प्रकृयामा समेत समावेशीकरण र उनीहरुको संस्थागत सञ्जाल विकास गर्न जोड दिइनेछ ।

११. दलित समूदायको परम्परागत सीप, कला र संस्कृतिलाई संरक्षण सम्वर्द्धन र प्रवर्द्धन गर्नका लागि विशेष कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

१२. दलित समूदायको सशक्तिकरणका लागि दलित युवायुवतिहरुलाई आयमूलक, रोजगारमूलक, सीपमूलक र चेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

१३. जातिय छुवाछुत तथा भेदभावमुक्त स्थानीय तह घोषणा गर्नका लागि आवश्यक नीति तथा कार्यक्रम बनाई लागु गरिनेछ ।

न्यायिक समितिः

१. न्यायिक समितिको कामकारवाहीलाई थप चुस्त, दुरुस्त, छिटो, छरितो, प्रभावकारी, गुणस्तरीय, सरलीकृत तथा व्यवस्थित बनाउँदै लगिनेछ ।

२. वडास्तरीय मेलमिलाप केन्द्रलाई थप प्रभावकारी एवम् व्यवस्थित तुल्याउनका लागि स्रोत साधनयुक्त बनाउदै लगिनेछ ।

३. मेलमिलापकर्ताको सुचिकृत दर्ता प्रणाली विकास गरिनेछ ।

४. न्यायिक समितिको जिल्लास्तरीय भेला आयोजना गरि असल अभ्यासको आदानप्रदान गर्ने वातावरणको सिर्जना गरिनेछ ।

५. न्यायिक समिति मेलमिलाप कर्ता प्रहरी र समूदाय बीच अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम संचालन गरि न्यायिक निरुपणलाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ ।

६. मेलमिलाप कर्ताका लागि पुनर्ताजिकि तालिम प्रोत्साहन भत्तालाई निरन्तरता दिईनेछ ।

७. कानूनी साक्षरता कार्यक्रम संचालन गरि जनस्तरमा कानूनी अधिकार र न्यायिक प्रक्रिया सम्बन्धि जानकारी प्रदान गरिनेछ ।

८. टोल टोलमा न्यायिक सचेतना कार्यक्रम, लागु औषध नियन्त्रण र आत्महत्या न्यूनीकरण सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

९. न्यायिक समितिको सचिवालयको थप व्यवस्थापन गरि इजलास कक्षको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

भूमि तथा बस्ति विकासको व्यवस्थापन :

१. आगामी आर्थिक बर्षभित्र पालिकामा रहेका भूमिहिन दलित, भूमिहिन सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबासको व्यवस्थापन भूमि आयोगको सहयोगमा गरिनेछ ।

२. भूमीको वर्गीकरण तथा भुउपयोग योजना बमोजिम भूमिको कर निर्धारण कार्यलाई थप प्रभावकारी रुपमा अगाडि बढाईनेछ ।

३. पालिकाको जोखिम भूगोल तथा वस्ती विकासको निम्ति एकीकृत बस्ती विकासको योजना निर्माण गरि प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्ने गराउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

४. गाउँपालिकाको वडा नं. ३ को लाक्पाल र वडा नं. १ को दाम्वाचेतको बस्ती सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरणको लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गरि आगामी आर्थिक बर्षमा सम्पन्न गर्नका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

(२) आर्थिक विकास सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रमः

राजस्व तथा कर नीतिः

१. स्थानीय संचित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (SuTRA) मार्फत आन्तरिक राजश्व संकलन कार्यलाई पारदर्शि एवं व्यवस्थित गर्नलाई पुर्ण रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ, साथै सम्बन्धित कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुलाई प्रभावकारी रुपमा तालिम दिने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

२. संघिय, प्रादेशिक र स्थानीय विकास निर्माण सम्बन्धि योजना तथा आयोजनामा प्रयोग हुने दहत्तर बहत्तर (ढुंगा गिटि र वालुवा) को राजश्व संकलनलाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ । साथै सो शुल्कलाई विभाज्य कोषमा दाखिला गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

३. धार्चे गाउपालिकाको आर्थिक ऐन बमोजिम घर बहाल, सम्पति कर, जडीबुटी तथा कवाडी कर सरसफाई कर लगायत ऐनमा उल्लेख भएबमोजिम राजस्व सकलन कार्यलाई कडाइका साथ लागु गरिनेछ।

४. राजस्वका करको दरलाइ केहि संशोधन गरि करका दायारालाइ फराकिलो बनाउनेमा जोड दिईनेछ ।

५. गाउँपालिकाभित्र अवैध रुपमा संचालनमा रहेका किराना पसल, होटेल, खाजा घर, मासु पसल, लघुउद्यम, घरेलु उद्योग लगायतका व्यवसायलाई दर्ताको प्रक्रियामा ल्याई करको दायरामा समावेश गर्न जोड दिईनेछ ।

६. गाउँपालिकामा दर्ता कायम नभएका संघसंस्था तथा व्यवसायहरुलाई सुचिकृत गरि करको दायरामा ल्याउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

७. आन्तरिक राजस्व वृद्धिको लागि धार्चे गाउँपालिकाले निर्माण गरेको आन्तरिक राजश्व सुधार कार्ययोजना अनुसार आन्तरिक राजस्व संकलनमा वृद्धि गरिदै लगिनेछ । साथै राजस्वका थप क्षेत्रहरु पहिचान गरी राजस्व वृद्धि गर्दै लैजाने नीति लिइनेछ।

८. व्यवसायको पहिचान, दर्ता, अभिलेखीकरण र वर्गीकरण गरि व्यवसायलाई व्यवस्थित गर्न सफ्टवेयर प्रणालीमा आवद्ध गर्ने साथै कारोबारको आधारमा व्यवसाय करको दर निर्धारण गरी राजश्व संकलन गरिनेछ ।

९. भु-उपयोग क्षेत्र वर्गीकरण सम्बन्धि मापदण्ड तथा आधारहरुका आधारमा भूमीकर (मालपोत कर) का दर तथा दायरा निर्धारण गरी संकलन कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१०. घुम्ति व्यापार व्यवसायलाई करको दायरामा ल्याई संचालन गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

कृषि सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रमः

१. धार्चेमा रहेको कृषि उत्पादनलाई Organic Market सँग जोड्नको लागी व्यावसयिकरण र आधुनिकिकरण गर्दै लैजाने उद्धेश्यले प्रबर्द्धनात्मक तवरबाट अगाडी बढाउनको लागि *कृषकसँग धार्चेको हातेमालो* भन्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

२. गाउँपालिकालाई **अर्गानिक धार्चे** घोषणा गरि रासायनिक मलको आयतलाई निषेध गरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ । साथै अर्गानिक उत्पादनको लागि कृषकहरुलारइ जैविक विषादी तथा प्राङ्गरीक मल उत्पादनको लागि विविध तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

३. गाउँपालिकाले रैथाने बाली (सिलाम, बोडी, कागुनो, जौ, तितेफापर, उवा, कोदो, मकै) तथा एक वडा एक साना पकेट क्षेत्र घोषणा गरी (आलु, अकबरे खुर्सानी, टिमुर, अलैची, कफी) लाई साना पकेट कार्यक्रम सञ्चालन गरी कृषकले उत्पादन गरेको आधारमा **कृषक नगद अनुदान** कार्यक्रमलाई निरन्तर सञ्चालन गरिनेछ ।

४. किसान सुचिकरणबाट सुचिकृत भएका कृषकहरुलाई कृषक परिचय पत्रको व्यवस्था गरिनेछ ।

५. धार्चे गाउपालिकामा भएको कुनै पनि उत्पादलाइ नेपालको बजारमा ब्रान्डिङ्ग र बजारीकरण गर्दै राष्ट्रिय बजारसँग जोड्नको लागि गाउँपालिकामा कृषि उत्पादनको संकलन केन्द्र र उक्त संकलन केन्द्रसगँ जोडिने गरी मोफसलमा व्यक्ति, कम्पनी हरियाली प्राकृतिक कृषि परियोजना वा गैरसरकारी सघसंस्थाको साझेदारीमा Dharche Organic Market आगामी आर्थिक वर्ष देखी सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

६. बाँझो जग्गामा खेति गर्नेलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । साथै सामूहिक रुपमा सघन ढंगले व्यवसायिक रुपमा खेति गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गर्नका लागि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

७. धार्चे गाउँपालिलाई कृषि क्षेत्रमा थप प्रभावकारी बनाउनको लागि गाउँपालिकाले तरकारी तथा फलफुल बालीको नमुना नर्सरी तयार गरि कृषकहरुलाई आवश्यकता अनुसार वितरण गरिनेछ ।

८. गाँजा खेति, रेसम खेति, चिया खेती लगायतका कृषकलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने खेतिका लागि सम्भाव्य

अध्ययन गरि सोका आधारमा कार्यक्रमलाई अगाडि बढाईनेछ ।

९. कफि खेतीको सम्भाव्यता अध्ययन गरी कफि खेतीलाई प्रवर्धन गरिनेछ ।

१०. कोदोको रक्सि र भिर महलाई ब्रान्डिङ गर्ने गरि आवश्यक नीति अवलम्वन गरिनेछ ।

११. रैथाने बालीको संरक्षण संवर्द्धन र प्रवर्द्धन गरि किसाहरुलाइ त्यसतर्फ उत्प्रेरित र प्रोत्साहित बनाउनका लागि रैथाने खेति वालीको बिउँ संरक्षण गर्ने हेतुले गाउँपालिकास्तरीय वीउ वैंकं स्थापना गरिनेछ ।

१२. जलवायु परिवर्तनको प्रभाव अनुकुलन कृषि प्रणालीको विकास र विस्तार गर्दै बेमौसमी तरकारी खेति र सिँचाइ कार्यक्रमलाइ प्राथमिकता दिईनेछ।

१३. धार्चे गाउँपालिकाभित्र उत्पादित खाद्यन्न, नगदेवाली, दलहनवाली, तेलहन, फलफुल लगायत रैथानेवालीलाइ बजारीकारण गर्नको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुसँग समन्वय र सहकार्य गरि बजारिकरणको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

१४. केहि सिमित फलफुलमा धार्चे गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर तुल्याउनका लागि फलफुल खेतिलाई प्रवर्द्धन गर्दै आवश्यक प्रोत्साहन कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।

१५. कृषकहरुले खेति प्रणाली देखेर वा हेरेर सिक्न सक्छन र त्यसतर्फ अग्रसर हुन्छन भन्ने जसले यस क्षेत्रको कृषि प्रणालीलाई बढी प्रभावकारी हुने र थप प्रोत्साहन हुने तबरले कृषक भ्रमणद्धारा कृषकलाइ प्रोत्साहित गरि आधुनिक खेति प्रविधिमा सुधार गर्ने अपेक्षाका साथ कृषक भ्रमणलाइ कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

पशु सेवा सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रमः

१. गाउँपालिका भित्र आपूर्ति हुने मासुजन्य पदार्थमा आत्मनिर्भर हुने गरी पशुपालन व्यवसायमा पशु स्वास्थ्य शिविर, पशु विमा, पशु नश्ल सुधार, घाँस खेती, व्यावसायिक तालिम सञ्चालन गर्दै पशुपालन ब्यवसायलाइ व्यावसायीकरण गर्ने उद्धेश्यले **पशुजन्य उत्पादनमा नगद अनुदान कार्यक्रम** लाई निरन्तरता दिईनेछ ।

२. पशुपालक किसान सुचिकरण गरि कृषक परिचय पत्रको व्यवस्था गरिनेछ ।

३. गाउँपालिकाभित्र रहेका सम्पूर्ण घुम्तिगोठमा आधारित पशुपालन कृषकहरुलाई लक्षित गरि महत्वपुर्ण खर्क तथा चरन क्षेत्रहरुको संरक्षण, सदुपयोग, तथा प्रवर्धन गर्दै उत्पादन तथा उत्पादकत्व बृद्धि गर्ने हेतुले चरन क्षेत्र, भेडिगोठ तथा गोठाला लक्षित कार्यक्रमहरुको आयोजना गरिनेछ ।

४. यस गाउँपालिका भित्र रहेका प्रमुख पशुजन्य उत्पादनहरु जस्तै; मासु, ऊनको संकलन, प्रसोधन तथा उचित बजारिकरणका लागि value chain निर्माणको सम्भाव्यता अध्ययन गरि चरणबद्ध रुपमा कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ ।

५. यस गाउँपालिकाभित्र रहेका कृषकहरुलाई परम्परागत तथा निर्वाहमुखि पशुपालन व्यवसायलाई आधुनिक प्रविधियुक्त बनाई व्यवसायिक रुपमा अगाडि बढाई पशुजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर तुल्याउन आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

६. गाउँपालिका भित्रका कम उत्पादकत्च भएका स्थानीय जातका पशुहरुको उपचार, नश्ल सुधार, पशु बिमा, पशु स्वास्थ शिविर, घाँस खेतिको प्रोत्साहन जस्ता नियमित कार्यक्रमहरुलाई विशेष ध्यान दिई निरन्तरता दिइनेछ ।

७. गाउँपालिकाको आफ्नै नमुना नर्सरीबाट विभिन्न किसिमका घाँसको बेर्ना उत्पादन तथा वितरण गरि बाझो जग्गाहरुमा घाँस खेति गर्नेलाइ प्रोत्साहन गरिनेछ ।

८. चिसो पानीमा पालन गरिने रेन्बो ट्राउट माछा पालन र मत्स्य प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन एवम् प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

९. गाउँपालिकाको सौन्दर्यता, पर्यटकिय महत्व, भौगोलिक जटिलता तथा पशुपोषणका हिसाबले समेत महत्वपुर्ण मानिएका र भुक्षय रोक्न सक्ने खालका घाँसखेति सम्बन्धि कार्यक्रम संचालनलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

१०. एकिकृत पशुपालन कार्यलाई प्रोत्साहन गरि पानीको अभाव रहेको खर्कहरुमा आकासे पानीको संकलनका लागि प्लास्टिक पोखरी, सामुहिक गोठ, चरन खर्क आदिको निर्माण गर्दै लगिनेछ।

११. घुम्ति गोठमा आधारित पशुपालन व्यवसायलाई थप प्रोत्साहन गर्नका लागि **पालिका अध्यक्ष गोठ-गोठमा : पशुजन्य पदार्थ सबैको ओठ-ओठमा** भन्ने अभियान संचालन गरि पशुपालक कृषकलाई थप उत्प्रेरित र प्रोत्साहित गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१२. पशु सेवा प्राविधिकहरुको क्षमता विकासका लागि आवश्यक तालिमको व्यवस्था मिलाईनेछ । कार्य सम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन प्रणाली लागु गरिनेछ ।

१३. गाउँपालिका विभिन्न वडामा खटिईएका वडा प्राविधिकहरुलाई कार्यतालिका बनाई मासिक रुपमा प्रत्येक टोल टोलमा पशुसेवा उपलब्ध गर्ने गरि कार्यक्रम बनाईनेछ ।

उद्योग तथा पर्यटन सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रमः

१. पर्यटन व्यसायलाई थप प्रभावकारी रुपमा अगाडि बढाई पर्यटन उद्योगको रुपमा विकास गर्नका लागि आवश्यक नीतिगत व्यवस्था मिलाईनेछ ।

२. धार्चे गाउँपालिकाभित्र पर्ने एकमात्र हिमाल लुम्बु हिमाल (६२५०मि.) लाई नेपाल सरकारले सुचिकृत गरि आरोहण खुला गरेको हुनाले आगामी आर्थिक वर्षमा सो हिमाल आरोहण गर्नका लागि प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

३. मुख्यमन्त्री नवप्रवर्तन साझेदारी कार्यक्रम अन्तर्गत नौलीखोलामा निर्माणाधिन ग्लास ब्रिज आयोजनालाई आगामी वर्षमा निर्माण सम्पन्न हुने गरि व्यवस्था मिलाईनेछ ।

४. "**धार्चेको जनताको समृद्धिको आधार : पर्यटनको पूर्वाधार**" भन्ने अभियानलाइ निरन्तरता दिदै सो कार्यलाई सफल बनाउनका लागि साहसिक पर्यटन (**चट्टान आरोहरण, क्यानोनिङ्ग, प्याराग्लाडिङ्ग, भियाफतरा, माउन्टेन साइक्लिङ्ग, र्याफ्टिङ, जिपफ्लायर**) को पूर्वाधार निर्माणको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

५. कृषि पर्यटन (Agro-Tourism) का माध्यमबाट धार्चेको पर्यटनलाई थप प्रवर्द्धन गर्नको लागि कृषि पर्यटनको पूर्वाधारमा निर्माणमा जोड दिईनेछ ।

६. पहिचान नभएका पर्यटकीय पदमार्गहरु गणेश हिमाल, धार्चे डाडा, चुङ्काङ्ग भिरकोट, रुकाङ् डाडा, रुवीनाला, कालो पोखरी, निसराङ्ग ताल, आन्द्रा ताल, रुप्सी ताल, मापु ताल, नौली झरना, चिङगार, मन्जु गुफा, भोटेलामा गुफा, शेल्का कुण्ड, गणेश कुण्ड, सातकन्या पोखरी, खोर्लाकोट डाँडा, दिङ्ला डाँडा, रुवीभ्यालीबाट धार्चे जोड्ने पदमार्ग निर्माण तथा पहिचान गरि स्थानीय समुदायको जीवन पद्वतिमा सुधार ल्याउने गरी आवश्यक पूर्वाधारहरु निमार्णलाई निरन्तरता दिईनेछ।

७. पर्यापर्यटन, सहासिक पर्यटन, साँस्कृतिक तथा धार्मिक पर्यटनलाई विशेष जोड दिई धार्चेमा रहेको गुरुङ, घले र दलित समूदाय र उनिहरुको धर्म र सँस्कृतिसँग सम्वन्धित चाडपर्व, जात्रा, नाचहरुलाई प्रचार प्रसार गरिदै लगिनेछ ।

८. न्याउली झरना, तातोपानी कुण्ड, माछिखोला तातोपानी कुण्ड, इमान सिं पार्क, भिसि थमन पार्क, कछुवा ढुंगा पार्क गुम्दा र गुप्सिपाखा नमुना बस्तीलाइ पर्यटकीय स्थलको रुपमा थप प्रवर्द्धन गर्नका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरु सहित निरन्तरता दिईनेछ ।

९. धार्चेको सास्कृतिक, ऐतिहासिक, धार्मिक, पुरातात्विक र प्राकृतिक सम्पदाहरुको पहिचान, संरक्षण, सम्वर्द्धन, प्रवर्द्धनका साथै प्रचार प्रसार मार्फत् पर्यटन सस्कृतिको विकास गरि पर्यटन व्यवसायलाई व्यवस्थित र सुरक्षित वनाई प्राप्त लाभहरुको वितरणमा स्थानीय जनतालाई प्रथामिकता दिइने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

१०. धार्चे डाँडा र लुम्बु हिमाललाई पर्यटकीय स्थलको रुपमा प्रबर्द्धन गर्ने कार्यलाई विशेष जोड दिईनेछ।

११. धार्चेमा पर्यटन व्यवसायलाई थप प्रवर्द्धन गरि आय आर्जनसँग जोड्नका लागि युवाहरुलाई पर्यटन व्यवसायमा आकर्षित गर्दै अन्य संघसंस्थासँग साझेदारी गरि ट्रेकिङ तथा माउन्टेन गाईड सम्बन्धि तालिमको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

सहकारी सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रमः

१. स्थानीय साधनस्रोतलाइ प्रयोग हुने गरी स्थानीय समुदायको मजदुरीलाइ आयआर्जनसँग जोडिने गरी यहि आर्थिक बर्ष देखी **श्रम सहकारी नीति लागू** गरि विकास निर्माणसँग जोडिनेछ । यस कार्यको लागि श्रम सहकारी दर्ता तथा सञ्चालन ऐन, नियम, कार्यविधि लागु गरिनेछ ।

२. नेपाल सरकारको तीन खम्वे आर्थिक नीति अनुरुप गाउँपालिकाभित्र रहेका सहकारीहरु मार्फत परिचालन हुने पूँजीलाई जनताको समृद्धिसँग जोड्नको लागि सहकारीहरुले कृषि तथा पशु व्यावसायमा निश्चित ऋण परिचालन गर्ने गरी सहकारी संस्थाहरुलाई परिचालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

३. सहकारी सिद्धान्त तथा नीति अनुरुप सहकारी संस्थाहरु संचालन र व्यवस्थापन भए नभएको सम्बन्धमा कडाईका साथ नियमन, अनुगमन र निग्रानी गर्नुका साथै सहकारीको लेखा प्रणालीलाई पारदर्शी वनाउनका लागि COPOMIS प्रणालीमा अनिवार्य रुपमा आवद्ध गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

४. गाउँपालिकाभित्र संचालित कृषि सहकारी संस्थालाई कृषि उत्पादनको संकलन, भण्डारण, प्रशोधन र बजारीकरणमा केन्द्रित गर्नका लागि आवश्यक समन्वय सहकार्य र सहजीकरण गरिनेछ ।

५. सहकारीको माध्यमबाट साना तथा घरेलु उद्योग सञ्चालन गर्न प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ ।

स्वरोजगार कार्यक्रमः

१. **"मेरो पेशा आफ्नो आम्दानी"** भन्ने अवधारणामा आधारित रहेर स्थानिय समुदायको समृद्धिमा टेवा पुग्ने गरी प्रधानमन्त्री स्वरोजगार कार्यक्रम व्यवस्थित गरिनेछ ।

२. डिलिटल मार्केटिङलाई प्रोत्साहन गरी युवा वर्गमा रोजगारी र स्वरोजगारी सिर्जना गरिनेछ ।

३. कृषि, पशुपालन, साना उद्यम, पर्यटन, सेवा क्षेत्र लगायतका क्षेत्रमा रोजगारी र स्वरोजगारीको अवसर सिर्जना गरिनेछ ।

४. उत्पादित वस्तु तथा सेवाको विक्रि वितरणका लागि बजार सुनिश्चित गर्न स्थानीय बजार केन्द्रित हाट बजारको स्थापना र विकास गरिनेछ ।

५. समुदायमा रहेका विभिन्न वर्गलाई आयआर्जनमा जोडिने गरी व्यावसायिक तालिमको व्यवस्था गरिदै स्वरोजगारीको वृद्धि गरिनेछ ।

६. गाउँपालिकाको निश्चित टोल वा बस्तीको त्यस समुदायमा रहेका निश्चित घरधुरीहरु आफैले दैनिक, साप्ताहिक, मासिक रुपमा बचत गरी त्यसै समुदायभित्र मात्र उक्त बचत खर्च गर्ने गरी गाउँपलिकाले बीउ पुजीको रुपमा अनुदान उपलब्ध गराइ **"समुदायमा आधारित लोक कल्याणकारी कोष** "स्थापना गरिनेछ । त्यस कोषको बचत त्यसै समुदायको आयआर्जनको विभिन्न उत्पादनमुलक क्षेत्रमा खर्च गर्ने गरि रोजगार र स्वरोजगारको सृजना गरिनेछ ।

७. धार्चे गाउँपालिकाभित्रका गरिबीको रेखामुनि रहेका व्यक्तिहरुको जीविकोपार्जनका लागि विभिन्न सिपमुलक तथा आयमुलक तालिमहरु संचालन गरि रोजगारी र स्वारोजगारी सिर्जना गरिनेछ ।

८. हाइड्रो निर्माण कार्यमा स्थानीय जनशक्तिलाई प्राथमिकता सहित परिचालन गर्नका लागि सम्बन्धित पक्षसँग समन्वय, सहजीकरण र पहल गरिनेछ ।

(३) **पूर्वाधार विकास सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रमः**

सडकः

१. यातायात पूर्वाधार नै विकास र समृद्धिको मेरुदण्ड र पूर्वसर्त भएकोले **एक वडा एक रणनीतिक सडकका रुपमा** वडा तथा स्वास्थ्य कार्यलय जाने सडक जोडिने गरी बाह्रै महिना सञ्चालनमा हुने गरी परम्परागत प्रविधिलाइ समेत मध्यनजर गर्दै, स्थानिय साधान श्रोतको प्रयोग हुने गरी सडक स्तरोन्नतिमा विशेष जोड दिइनेछ।

२. आगामी वर्षहरुमा नयाँ सडक निर्माण गर्दा र सडकको स्तरोन्नति गर्दा सडक गुरुयोजनाका आधारमा गर्ने गराउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

३. गाउँपालिकाभित्र अति आवश्यक बाहेक सडकको नयाँ ट्र्याकलाई निरुत्साहित गरिदै सडक स्तरोन्नतिलाइ प्राथमिकता दिइनेछ।

४. गाउँपालिकाभित्र रहेका विभिन्न सडकहरुलाई दिगोपना बनाउनको लागि आवश्कता अनुसार Protection work drain, culvert, causeway जस्ता कार्यहरुलाई विशेष जोड दिईनेछ ।

५. सडक सञ्जालमा जोडिन बाकिँ ठाँटि मोटरबाटोलाई आगामी आर्थिक वर्षमा जोडिनेछ।

६. थमन भिसि मार्ग र सर्जङवेशी काशीगाउँ सडकलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

७. गाउँबस्तिभित्र ढलानसहितको गोरेटो बाटो निर्माणमा जोड दिई ढल निकासलाई व्यवस्थापन गरिनेछ ।

८. मुख्य सडकहरुको सरसफाई एवम् सडकमा हुने सानातिना अवरोधहरुलाई तत्काल हटाई सवारी तथा मानिसहरको आवतजावतलाई सरल र सहज बनाउनका लागि सडक हेरालुको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईनेछ ।

९. दोभान देखि हुल्चुक सडक खण्ड स्तरोन्नतिको लागि दोभान हाइड्रो प्रा.लि. र तातोपानी देखि उहिया दुङ्ला सडक तथा खोर्लाविशि देखि खोर्ला सडक स्तरोन्नतिको लागि टाइम्स इनर्जि प्रा.लि.सँग आवश्यक समन्वय, सहकार्य र पहल गरिनेछ ।

पुल पुलेसाः

१. विभिन्न निकायसंग साझेदारी गर्दै, गाउँपालिकाभित्र रहेका काठेपुललारइ विस्थापित गरी अभियानको रुपमै झोलुङ्गे पुलहरुको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।

२. सघं र प्रदेश सरकारको आर्थिक सहयोगमा धार्चेको सबै वडाहरुलारइ पालिकाको केन्द्रसगँ जोडिने गरी बुढीगण्डकि नदीमा मोटरेवल पुल निर्माणलाई विशेष पहल गरिनेछ।

३. गाउँपालिकाभित्र निर्माणाधिन विभिन्न जलविद्युत आयोजनाको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा वडा नं. ३ खोर्लाबिशी स्थित खोर्ला खोलामा बेलिब्रिज निर्माण गरि गराई यातायात सेवालाई सर्वयाम सुचारु गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

४. दोभान बुढिगण्डकी र माछिखोला केरौजा जोड्ने बेलि ब्रिजका निर्माणका लागि दोभान हाइड्रो र नौलो नेपाल हाइड्रो प्रा.लि. सँग आवश्यक पहल गरिनेछ ।

विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा नीतिः

१. "जलविद्युतको व्यापारः समृद्धिको आधार" भन्ने मुल उद्धेश्य/अभियान सहित जलविद्युतको उत्पादन र उत्पादकत्वमा विशेष जोड दिईनेछ ।

२. गाउँपालिकाभित्र रहेको जलस्रोतबाट प्रचुर विद्युत उत्पादनको संभावना रहेको हुँदा विद्युत प्रवर्द्धक तथा उत्पादक कम्पनीहरुलारइ आकर्षित गर्दै जलविद्युत उत्पादनमा सहयोग, समन्वय तथा सहजीकरणलाई विशेष रुपमा जोड दिईनेछ ।

३. गोरखाको उत्तरी क्षेत्रको विद्युत उत्पादनलाई केन्द्रिय ग्रिडमा प्रसारण गर्न गराउनको लागि २२०/४०० के.भि.ए. सव स्टेशनको निर्माणको लागि विशेष पहलसहित सम्बन्धित निकायसँग समन्वय र सहजिकरण गरिनेछ ।

४. मुख्य वजार क्षेत्रमा सडक वत्ती, विद्यालय, स्वास्थ्य तथा वडा कार्यालयहरुमा बैकल्पिक उर्जाको प्रयोग गर्ने कार्यलाई विस्तार गरिदै लगिनेछ ।

५. दाउरा र जैविक उर्जाको प्रयोगलाई कम गर्दै लैजान बायोग्यास, सुधारिएको चुलो, बायो ब्रिकेट, विद्युत सोलार र एल. पि. ग्यास तथा नवीकरणीय उर्जा प्रविधिको उपयोगलाई प्रबर्द्धन एव विस्तार गरिनेछ ।

६. बजार तथा ग्रामिण मुख्य र घना वस्तिहरुका मुख्य चोकहरुमा सौर्य बत्ति जडान गरि मानवीय जनजीवनलाई सरल र सहजता प्रदान गर्न विशेष जोड दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

७. बैकल्पिक उर्जाको रुपमा सौर्य उर्जालाई विशेष जोड दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

८. गाउँपालिकाभित्र संचालित लघु जलविद्युतलाई व्यवस्थित तथा नियमन गर्नका लागि अनिवार्य रुपमा गाउँपालिकामा दर्ता गरि व्यवस्थापन गर्न आवश्यक नीति अवलम्वन गरिनेछ ।

आवास, भवन तथा बस्ती विकास नितिः

१. दिगो, वातावरणमैत्री तथा विपद् प्रतिरोधि आवास, भवन तथा बस्ति विकासमा जोड दिईनेछ ।

२. गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माण कार्यलाई तिब्रता पुर्वक अगाडि बढाई सम्पन्न गरिनेछ ।

३. नयाँ बन्ने RCC घरहरुको हकमा गाउँपालिकाले भवन निर्माण आचार संहिता तथा घर नक्सा पास कार्यलाई आगामी बर्ष देखि पुर्ण रुपमा लागु गरि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

४. ऐतिहासिक ग्रामिण घना बस्तीहरुमा परम्परागत प्रविधिलाइ्र प्रयोग गरी ढल निकासको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

५. ऐतिहासिक ग्रामिण घनाबस्तिहरुमा परम्परागत प्रविधि समेतलाई प्रयोग गरि ढल निकासको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

६. समुदायमा बहुउद्देश्यीय सामुदायिक भवन निर्माणमा विशेष जोड दिइनेछ ।

सिंचाईः

१. कृषि उत्पादनमा जोड दिने गरि अति आवश्यकिय खेतियोग्य जमिनमा भौगोलिक वनावट भारवहान क्षमता जस्ता कुराहरुलाई मध्यनजर गर्दै साना, मझौला तथा थोपा सिंचाई योजनाहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

२. साना सिंचाई अन्तर्गत पर्ने कुलोहरु मर्मत सम्भार, निर्माण लगायत नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाई योजनाद्वारा खेतीयोग्य जमिन सिंचित गर्ने कार्यलाई विस्तार गरिनेछ ।

(४) **वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रमः**

खानेपानी तथा सरसफाई नीतिः

१. गण्डकी प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (WASH) कार्ययोजना सम्बन्धि कार्यक्रम आगामी आर्थिक वर्षमा समेत निरन्तरता दिईनेछ ।

२. पालिकामा "एक घर एक धारा" को अवधारणा अनुसार संघ, प्रदेश सरकार तथा विभिन्न सघंसंस्थाको साझेदारीमा सञ्चालित खानेपानी आयोजनाहरु मध्ये माछिखोला खानेपानी आयोजना आगामी वर्षमा सम्पन्न गरिनेछ । आगामी २ वर्ष भित्रमा एक घर एक धाराको अभियानलाई सम्पन्न गरिनेछ । साथै खानेपानी वितरण प्रणालीलाई सुदृढ गरी गाउँपालिकावासीलाई स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध गराउने नीति अन्तर्गत परम्परागत पानीको स्रोतको संरक्षणमा जोड दिइनेछ ।

३. प्रत्येक नागरिकको स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाईमा पहुँचको मौलिक हकलाई सुनिश्चित गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र विकास साझेदार संस्थाहरुसंगको सहकार्यमा खानेपानी तथा सरसफाई गुरुयोजना तयार गरि लागु गरिनेछ ।

४. गाउँपालिकाको केन्द्र रहेको माछिखोला बजार लगायत खोर्लाबिशी बजारलाई Clean & Green Environment मार्फत स्वच्छ, सफा र हराभरा वातावरणयुक्त बनाउन पहल गरिनेछ ।

५. ग्रामीण मुख्य बस्तिहरुमा फोहोरमैलाको उचित व्यवस्थापनका लागि उपयुक्त स्थानको खोजी गरि डम्पिङ साईट निर्माण गरि फोहोर व्यवस्थापन गरिनेछ ।

६. सार्वजनिक शौचालयहरुको निर्माण, मर्मत सम्भार, स्तरोन्नति गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।

७. खानेपानीको गुणस्तरीयता र शुद्धता जाँच गर्नका लागि खानेपानी किट खरिद गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरिनेछ ।

८. गाउँ, टोल र विद्यालयमा उपलब्ध जनशक्ति जस्तै युवाक्लब, आमा समूह, महिला समूह, बाल क्लब, बालसंजाल र स्काउटलाई वातावरणीय सरसफाई तथा प्रदुषण नियन्त्रण कार्यमा परिचालन गरिनेछ ।

विपद् व्यवस्थापन नीतिः

१. विद्यमान विश्वमा समसामयिक मुद्धाका रुपमा रहेको र दिगो विकास लक्ष्यको एउटा महत्वपूर्ण लक्ष्यका

रुपमा रहेको जलवायु परिवर्तन उत्थानशिलताका लागि निर्माण गरिएको जलवायु परिवर्तन अनुकुलन स्थानीय कार्ययोजना (LAPA) लागु गरिनेछ ।

२. सार्वजनिक विकास निर्माण प्रक्रियालाई दिगो वनाउनका लागि विपद जोखिम न्यूनीकरणको अवधारणाबाट विकासका योजनाहरु संचालन तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।

३. विपद जोखिम न्यूनीकरण, विपद प्रतिकार्य र विपद पुनर्लाभमा विशेष जोड दिई आईपर्ने सम्भावित विपदवाट उत्थानशिल समुदायको विकासलाई जोड दिईनेछ ।

४. वहुआयमिक विपदका दृष्टिकोणले जोखिमयुक्त स्थान पहिचान गरी नक्सांकन गरिनेछ । साथै सातवटै वडाहरुमा विपदका बेला प्रयोग गर्ने गरि खुला क्षेत्र पहिचान गरि विकास गरिनेछ ।

५. स्थानीय विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना लागु गरि कार्यान्वयन गरिनेछ । साथै विपदमैत्री विकास निर्माणमा जोड दिईनेछ ।

६. जोखियुक्त वस्तिको स्थानान्तरण तथा एकिकृत बस्ती बिकासको लागि सम्भाव्यता अध्ययन, योजना निर्माण र अन्य संघसंस्थासँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

७. विपदबाट प्रभावित व्यक्तिहरुको लागि आवश्यक राहत र पुनःस्थापनाको लागि संघ र प्रदेश सरकारसँगको समन्वय र सहकार्यमा आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।

८. गाउँपालिकाद्वारा विपद जोखिममा परेका ब्यक्ति र समुदायलाई सहयोग पुग्ने गरी आकस्मिक आर्थिक सहयोग प्रदान गर्न आकस्मिक विपद व्यवस्थापन कोष संचालनलाई थप प्रभावकारी एवम् व्यवस्थित रुपमा विकास गरिनेछ ।

९. धार्चे गाउँपालिकामा रहेको बाढिपहिरो तथा भुक्षय नियन्त्रण गर्न गराउनका लागि बायो ईन्जिनियरिङ प्रविधिलाई उच्च प्राथमिकतामा राखिनेछ ।

१०. विपद व्यवस्थापन समितिलाई विपद जोखिम न्यूनिकरण र जलवायू अनुकुलन योजना तर्जुमा सम्बन्धी तालिमको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

वन, वातावरण तथा भु-सरक्षण नीतिः

१. धार्चेमा रहेको राष्ट्रिय वन, सामुदायिक वन, लेक, खर्क कृषकको जग्गामा नै उत्पादन हुने गरी वहुमुल्य जडिवुटिको खेतीको अध्ययन अनुसन्धान गरी जडिवुटिको खेतीको विस्तार गरिनेछ ।

२. प्रदेश सरकार र गाउँपालिकाको साझेदारीमा धार्चेमा जडिवुटिको संभावनाको अध्ययन तथा व्यवसयीकरणका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

३. डढेलो सल्काउने, खुला शिकार गर्ने, जडिबुटी चोरी गर्ने जस्ता कार्यमा संलग्न व्यक्ति र समूह पत्ता लगाई सुराकी गर्ने व्यक्तिलाई प्रोत्साहन स्वरुप रु.१०,०००।- नगद पुरस्कार दिने र उजुरीकर्ताको सम्पूर्ण विवरण गोप्य रुपमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।

४. बुढीगण्डकी जलाधार क्षेत्रको संरक्षणको लागि सम्बन्धित निकायमा आवश्यक समन्वय गरी संरक्षणको व्यवस्था मिलाउने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

५. खालि डाडाँपाखाहरुमा वृक्षरोपण गरि पहिरो नियन्त्रणका उपायहरु अवलब्धन गरिनेछ । साथै विभिन्न पहिरो नियन्त्रणका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

६. संघिय सरकार र प्रदेश सरकारको सहयोग, समन्वय र सहकार्यमा वन, वातावरण र भु-संरक्षणको

नीतिलाई विशेष जोड दिईनेछ ।

७. जलवायु परिवर्तनको असर तथा प्रभावसँग अनुकुलन क्षमता हासिल गर्नका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

फोहोर मैला व्यवस्थापन नीतिः

१. फोहोर मैलाको घरघरमा उचित वर्गिकरण गरि गराई दिगो व्यवस्थापनमा विशेष जोड दिईनेछ ।

२. धार्चे गाउँपालिकामा प्लाष्टिक झोला प्रयोगमा निरुत्साहित गर्न आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालनलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

३. **हरेक महिना हरेक हप्ताको शनिबार** सरकारी कार्यालय, विद्यालय तथा सबै टोल समुदायको सरसफाइ कार्यक्रम सञ्चालनलाई जोड दिईनेछ ।

४. बजार क्षेत्र, बाक्लो घनाबस्तीहरुलाइ मध्यनजर गरी फोहोर मैला व्यवस्थापनको लागि फोहोर संकलन तथा व्यवस्थापनलाई विशेष जोड दिई साना/साना फोहोर संकलन केन्द्र स्थापना गरी डम्पिङ्ग साइटको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

५. गाउँपालिकाको केन्द्र माछिखोलामा नियमित रुपमा फोहोर संकलन तथा व्यवस्थापनको कार्यलाई जोड दिदै निरन्तरता दिईनेछ । साथै फोहोर मैला शुल्क लिने कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा गरिनेछ ।

(५) सुशासन तथा संस्थागत विकास सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रमः

सूचना प्रविधि सम्बन्धि नीतिः

१. गाउँपालिकाभित्रका सवै वडा कार्यालयहरु, स्वास्थ्य संस्थाहरु र सामूदायिक विद्यालयहरुमा भरपर्दो ईन्टरनेट सेवालाई विस्तार गरि प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

२. कार्यालयमा सबैले देख्ने गरी डिजिटल नागरिक वडापत्र (Digital Citizen Charter) व्यवस्था गरिनेछ ।

३. गाउँपालिकाबाट हुने सबै गतिविधिहरुलाई कानुनबमोजिम वेवसाइट, सामाजिक संजाल, डिजिटल बोर्ड लगायत मार्फत सार्वजनिक गर्ने गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

४. आमसञ्चारका माध्यमहरुको सहकार्यमा सचेतनामुलक सामग्री प्रकाशन र प्रसारणमा जोड दिई गाउँवासीलाइ अधिकतम सूचना दिने ध्येयकासाथ टोल फ्रि नं. जडान गरिनेछ ।

५. गाउँपालिकाको कार्यालयका सम्पुर्ण कागजात र अभिलेखहरुको डिजिटल रुपमा अभिलेखिकरण गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

६. जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीको लागि क्षमता विकास सम्बन्धि ICT तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

सुशासन सम्बन्धि नीतिः

१. गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने सबै प्रकारका योजना, आयोजना तथा कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्दै उक्त कार्यक्रमहरुको सार्वजनिक परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, प्रगति समीक्षा, चौमासिक समिक्षा जस्ता कार्यहरुबाट पारदर्शिता एवम् स्थानीय शुसासन कायम गरिनेछ ।

२. गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता स्वमुल्यांकन प्रणाली (LISA) तथा वित्तिय सुशासन जोखिम मुल्याङ्कन प्रणाली (FRA) लाई तोकिएको समयसिमाभित्र सूचना तथा अभिलेख प्रविष्ट गर्नका लागि आवश्यक

व्यवस्था गरिनेछ ।

संस्थागत विकास सम्बन्धि नीतिः

१. गाउँपालिकाबाट प्रवाह गरिने सार्वजनिक सेवालाई थप चुस्त, दुरुस्त, छिटो, छरितो, स्वच्छ, निष्पक्ष, पारदर्शी, गुणस्तरीय, सेवाग्राहीमैत्री तथा प्रभावकारितामा जोड दिइनेछ ।

२. गाउँपालिकाको संगठन संरचनालाई आवश्यकता बमोजिम पुनरावलोकन गरी सवै तहका कर्मचारीहरुको कार्यविवरण बनाई लागू गरिनेछ । कर्मचारीहरुसँग कार्यसम्पादन करार सम्झौता गरी नतिजामा आधारित कार्यसम्पादन प्रणाली अवलम्वन गरिनेछ ।

३. धार्चे गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई नवीनतम् ज्ञान, सीप, क्षमता अभिवृद्धि गरी कार्य सम्पादनमा सुधार गरिनेछ । कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहनको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

४. धार्चे गाउँपालिकामा सञ्चालित योजना, आयोजना तथा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी एवम् व्यवस्थित तुल्याउनका लागि परियोजना बैंक स्थापना गरी लागु गरिनेछ ।

५. गुणस्तरीय, दिगो, र भरपर्दो योजना, आयोजना सम्पन्न गर्नको लागि उपभोक्ता समितिको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।

६. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै पनि गैरसरकारी संस्थाले योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्नुपुर्व अनिवार्य रुपमा अनुमति/स्वीकृति लिई सम्झौता गरेर मात्र अगाडि बढाउनुपर्ने नीतिलाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।

७. जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरुको क्षमता विकासका लागि आवश्यक गोष्ठी, तालिम, प्रशिक्षण कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक बजेटको ब्यबस्था गरिनेछ ।

८. गाउँपालिकाको प्रशासनिक ब्यवस्था, सांगठनिक संरचना र संस्थागत प्रणालीलाई भरपर्दो, चुस्त, दुरुस्त, विश्वासनीय र प्रभावकारी वनाइनेछ ।

९. धार्चे गाउँपालिकाबासीलाई सरकारी सेवाप्रति सचेतना र आकर्षण बढाई गुणस्तरीय मानव संशाधन उत्पादन गर्ने हेतुले शिक्षित युवायुवतीका लागि निःशुल्क लोकसेवा तयारी कक्षा सञ्चालनलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

१०. यस गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवाको सबै नागरिकमा सरल र सहज पहुँच पुर्याउन Digital Literacy लाई प्रवर्धन गरिनेछ ।

११. क्षतिपुर्तिसहितको नागरिक वडापत्रको व्यवस्था गरिनेछ ।

१२. गाउँपालिकामा करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रममा आवद्ध गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।

१३. उपभोक्ता समितिबाट हुने विकास निर्माणको गुणस्तरीय अभिवृद्धि गर्न सबै निर्माण कार्यको मापदण्ड, कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१४. गाउँपालिकामा आम्दानी बाँधिएको जिन्सी माल सामानहरुको उचित वर्गीकरण गरी जिन्सी खातामा आम्दानी बाँधि पहिचान नम्बर दिने कार्यलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१५. जिन्सी अनुगमन प्रतिवेदनबाट औल्याइएको टुटफुट भएका, बिग्रीएका जिन्सी माल सामानहरुको लिलामी प्रक्रियामा गई लिलाम गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जिकरण सम्बन्धि नीतिः

१. सामाजिक सुरक्षा भत्तामा आबद्ध ९० वर्षमाथि र अपाङ्गता भएका लाभग्राहीबाहेक अन्य लाभग्राहीहरुलाई राष्ट्रिय परिचयपत्र नं. अनिवार्य गरिनेछ ।

२. सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने लाभग्राहीहरुको विवरण नविकरण बायोमेट्रिक डिभाइसद्धारा साउन महिनादेखि भदौ मसान्तसम्म सम्पन्न गरिनेछ ।

३. सामाजिक सुरक्षा भत्ता EFT मार्फत सम्बन्धित लाभग्राहीको बैंक खातामा पठाउने कार्यलाई पूर्ण रुपमा लागु गरिनेछ । साथै बैकसँग समन्वय र सहकार्य गरि लाभग्राहीको घरदैलोमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता पुर्याउने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

४. सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्तालाई चुस्त दुरुस्त बनाउनका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

५. वडामा कार्यरत वडा सचिव, कर्मचारी तथा जनप्रतिनीधिहरुलाई सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम सञ्चालन कार्यक्रम गरिनेछ ।

६. व्यक्तिगत घटना दर्ता सप्ताह अभियान कार्यक्रमको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरि प्रभावकारी रुपमा संचालन गरिनेछ ।

७. राष्ट्रिय परिचय पत्र बनाउन छुट भएका तथा NIN नं. प्राप्त नभएका व्यक्तिहरुको तथ्याङ्क संकलन गर्नका लागि गाउँपालिकाको केन्द्रमा शिविर संचालन गरिने कार्यक्रमलाई जोड दिइनेछ ।

८. सामाजिक विकास शाखासंग समन्वय र सहकार्य गरि पालिकाभित्र रहेका अपाङ्गहरुको पहिचान तथा तथ्याङ्क संकलनका लागि वडास्तरमा शिविर संचालन गरिनेछ ।

प्रधानमन्त्रि रोजगार कार्यक्रम सम्बन्धि नीतिः

१. रोजगार सेवा केन्द्रमा मार्फत वेरोजगार व्यक्तिहरुलाई रोजगारिसँग जोडि स्व-रोजगार सिर्जना गरिनेछ।

२. वैदेशिक रोजगारलाई सुरक्षित, मर्यादित र व्यवस्थित गर्न श्रम स्वीकृति तथा पूनः श्रम स्वीकृतिको लागि रोजगार सेवा केन्द्र मार्फत आवश्यक समन्वय र सहजिकरण गरिनेछ ।

३. वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका श्रमिकको ज्ञान, सिप र अनुभवलाई प्रामाणिकरण गरि उत्पादनमुलक कार्यमा परिचालन गर्ने गराउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

४. रोजगार सेवा केन्द्रमा कार्यरत रोजगार सहायक र प्राविधिक सहायकहरुलाई स्थानीय तहबाट सेवा सुविधाको व्यवस्था गरि निरन्तरता दिईनेछ ।

५. रोजगार सेवा केन्द्रले आफ्नो स्थानीय तह भित्र रहेका उद्योग प्रतिष्ठान र रोजगारदाताको सूचि अद्यावधिक गरिनेछ ।

६. स्थानीय तहमा सरकारी, गैरसरकारी निकाय वा संघसंस्था तथा अन्य निकायसँगको साझेदारीमा रोजगार तथा स्वरोजगार सृजना गरि बेरोजगारी समस्या हल गर्ने नीति अंगिकार गरिनेछ ।

७. वैदेशिक रोजगारीमा जान चाहने व्यक्तिहरुलाई वैदेशिक रोजगार सम्बन्धि परामर्श, मनोसामाजिक परामर्श सेवा दिन रोजगार सेवा केन्द्रलाई थप सुदृढिकरण गरिनेछ ।

८. न्युनतम रोजगारीका लागि सुचिकृत असाहय, जोखिममा परेका, सामाजिक र पारिवारिक बहिष्करणमा परेका तथा विपन्न व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिई रोजगारीमा खटाईनेछ ।

९. प्रधानमन्त्री रोजगारमार्फत संचालन हुने कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी एवम् गुणस्तरीय बनाउनका लागि गाउँपालिकाले समेत लागत साझेदारी गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१०. वैदेशिक रोजगारीको क्रममा मृत्यु भएका व्यक्तिको हकमा सुरक्षित आप्रावासन (SaMi) कार्यक्रम अन्तर्गत क्षतिपूर्तिको व्यवस्था सहित थप आर्थिक सहायता प्रदान गर्न सम्बन्धित निकायमा आवश्यक पहलका लागि व्यवस्था मिलाईनेछ ।

अध्यक्ष आर्थिक सहायता कोषः

१. अध्यक्ष आर्थिक सहायता कोष खडा गरि आवश्यकतानुसार कार्यविधि बनाई खर्च गर्ने नीति अख्तियार गरिनेछ ।

समपुरक (साझेदारी) कोषको व्यवस्थाः

१. धार्चेको समग्र विकासमा विकास साझेदारहरुसँग हातेमालो गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, अन्य स्थानीय सरकार, विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्था, निजि क्षेत्र, सहकारी क्षेत्रहरुसँग विकास तथा सेवा प्रवाहमा समन्वय, सहकार्य तथा साझेदारी गर्ने गरी बजेटमा **समपुरक (साझेदारी)** कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।

अन्त्यमा,

आ.व. २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नको लागि सहयोग गर्नुहुने गाउँपालिकाका उपाध्यक्षज्यू, गाउँ कार्यपालिकाका सदस्यज्यूहरु, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु, सबै विषयगत समितिहरु, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, राजनीतिक दलका प्रमुख/प्रतिनिधिहरु, अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरु, समाजसेवी, बुद्धिजीवि, शिक्षाप्रेमी लगायत प्रत्यक्ष/अप्रत्यक्ष सहयोग तथा सुझाव दिनुहुने व्यक्तित्वहरु एवम् धार्चे गाउँवासी आमा बुबा तथा दाजुभाई दिदीबहिनीहरुप्रति हार्दिक आभार एवम् कृतज्ञ व्यक्त गर्दै नीति तथा कार्यक्रमको प्रस्तुतिकरण यही अन्त्य भएको सम्मानीत सभा समक्ष जानकारी गराउँदछु ।

धन्यवाद ।

....

लक्ष्मण गुरुङ

अध्यक्ष

जय धार्चे ।

मिति २०८२।०३।१० गते रोज ३ शुभम् ।

धार्चे गाउँपालिकाको आर्थिक बर्ष २०८२/०८३ बजेट तथा कार्यक्रम

आदरणीय गाउँसभाका सभाध्यक्षज्यू,
गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु एवम् राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु ।

धार्चे गाउँपालिकाको आजको यस सम्मानीत गाउँसभाको १८ औ अधिवेशनमा गाउँ कार्यपालिकाको उपाध्यक्षको हैसियतले आगामी आ.व. २०८२/०८३ को बजेट प्रस्तुत गर्न पाउँदा अत्यन्त गौरव महसुस गरेको छु । यस अवसरमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र, प्रजातान्त्रिक मूल्य, मान्यता र जनताको हक अधिकारको निम्ति आफ्नो अमुल्य जीवनको उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दछु । देशमा भएका सबै किसिमका सकारात्मक परिवर्तनको लागि नेतृत्व प्रदान गर्नुहुने अग्रज तथा शिखर व्यक्तित्व प्रति हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्न चाहान्छु ।

यस अवसरलाई जनताको चाहाना अनुरुपको संघीय स्वरुप अन्तर्गत स्थापित स्थानीय तहले जनतलाई स्थानीय तहवाटै प्रभावकारी सेवा सुविधा उपलब्ध गराई “सुन्दर, सुरक्षित, समृद्ध धार्चे” भन्ने मूल नारालाई आत्मासात गर्दै यस वर्षको बजेट तथा कार्यक्रमलाई न्यायपूर्ण रुपमा स्रोतको बाँडफाँड गरी उपलब्धी हासिल गर्ने प्रस्थान विन्दुको रुपमा लिएको छु ।

आगामी आर्थिक वर्षको वजेट तर्जुमा गर्दा मैले नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, गाँउपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम, चालु आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रमलाई अनुभवको रुपमा लिएको छु। त्यसै गरी धार्चे गाउपालिकाको आवधिक योजना, मध्यकालिन खर्च संरचना तथा विभिन्न भेलाबाट आएको सुझाव, गाउँसभा सदस्यहरुको सल्लाह र सुझावलाई मार्ग दर्शनको रुपमा लिएको छु । साथै धार्चेको विकास प्रति सकरात्मक सोच राख्ने दाजुभाइ दिदीवहिनीहरुको रचनात्मक सल्लाहा सुझाव, आशा र भरोसालाई समेत ध्यानमा राखी सबै क्षेत्र, वर्ग, लैंगिकता र भूगोललाई सम्मान तथा समावेशी, पारदर्शी, जवाफदेही र उत्तरदायी रुपमा सम्बोधन गर्ने कोशीश गरेको छु ।

यो वजेट निर्माणमा गाउँपालिकाको समग्र पक्षलाई ध्यानमा राखी निर्माण गरिए तापनि कतिपय सम्बोधन नगरी नहुने क्षेत्र तथा पहिचान नभएका क्षेत्रमा बजेट विनियोजन हुन नसकेको अथवा प्रयाप्त नभएको अवस्थालाई यस सम्मानित सभाले आगामी आ.व. को नीति, योजना, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्ने क्रममा रचनात्मक एवम् सिर्जनात्मक सल्लाहा तथा सुझाव प्रदान गर्ने छ भन्ने पूर्ण विश्वास लिएको छु । साथै प्राप्त हुने त्यस्ता सल्लहा एवम सुझावलाई समावेश गर्ने प्रयत्न गर्ने प्रतिवद्धता पनि व्यक्त गर्दछु ।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय,

अब म "सुन्दर, सुरक्षित, समृद्ध धार्चे" भन्ने धार्चे गाउँपालिकाको दीर्घकालिन सोंचलाई मुर्तरुप दिन आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को बजेट तथा कार्यक्रम निर्माण गर्दा लिईएका उद्धेश्यहरु, आधारहरु एवम् प्राथमिकताका क्षेत्रहरु प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

बजेटका उद्देश्यहरुः

१. सुन्दर, सुरक्षित, समृद्ध धार्चे निर्माणको आधार तयार गर्ने ।
२. जनताको मौलिक हकका रुपमा रहेका न्यूनतम आधारभूत आवश्यकताको परिपूर्ति गर्ने ।

३. गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवामा नागरिकहरुको पहिचान, प्रतिनिधित्व र पहुँचमा अभिवृद्धि गर्ने ।
४. सार्वजनिक निर्माणलाई गुणस्तरीय तथा दिगो अवधारणामा सम्पन्न गर्ने ।
५. सुशासनको अवधारणालाई लागु गर्ने ।
६. जनतालाई आत्मनिर्भरता तर्फ उन्मुख गराउने हेतुले रोजगारी र स्वरोजगारीका नयाँ स्रोत खोजी गर्ने र धार्चेवासीको क्षमताको उच्चतम सदुपयोग गरि समृद्ध गाउँपालिका निर्माण गर्ने ।
७. समाजवाद उन्मुख ग्रामीण अर्थतन्त्रको विकास गर्न कृषिजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउने ।
८. भ्रष्टाचाररहित, वित्तिय अनुशासन, पारदर्शीता, जवाफदेहिता र उत्तरदायी शासकीय व्यवस्था मार्फत सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने ।
९. गाउँ क्षेत्रमा विद्यमान रहेका सामाजिक, साँस्कृतिक, ऐतिहासिक तथा प्राकृतिक सम्पदाहरुको संरक्षण, संवर्द्धन र प्रवर्द्धनमा जोड दिने ।
१०. सबै बालबालिकाका लागि अनिवार्य र नि:शुल्क आधारभूत शिक्षाको प्रत्याभूति दिलाउने ।
११. आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा आम नागरिकको सरल र सहज पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
१२. महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, विपन्न, असहाय, सिमान्तकृत लगायतका समुदायको हक हित संरक्षण गरि सोको सुनिश्चित गर्ने ।

बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाका आधारहरु :

१. नेपालको संविधानले प्रत्याभूत गरेका मौलिक हकहरु राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरु ।
२. संघीय सरकारको आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरु
३. संघीइ सरकारले अवलम्वन गरेका आर्थिक तथा वित्तिय नीतिहरु
४. प्रदेश सरकारले अवलम्वन गरेका आर्थिक तथा वित्तिय नीतिहरु
५. संघीय र प्रदेश सरकारको आ.व. २०८२/०८३ को नीति योजना कार्यक्रम र बजेटका उद्धेश्यहरु
६. स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को प्रावधानहरु
७. धार्चे गाउँपालिकाको आवधिक विकास योजनाले तय गरेका नीति तथा प्राथमिकताहरु
८. धार्चे गाउँपालिकाको मध्यमकालीन खर्च संरचना, राजश्व सुधार कार्ययोजना, क्षमता विकास योजना, सडक गुरुयोजना, जलवायु परिवर्तन स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना लगायतका योजनाका प्राथमिकताहरु
९. विकासका समसामयिक मुद्दाहरु जस्तै- दिगो विकास लक्ष्य, जलवायु परिवर्तन, लैङ्गिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास
१०. धार्चे गाउँपालिकाको विगतका नीति योजना कार्यक्रम तथा बजेटको समिक्षाबाट प्राप्त उपलब्धिहरु
११. जनप्रतिनिधि कर्मचारी राजनीतिक दल वुद्धिजिवी शिक्षाप्रेमी समाजसेवी लगायत गाउँवासी आमा बुबा तथा दाजुभाइ दिदी बहिनीहरुले दिएका सल्लाह तथा सुझावहरु
१२. विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरुले दिएका सल्लाह तथा सुझावहरु ।

बजेट तथा कार्यक्रमका प्राथमिकताका क्षेत्रहरुः

१. कृषि तथा पशु व्यवसायको आधुनिकिकरण, व्यवसायीकरणमा तथा विविधीकरणमा जोड दिने ।
२. सडक स्तरोन्नतीमा जोड ।
३. गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा वृद्धि ।

४. गुणस्तरीय शिक्षा तथा प्राविधिक शिक्षामा जोड ।
५. जनताको आय आर्जनमा वृद्धि गरी समृद्ध धार्चेको परिकल्पना साकार पार्ने ।
६. जनताको न्यायमा पहुँचको विस्तार गर्न न्यायिक समितिको काम कारवाहीलाई प्रभावकारी बनाउने ।
७. समुदायमा सूचना प्रविधिको पहुँचमा जोड दिने ।
८. लैङ्गिक सहभागिता, समानुपातिक र समावेशितामा जोड दिने।
९. सार्वजनिक सेवा प्रवाह, सुशासन तथा प्रभावकारीता सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
१०. शुद्ध पिउने पानी तथा सरसफाईमा पहुँच वृद्धि ।
११. लोपोउन्मुख परम्परागत र मौलिक ज्ञान सिपलाई संरक्षण, सम्वर्द्धन र प्रवर्द्धन गर्दै पुस्ता हस्तान्तरण गर्ने।
१२. धार्चेको कला, संस्कार, संस्कृति संरक्षण तथा पर्यटन प्रवर्द्धनमा जोड दिने।
१३. सामुदायमा कल्याणकारी कोषको व्यवस्था गरी आय आर्जनमा वृद्धि गर्ने ।
१४. जेष्ठ नागरिक, अपाङ्ग तथा बालबालिकालाई सम्मान तथा प्रोत्साहन गर्ने ।
१५. धार्चेमा कृषि प्रवर्द्धन गर्न मिनी सुपरजोन स्थापना गर्ने ।

आदरणीय गाउँसभाका सभाध्यक्षज्यू,
गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु एवम् राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु ।

अब म आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को अनुमानित आयको विवरण यस सम्मानित सभा समक्ष पेश गर्न अनुमति चाहन्छु।

आ.व. २०८२/०८३ को अनुमानित आय		
सि.नं.	स्रोत समूह	अनुमानित आय
१	संघीय सरकार, नेपाल सरकार,१३३११-समानिकरण अनुदान, नगद अनुदान	१०६,०००,०००
२.	संघीय सरकार, नेपाल सरकार,१३३१२-शसर्त अनुदान चालु, नगद अनुदान	१७७,७००,०००
३	संघीय सरकार, नेपाल सरकार,१३३१३-शसर्त अनुदान पुंजीगत, नगद अनुदान	६००,०००
४.	संघीय सरकार, नेपाल सरकार,१३३१७-समपुरक अनुदान पुंजीगत, नगद अनुदान	२,२००,०००
५	संघीय सरकार, नेपाल सरकार बिशेष अनुदान	१५,०००,०००
६.	राजस्व बाडफाड,राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार,१००२०-राजस्व बाँडफाँड, नगद	१०२,६०३,६९१
७	प्रदेश सरकार समानीकरण अनुदान	११,९०२,०००
८.	प्रदेश सरकार राजस्व बाँडफाँड	११,३६५,०००
९	प्रदेश सरकार समपुरक अनुदान	६,०००,०००
१०.	प्रदेश सरकार बिशेष अनुदान	४,०००,०००
११	प्रदेश सरकार सशर्त अनुदान पुंजीगत	२००,०००
१२.	बैक मौज्दात/अल्या आ ब २०८२\०८३	७८,०६७,९२८
१३	आन्तरिक श्रोत	७,०००,०००
	कुल जम्मा	५२२,६३८,६१९

संघिय सरकारतर्फको अनुमानित आय:

१. समानीकरण अनुदानतर्फ - रु. १० करोड ६० लाख
२. राजश्व बाँडफाँडतर्फ - रु. १० करोड २६ लाख ३ हजार ६९१
३. सशर्त अनुदान चालुतर्फ - रु. १७ करोड ७७ लाख
४. सशर्त अनुदान पूँजीगततर्फ - रु. ६ लाख
५. विशेष अनुदानतर्फ - रु. १ करोड ५० लाख
६. समपूरक अनुदानतर्फ - रु. २२ लाख

प्रदेश सरकारतर्फको अनुमानित आयः-

१. समानीकरण अनुदानतर्फ - रु. १ करोड १९ लाख २ हजार
२. राजश्व बाँडफाँडतर्फ - रु. १ करोड १३ लाख ६५ हजार
३. सशर्त अनुदान पूँजीगततर्फ - रु. २ लाख
४. विशेष अनुदानतर्फ - रु. ४० लाख
५. समपूरक अनुदानतर्फ - रु. ६० लाख

आन्तरिक स्रोततर्फको अनुमानित आयः

१. बैक मौज्दात तथा आल्यहाबाट - रु. ७ करोड ८० लाख ६७ हजार ९२८
२. राजश्व संकलनबाट - रु. ७० लाख

कूल जम्मा अनुमानित आय - रु. ५२ करोड २६ लाख ३८ हजार ६१९ रुपैया रहको छ ।

आदरणीय गाउँसभाका सभाध्यक्षज्यू,

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु एवम् राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु ।

अब म आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को क्षेत्रगत तथा कार्यक्रमगत विस्तृत अनुमानित व्ययको विवरण यस सम्मानित सभा समक्ष पेश गर्न अनुमति चाहन्छु ।

आर्थिक बर्ष २०८२/८३ को बिषयगत बजेट

क्र.सं.	विवरण	गा पा रकम	वडा गत रकम	सर्शत रकम	जम्मा
क	**आर्थिक विकास**				
१	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	७,०००,०००	२००,०००	१,३००,०००	८,५००,०००
२	सिचाई	१,०००,०००			१,०००,०००
३	पशु सेवा	५,५००,०००	३००,०००	१,१००,०००	६,९००,०००
४	उद्योग व्यवसाय	१,५००,०००	१५०,०००	९००,०००	२,५५०,०००
५	पर्यटन तथा संस्कृति	९,६००,०००	४,२००,०००		१३,८००,०००
६	भूमि व्यवस्था तथा सहकारी	२००,०००			२००,०००

७	श्रम रोजगार तथा गरीवी निवारण	३,५००,०००	१००,०००	४,०००,०००	७,६००,०००
		२८,३००,०००	४,९५०,०००	७,३००,०००	४०,५५०,०००
ख	**सामाजिक विकास**				
१	शिक्षा, भाषा तथा साहित्य	२०,०००,०००	१,८५०,०००	१३०,४००,०००	१५२,२५०,०००
२	स्वास्थ्य तथा पोषण	१७,८००,०००	८००,०००	४३,५००,०००	६२,१००,०००
३	खानेपानी तथा सरसफाई	२,५००,०००	२,५५०,०००	१५,०००,०००	२०,०५०,०००
४	महिला वालवालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण	४,५००,०००	८००,०००		५,३००,०००
५	राष्ट्रिय परीचयपत्र तथा पन्चिकरण	१,०००,०००		५००,०००	१,५००,०००
६	यूवा तथा खेलकुद	२,५००,०००	२,०५०,०००		४,५५०,०००
		४८,३००,०००	८,०५०,०००	१८९,४००,०००	२४५,७५०,०००
ग	**पूर्वाधार विकास**				
१	बस्ति विकास, आवास तथा भवन	४९,४२४,६१९	१२,४००,०००	८००,०००	६२,६२४,६१९
२	सडक तथा यातायात+पुल+DPR	३१,५००,०००	८,५५०,०००	८,२००,०००	४८,२५०,०००
३	जलस्रोत विद्युत तथा वैकल्पिक	१,०००,०००			१,०००,०००
४	सूचना संचार तथा प्रविधि	२,०००,०००			२,०००,०००
		८३,९२४,६१९	२०,९५०,०००	९,०००,०००	११३,८७४,६१९
घ	**वन तथा वातावरण क्षेत्र**				
१	वन भू-संरक्षण र जैविक विविधता	१,०००,०००	५५०,०००		१,५५०,०००
२	जलबायु परिवर्तन अध्ययन	५००,०००			५००,०००
३	वातावरण तथा फोहोर मैला व्यवस्थापन	१,५००,०००	५,०००,०००		६,५००,०००
४	विपद व्यवस्थापन कोष	४,०००,०००			४,०००,०००
		७,०००,०००	५,५५०,०००		१२,५५०,०००
ग	**संस्थागत विकास**				
१	नीति कानुन न्याय तथा सुशासन	२,०००,०००			२,०००,०००

२	संगठन मानव संशोधन र क्षमता विकास	१०३,१७०,०००	१,५००,०००		१०४,६७०,०००
३	राजश्व तथा स्रोत परिचालन	५००,०००			५००,०००
४	तथ्याङ्क, योजना तथा विकास परिचालन	५००,०००			५००,०००
		१०६,१७०,०००	१,५००,०००		१०७,६७०,०००
घ	**दायित्व**	२,२४४,०००			
	जम्मा	२७५,९३८,६१९	४१,०००,०००	२०५,७००,०००	५२२,६३८,६१९

सभाध्यक्ष महोदय,

अन्तमा, यस आ.व को बजेट निर्माण गर्नको लागि सहयोग गर्नुहुने सम्मानित सभाका अध्यक्षज्यू, गाउँ कार्यपालिकाका सदस्यज्यूहरु, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु, सबै विषयगत समितिहरु, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, अन्य संघ संस्थाहरु, समाजसेवी, बुद्धिजीवि लगायत प्रत्यक्ष/अप्रत्यक्ष सहयोग तथा सुझाव दिनु हुने व्यक्तित्वहरु प्रति हार्दिक आभार तथा कृतज्ञ व्यक्त गर्दै बजेट माथि छलफल तथा सहजीकरणको लागि गाउँसभाका सम्पुर्ण सदस्यज्यूहरु सक्रिय सहभागी भई सहयोग गर्नुहुनेछ भन्दै बजेट प्रस्तुतिकरण यही अन्त्य भएको सम्मानित सभा समक्ष जानकारी गराउँदछु । **धन्यवाद**

....

सुनिला गुरुङ

उपाध्यक्ष

जय धार्चे ।

मिति २०८२।०३।२३ गते रोज २ शुभम् ।

आ.व. २०८२/०८३ को अनुमानित आय

सि.नं.	स्रोत समूह	अनुमानित आय
१	संघीय सरकार, नेपाल सरकार,१३३११-समानिकरण अनुदान, नगद अनुदान	१०६,०००,०००
२.	संघीय सरकार, नेपाल सरकार,१३३१२-शसर्त अनुदान चालु, नगद अनुदान	१७७,७००,०००
३	संघीय सरकार, नेपाल सरकार,१३३१३-शसर्त अनुदान पुँजीगत, नगद अनुदान	६००,०००
४.	संघीय सरकार, नेपाल सरकार,१३३१७-समपुरक अनुदान पुँजीगत, नगद अनुदान	२,२००,०००
५	संघीय सरकार, नेपाल सरकार बिशेष अनुदान	१५,०००,०००
६.	राजस्व बाडफाड,राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार,१००२०-राजस्व बाँडफाँड, नगद	१०२,६०३,६९१
७	प्रदेश सरकार समानीकरण अनुदान	११,९०२,०००
८.	प्रदेश सरकार राजस्व बाँडफाँड	११,३६५,०००
९	प्रदेश सरकार समपुरक अनुदान	६,०००,०००
१०.	प्रदेश सरकार बिशेष अनुदान	४,०००,०००
११	प्रदेश सरकार सशर्त अनुदान पुँजीगत	२००,०००
१२.	बैक मौज्दात/अल्या आ ब २०८२\०८३	७८,०६७,९२८
१३	आन्तरिक श्रोत	७,०००,०००
	कुल जम्मा	५२२,६३८,६१९

धार्चे गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, गोरखा

कार्यालयको कोड : ८०४३६५०५३००

कार्यक्रम परियोजना अनुसार बजेट बिनियोजन

आ.व. : २०८२/८३

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
८०४३६५०५१०१ धार्चे गाउँपालिका					
१	करार कर्मचारी पारिश्रमिक तथा प्रोत्सहान भत्ता (गा पा शिक्षा स्वास्थ्य)	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११११	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	२०,००,०००.००
२	करार कर्मचारी पारिश्रमिक तथा प्रोत्सहान भत्ता (गा पा शिक्षा स्वास्थ्य)	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११११	आन्तरिक श्रोत - नगद	५०,००,०००.००
३	करार कर्मचारी पारिश्रमिक तथा प्रोत्सहान भत्ता (गा पा शिक्षा स्वास्थ्य)	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	५०,००,०००.००
४	पारिश्रमिक कर्मचारी	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११११	आन्तरिक श्रोत - नगद	९०,००,०००.००
५	पारिश्रमिक कर्मचारी	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	९०,००,०००.००
६	कर्मचारी पोशाक	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११२१	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१२,००,०००.००
७	जनप्रतिनिधि पोशाक	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११२१	आन्तरिक श्रोत - नगद	४,००,०००.००
८	स्थानीय भत्ता	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११३१	आन्तरिक श्रोत - नगद	६,००,०००.००
९	महंगी भत्ता	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११३२	आन्तरिक श्रोत - नगद	१२,००,०००.००
१०	प्राबिथिक कर्मचारी फिल्ड भत्ता	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११३३	आन्तरिक श्रोत - नगद	१५,००,०००.००
११	कर्मचारीको बैठक भत्ता	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११३४	आन्तरिक श्रोत - नगद	८,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
१२	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार (गा पा र प्र अ)	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११३५	आन्तरिक श्रोत - नगद	१०,००,०००.००
१३	पदाधिकारी बैठक भत्ता	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११४१	आन्तरिक श्रोत - नगद	१०,००,०००.००
१४	पदाधिकारी बैठक भत्ता	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११४१	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१०,००,०००.००
१५	पदाधिकारीअन्य सुबिधा	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११४२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	१०,००,०००.००
१६	पदाधिकारीअन्य सुबिधा	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११४२	आन्तरिक श्रोत - नगद	४०,००,०००.००
१७	पदाधिकारीअन्य सुबिधा	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११४२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	४०,००,०००.००
१८	कर्मचारीको योगदानमा आधारित निवृतभरण तथा उपदान कोष खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२१२१२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१०,००,०००.००
१९	कर्मचारीको योगदानमा आधारित निवृतभरण तथा उपदान कोष खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२१२१२	आन्तरिक श्रोत - नगद	१०,००,०००.००
२०	पानी तथा बिजुली	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२१११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	६,००,०००.००
२१	संचार महसुल तथा कर्मचारी लाइ संचार खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२११२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	६,००,०००.००
२२	संचार महसुल+इन्टरनेट सेवा	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२११२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	५,००,०००.००
२३	संचार महसुल+इन्टरनेट सेवा	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२११२	आन्तरिक श्रोत - नगद	५,००,०००.००
२४	इन्धन (पदाधिकारी)	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२२११	आन्तरिक श्रोत - नगद	८,००,०००.००
२५	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२२१२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१२,००,०००.००
२६	JCV मर्मत तथा सर्भिसिङ	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२२१३	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	७,००,०००.००
२७	सवारी साधन मर्मत खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२२१३	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	५,००,०००.००
२८	सवारी साधन मर्मत खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२२१३	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१०,००,०००.००
२९	सवारी साधन मर्मत खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२२१३	आन्तरिक श्रोत - नगद	९,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३०	जनप्रतिनिधि स्वास्थ्य बिमा	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२२१४	आन्तरिक श्रोत - नगद	४,००,०००.००
३१	बिमा तथा नवीकरण खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२२१४	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	६,००,०००.००
३२	कम्प्युटर, ल्यापटप तथा मेशिनरी औजार मर्मत संभार	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२२२१	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	५,००,०००.००
३३	वडा स्तरीय जनचेतना कार्यक्रम (बाल क्लब र स्काउट)	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२२९१	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	३,००,०००.००
३४	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री (गा पा र वडा)	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२३११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१५,००,०००.००
३५	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री (गा पा र वडा)	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२३११	आन्तरिक श्रोत - नगद	१५,००,०००.००
३६	धार्चे तमु साँस्कृतिक व्यवस्थापन	भाषा तथा संस्कृति	२२३१२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	३,००,०००.००
३७	JCV इन्धन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२३१४	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१५,००,०००.००
३८	JCV इन्धन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२३१४	आन्तरिक श्रोत - नगद	१०,००,०००.००
३९	पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२३१५	आन्तरिक श्रोत - नगद	५,००,०००.००
४०	पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२३१५	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	५,००,०००.००
४१	कर्मचारी विभिन्न तालिम खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५१२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	६,००,०००.००
४२	अयुर्वेर्दिक औषधि खरिद तथा कार्यक्रम	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	आन्तरिक श्रोत - नगद	५,००,०००.००
४३	उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरुलाइ अभिमुखिकरण सम्बन्धी तालिम	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	३,००,०००.००
४४	गा पा सार्बजनिक सुनुवाइ तथा बार्षिक समिक्षा कार्यक्रम	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	६,००,०००.००
४५	धार्चे तुमु पेलु संघ ब्यबस्थापन	भाषा तथा संस्कृति	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	२,००,०००.००
४६	धार्चे स्काउट ब्यबस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	आन्तरिक श्रोत - नगद	३,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
४७	धार्चे सूचना केन्द्र निर्माण तथा संचालन खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	५,००,०००.००
४८	पालिका स्थापना दिबस	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	आन्तरिक श्रोत - नगद	५,००,०००.००
४९	रास्ट्रिय दिबस मेला,पर्ब ब्यबस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	८,००,०००.००
५०	लोक सेवा आयोग तयारी कक्षा संचालन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
५१	वडा स्तरिय योजना छनौट	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	४,००,०००.००
५२	विभिन्न कार्यक्रम खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	८,००,०००.००
५३	अध्यक्ष आर्थिक साहयता कोष	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२९	आन्तरिक श्रोत - नगद	१२,००,०००.००
५४	धार्चे कला संस्कृति संरक्षण	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
५५	महिला समुह /आमा समुहलाई उत्पादनमा आधारित बिउ पुंजी	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१०,००,०००.००
५६	सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण ब्यबस्थापन कार्यक्रम	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	४,००,०००.००
५७	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२६११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२०,००,०००.००
५८	भ्रमण खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२६१२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२०,००,०००.००
५९	भ्रमण खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२६१२	आन्तरिक श्रोत - नगद	१५,००,०००.००
६०	गा पा स्तरिय जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी अध्ययन भ्रमण	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२६१९	आन्तरिक श्रोत - नगद	१०,००,०००.००
६१	बर्षायाममा सडक हेरालु को व्यवस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२७११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	५,००,०००.००
६२	विविध कार्यक्रम खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२७११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	८,००,०००.००
६३	विविध खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२७११	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,०००.००
६४	विविध खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२७११	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
६५	विविध खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२७११	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	५,०००.००
६६	विविध खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२७११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	३४,५३,६९१.००
६७	विविध खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२७११	आन्तरिक श्रोत - नगद	११,४८,६१८.००
६८	सभा सञ्चालन खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२७२१	आन्तरिक श्रोत - नगद	१५,००,०००.००
६९	भाषा अध्ययन छात्रवृत्ति	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२७२११	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	२,००,०००.००
७०	जनप्रतिनिधि स्वास्थ्य उपचार खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२७२१९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	५,००,०००.००
७१	घरभाडा	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२८१४२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१५,००,०००.००
७२	सवारी साधन तथा मेशिनर औजार भाडा	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२८१४३	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	८,००,०००.००
७३	गा पा कम्प्यूटर ल्यापटप तथा अन्य आबश्यक मेशिनरी तथा औजार खरिद	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३११२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१०,००,०००.००
७४	गोर्खा क्याम्पस प्रोजेक्टर खरिद अनुदान	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३११२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	३,००,०००.००
७५	फर्निचर तथा फिक्चर्स	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३११२३	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१०,००,०००.००
७६	आकस्मिक सडक तथा बाटो निर्माण तथा मर्मत	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२०,००,०००.००
७७	आकस्मिक सडक तथा बाटो निर्माण तथा मर्मत	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३११५१	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२०,००,०००.००
७८	पर्यटन बोर्ड,सडक बोर्ड तथा अन्य संघ सस्था संग साझेदारी कार्यक्रम	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	८,००,०००.००
७९	पर्यटन बोर्ड,सडक बोर्ड तथा अन्य संघ सस्था संग साझेदारी कार्यक्रम	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३११५९	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	८,००,०००.००
८०	मोटर साइकल खरिद	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३११५९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२५,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
८०४३६५०५१०२ गाउँपालिका स्तरिय कार्यक्रम तथा योजना					
८१	मेलमिलाप कर्ता यातायात र प्रोत्साहन भत्ता खर्च	वित्तीय सुशासन	२११३९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
८२	कर्मचारी तथा जनाप्रतिनिनिधीलाई ICT तालिम	संचार तथा सूचना प्रबिधि	२२५११	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
८३	अपांगता भयका व्यत्तिहरुका लागि आवश्यक सामाग्री वितरण	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
८४	एकल महिला तथा आर्थिक रुपमा विपन्न असहाय महिलाका लागि जिबिगोपर्जन कार्यक्रम	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००,०००.००
८५	डिजिटल नागरिक बडापत्र जडान तथा टोल फ्री न . जडान	संचार तथा सूचना प्रबिधि	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
८६	धार्चे भित्र मोबाइल सूचना प्रबिधी	संचार तथा सूचना प्रबिधि	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
८७	धार्चे लघु उधम सृजना	उद्योग	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	६,००,०००.००
८८	नयाँ उद्यमी सिर्जना साझेदारी कार्यक्रम	उद्योग	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	६,००,०००.००
८९	न्यायिक समिती भेला	कानुन तथा न्याय	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
९०	न्यायिक समिती सजिबालय ब्यबस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	२,००,०००.००
९१	न्यायिक सहजकर्ताको तलव साझेदारी	वित्तीय सुशासन	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	८५,०००.००
९२	नारी दिबस कार्यक्रम खर्च	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,५०,०००.००
९३	पुन्नताजकी तथा स्तर उन्नती सिप विकास साझेदारी कार्यक्रम	जनसंख्या तथा बसाईसराई	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
९४	प्रविधि हस्तान्त्रण कार्यक्रम	उद्योग	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
९५	बाल प्रतिभा पहिचान कार्यक्रम	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
९६	बाल मैत्री गाउँपालिका घोषणाका लागि आवश्यक कार्यक्रम तथा योजना निर्माण	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२,००,०००.००
९७	मेलमिलाप कर्ताको पुनर्ताजगी	वित्तीय सुशासन	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
९८	महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम (उत्पादनमा आधारित अनुदान)	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	९,००,०००.००
९९	मानव वेचविखन विरुद्द अभिमुखीकरण कार्यक्रम	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
१००	लैगींक हिंसा विरुद्दको १६ दिने अभियान तथा जुना फिल्म प्रदर्शन	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,५०,०००.००
१०१	लापुवेशी यूवा समाज	युवा तथा खेलकुद	२२५२२	आन्तरिक श्रोत - नगद	५,००,०००.००
१०२	वडा स्तरिय न्यायिक सचेतना कार्यक्रम	वित्तीय सुशासन	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,१५,०००.००
१०३	विविध	संचार तथा सूचना प्रबिधि	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	४,००,०००.००
१०४	स्वास्थ्यचौकी आवश्यक सामाग्री खरिद	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	आन्तरिक श्रोत - नगद	१,००,०००.००
१०५	अन्तर पालिका पुरुष तथा महिला भलिबल प्रतियोगिता	युवा तथा खेलकुद	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००,०००.००
१०६	इच्छा आ.वि.स्वर्ण महोत्सव	भाषा तथा संस्कृति	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
१०७	केरौजा नारा , रुन्चेत माने	भाषा तथा संस्कृति	२२५२९	आन्तरिक श्रोत - नगद	२,००,०००.००
१०८	क्लब तथा संघ संस्थालाई सामाग्री वितरण	युवा तथा खेलकुद	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
१०९	गंगा जमुना मेला भिरकुना	भाषा तथा संस्कृति	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
११०	गुम्दा आलु मेला ,तमु ल्होसार लाप्राक ,मछिखोला ,दशैं मेला खोरला ,सक्रान्ति मेला दुन्गला ,तिहार मेला काशीगाउँ	भाषा तथा संस्कृति	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	६,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
१११	तथ्याङ्क योजना तथा विकास	योजना तर्जुमा र कार्यन्वयन	२२५२९	आन्तरिक श्रोत - नगद	५,००,०००.००
११२	धार्चे ब्याडमिन्टन कप	युवा तथा खेलकुद	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	५,००,०००.००
११३	पंजिकरण शाखा व्यवस्थापन	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	५०,०००.००
११४	बाल क्लब तथा स्काउठ सम्बन्धी कार्यक्रम	युवा तथा खेलकुद	२२५२९	आन्तरिक श्रोत - नगद	३,००,०००.००
११५	बिभिन्न समुहलाई उत्पादन को लागि प्रोत्साहन अनुदान	कृषि	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	५०,००,०००.००
११६	भुमिहिन सुकुम्वासी जग्गा वितरण व्यवस्थापन	गरिबी निवारण	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२,००,०००.००
११७	युवा रोजगार तालिम	जनसंख्या तथा बसाईसराई	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	५०,०००.००
११८	युवा रोजगार कार्यक्रम	युवा तथा खेलकुद	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००,०००.००
११९	राजश्व श्रोत परिचालन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२९	आन्तरिक श्रोत - नगद	५,००,०००.००
१२०	राष्ट्रिय परिचयपत्र नं.दर्ता शिविर संचालन	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१,५०,०००.००
१२१	रोजगार तथ्यांक संकलन	जनसंख्या तथा बसाईसराई	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२,५०,०००.००
१२२	रोजगार संवाद मंचको संचालन	जनसंख्या तथा बसाईसराई	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	५०,०००.००
१२३	रोजगार सिर्जना	युवा तथा खेलकुद	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२१,२२,०००.००
१२४	लम्पु हिमाल आरोहण व्यवस्थापन	पर्यटन	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१०,००,०००.००
१२५	वन भुक्षय संरक्षण र जैविक	वातावरण तथा जलवायु	२२५२९	आन्तरिक श्रोत - नगद	१०,००,०००.००
१२६	व्यक्तिगत घटना दर्ता साप्ताहिक अभियान कार्यक्रम	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
१२७	व्यक्तिगत घटना दर्ता सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी भत्ता सम्बन्धि शिविर संचालन	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,५०,०००.००
१२८	वाताबरण फोहोरमैला ब्यवस्थापन	वातावरण तथा जलवायु	२२५२९	आन्तरिक श्रोत - नगद	१५,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
१२९	वालदिवस कार्यक्रम खर्च	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
१३०	विपद व्यवस्थापन कोष	विपद व्यवस्थापन	२२५२९	आन्तरिक श्रोत - नगद	४०,००,०००.००
१३१	श्रमको सम्मान राष्ट्रको अभियान सम्बन्धी क्रियाकलाप संचालन	जनसंख्या तथा बसाईसराई	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२८,०००.००
१३२	हिमाल आरोहण तालिम अनुदान	पर्यटन	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	७,००,०००.००
१३३	जातिय छुवाछुत मुक्त्र गाउँपालिका घोषणाका लागी जनचेतना मुलम कार्यक्रम	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२५२२१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
१३४	गा पा भवन निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३१११२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	५०,००,०००.००
१३५	गा पा भवन निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३१११२	आन्तरिक श्रोत - नगद	१,००,००,०००.००
१३६	गा पा भवन निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३१११२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५०,००,०००.००
१३७	जनजागृति मा बि भवन ब्यबस्थापन	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३१११२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००,०००.००
१३८	मेघा विद्यालय होस्टेल व्लक निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३१११२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५०,००,०००.००
१३९	काँसिगाउँ सभाहल पहिरो नियन्त्रण डीपीआर	यातयात पूर्वाधार	३११३५	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
१४०	कपनन सडक निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१५,००,०००.००
१४१	खानी गाउ यमा गाउँ सडक	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२०,००,०००.००
१४२	खानीबेशी, सर्जन्बेसी काशी गाउँ सडक	यातयात पूर्वाधार	३११५१	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२५,००,०००.००
१४३	न्याउली खोला झरना ग्लास ब्रिज निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	५०,००,०००.००
१४४	नासरंग छो पथ मार्ग	यातयात पूर्वाधार	३११५१	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	७,००,०००.००
१४५	पलुंग खोरला सडक	यातयात पूर्वाधार	३११५१	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२०,००,०००.००
१४६	भि.सी थमन मार्ग (सधीय समपुरकमा गा पा थप)	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,५०,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
१४७	मछिखोला सडक ग्रावेल	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१५,००,०००.००
१४८	रुकाङ डाँडा पदमार्ग	यातयात पूर्वाधार	३११५१	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	६,००,०००.००
१४९	लामबेसी केरौंजा सडक	यातयात पूर्वाधार	३११५१	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१०,००,०००.००
१५०	लिदिंग देखि भिर्कुना सडक	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१५,००,०००.००
१५१	विच गाउँ पिपिसी वाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००,०००.००
१५२	स्योतहोङ हुन्दुपुक मोटरवाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	९,००,०००.००
१५३	जलश्रोत बिद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा	उर्जा	३११५३	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१०,००,०००.००
१५४	सिंचाई	जलश्रोत तथा सिंचाई	३११५५	आन्तरिक श्रोत - नगद	१०,००,०००.००
१५५	काँसिगाउँ खानेपानी मुहान निर्माण	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५६	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००,०००.००
१५६	खोर्लाबेसी ढल ब्यबस्थापन	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५८	आन्तरिक श्रोत - नगद	८,००,०००.००
१५७	मछिखोला ढल ब्यबस्थापन	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५८	आन्तरिक श्रोत - नगद	१५,००,०००.००
१५८	केरौजा सभाहल निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००,०००.००
१५९	कुलगाउँ ग्याविन तथा ढल व्यवस्थापन	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,५०,०००.००
१६०	कलोपोखरी पर्यटन प्रबर्दन	यातयात पूर्वाधार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
१६१	काँसिगाउँ ढलनिकासा	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५९	आन्तरिक श्रोत - नगद	४,००,०००.००
१६२	कोशेली घर व्यवस्थापन	भाषा तथा संस्कृति	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००,०००.००
१६३	खानेपानी तथा सरसफाइ	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५९	आन्तरिक श्रोत - नगद	१५,००,०००.००
१६४	खोरला खेलकुद मैदान व्यवस्थापन	युवा तथा खेलकुद	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
१६५	खोर्लाबेसी गोरेटोवाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
१६६	गण्डकी मा.वि सौचालय मर्मत	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
१६७	गुम्दा बहुउदेस्सिया सभा हल	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२५,००,०००.००
१६८	चिहान डाँडा ट्रस भवन निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	आन्तरिक श्रोत - नगद	१०,००,०००.००
१६९	छेउगाउँदेखी हेलीप्याड सम्म गोरेटो वाटो	यातयात पूर्वाधार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
१७०	ठसाङ्ग मि.मि ट्रस निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
१७१	डाँडागाउँ ढल व्यवस्थापन	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००,०००.००
१७२	डिजिटल अभिलेख सफ्टवयर जडान	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००,०००.००
१७३	तिन धारे बाथरूम मर्मत तथा सामाग्री खरिद	पुननिर्माण	३११५९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	३,००,०००.००
१७४	दुङ्ला गाउँ गोरेटो वाटो ढुङ्गा छोपनी	यातयात पूर्वाधार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,५०,०००.००
१७५	दुध पोखरी देखि रुबिनाला पथमार्ग अबलोकन	यातयात पूर्वाधार	३११५९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२,००,०००.००
१७६	नेपाल पर्यटन बोर्ड संग साझेदारी धार्चे चट्टान आरोहण	पर्यटन	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
१७७	नौलिखोला देखी खोर्लावेशी सडक मर्मत	यातयात पूर्वाधार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००,०००.००
१७८	पाङगाङ मानी पर्खाल घेरावार	भाषा तथा संस्कृति	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
१७९	पार्वती आ.वि. खेलकुद मैदान स्तरोन्नती	युवा तथा खेलकुद	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,५०,०००.००
१८०	बस तथा जीप पार्क ब्यबथापन	यातयात पूर्वाधार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
१८१	मछाखोला प्रहरी चौकी तारबार	पुननिर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
१८२	मुम्रेदेवी घेरावार	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,५०,०००.००
१८३	युनान रोका सडक	यातयात पूर्वाधार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००,०००.००
१८४	यार्सा युवा क्लब खेलकुद मैदान निर्माण	युवा तथा खेलकुद	३११५९	आन्तरिक श्रोत - नगद	६,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
१८५	लाप्राक खेलकुद जग्गा सम्याउने	युवा तथा खेलकुद	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००,०००.००
१८६	लाप्राक मिनरल वाटर संचालन	आपूर्ति	३११५९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१०,००,०००.००
१८७	लामावेशी टोल विकास संस्था भवन पर्खाल निर्माण	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५९	आन्तरिक श्रोत - नगद	३,००,०००.००
१८८	लिदिङ देखि नौलीखोला सडक मर्मत	यातयात पूर्वाधार	३११५९	आन्तरिक श्रोत - नगद	१०,००,०००.००
१८९	सभाहल जग्गा सम्याउने	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
१९०	सभाहल जाने बाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
१९१	सेलका कुण्ड आमासमुह भवन	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००,०००.००
१९२	सेवा तथा परामर्श(मुद्दा,ऐन ,कानुन ,कार्यविधि निर्माण)	कानुन तथा न्याय	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	९,००,०००.००
१९३	सिङला समुदाहिक खेल मैदान निर्माण	युवा तथा खेलकुद	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००,०००.००
१९४	हिमाली आमा समूह गेट निर्माण	सम्पदा पूर्वाधार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	८,००,०००.००
१९५	गुरु योजना तथा सम्भाव्यता अध्ययन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३११७२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	७,००,०००.००
१९६	गिट्टी. बालुवा ढुङ्गाको वातावरण अध्ययन (बुढिगण्डकी घाट)	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३११७२	आन्तरिक श्रोत - नगद	५,००,०००.००
१९७	गिट्टी. बालुवा ढुङ्गाको वातावरण अध्ययन (रेसेखोला घाट)	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३११७२	आन्तरिक श्रोत - नगद	३,००,०००.००
१९८	जनयुद्द पार्क निर्माण सम्भाव्यता अध्ययन	यातयात पूर्वाधार	३११७२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	८,००,०००.००
१९९	जलबायु परिबर्तन अनुकुलन सम्भाव्यता अध्ययन	वातावरण तथा जलवायु	३११७२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	५,००,०००.००
२००	ढुङ्गा खानीको वाताबरण अध्ययन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३११७२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
२०१	मंजुश्री मा.वि.पक्कि भवन डिपिआर	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३११७२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
८०४३६५०५१०३ गत बर्षको भुक्तानी दायित्व					
२०२	सवारी साधन मर्मत खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२२१३	आन्तरिक श्रोत - नगद	१३,६५०.००
२०३	टायर खरिद	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२२२१	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	४०,०००.००
२०४	फोहोरमैला व्यवस्थापन	खानेपानी तथा सरसफाई	२२५२९	आन्तरिक श्रोत - नगद	७३,५००.००
२०५	सघीय सशर्त तथा प्रदेश विशेष निकासा फिर्ता	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२८२१९	आन्तरिक श्रोत - नगद	१७,५२,१६०.००
२०६	नौली खोला ग्लास पुल निर्माण DPR (गा.पा.बाट)	यातयात पूर्वाधार	३११५१	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१,९०,०००.००
२०७	विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना	विपद व्यवस्थापन	३११७२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	३,००,०००.००
८०४३६५०५२०१ धार्चे गाउँपालिकावडा नं.१					
२०८	कृषि कार्यक्रम	कृषि	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२०९	खेलकुद व्यवस्थापन	युवा तथा खेलकुद	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५०,०००.००
२१०	दलित आरान जस्तापाता खरिद	श्रम तथा रोजगारी	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१,००,०००.००
२११	पोषण कार्यक्रम	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५०,०००.००
२१२	लालिगुराँस महिला समुह आवश्यक सामाग्री खरिद	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
२१३	वाल क्लव सामाग्री खरिद	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५०,०००.००
२१४	वडा कार्यालय व्यवस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
२१५	गाउँघर क्लिनिक देखि विद्यालय सम्म पिसिसि वाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
२१६	पाराङ गोरेटो बाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२१७	मखलाम खानेपानी पाइप खरिद	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५६	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१,००,०००.००
२१८	याङ्सी चौतारा धारा निर्माण	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५६	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५०,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
२१९	सल्लाघारी खानेपानी रिजर्व टंकी	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५६	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२२०	डम्पिङ साईट निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५८	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००,०००.००
२२१	हुल्चुक ढल व्यस्थापन	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५८	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००,०००.००
२२२	क्लव मैदान सम्याउने	युवा तथा खेलकुद	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
२२३	दोभान मण्डली व्यवस्थापन	पर्यटन	३११५९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२,००,०००.००
८०४३६५०५२०२ धार्चे गाउँपालिकावडा नं.२					
२२४	केरौजा स्वास्थ्यचौकी व्यवस्थापन	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२२५	राष्ट्रपति रनिङशिल्ड कार्यक्रम	युवा तथा खेलकुद	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
२२६	लामावेसी गाउँघर क्लिनिक व्यवस्थापन	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
२२७	शिव आ.वि.व्यवस्थापन	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
२२८	केरौजा सभाहल निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३१११२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२०,००,०००.००
२२९	सैनिक भवन मर्मत तथा घेरावार	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३१११३	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२३०	चेत्थो देखि टाथो सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	९,००,०००.००
२३१	रुन्चेत कमनन सडक निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००,०००.००
२३२	छात्रवास देखि थोयोर सम्मको अधुरो ढल निकास	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२३३	टिम्तुङ थो अधुरो ढल निकास	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२३४	पोत्लामे माने जग्गा सम्याउने	भाषा तथा संस्कृति	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
२३५	लामावेसी माने निर्माण	भाषा तथा संस्कृति	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	९,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
८०४३६५०५२०३ धार्चे गाउँपालिकावडा नं.३					
२३६	दुङ्ला आवि व्यवस्थापन	शिक्षा	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२३७	सातकन्या मा.वि.राष्ट्रपति रनिङशिल्ड	युवा तथा खेलकुद	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५०,०००.००
२३८	अन्तरवेसी पिसिसिवाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००,०००.००
२३९	खोर्ला देउचेत पिसिसिवाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
२४०	खोर्ला दलित टोल पिसिसिवाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००,०००.००
२४१	खोर्ला मण्डली पिसिसि तथा रेलिङवाटो	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००,०००.००
२४२	खोर्ला सिरान गाउँ पिसिसिवाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००,०००.००
२४३	रमाङ्चेत देखि दुङ्ला गोरेटोवाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२४४	लाकपाल गोरेटोवाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	४,००,०००.००
२४५	विमचेत डम्पिङ	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५८	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२४६	उहिया खेलकुद मैदान निर्माण	युवा तथा खेलकुद	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
२४७	घले गाउँ खानेपानी ईनटेक निर्माण	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
२४८	दुङ्ला गोरेटोवाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	७,००,०००.००
२४९	सातकन्या मा.वि.गेट निर्माण	शिक्षा	३११५९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,५०,०००.००
८०४३६५०५२०४ धार्चे गाउँपालिकावडा नं.४					
२५०	ईमान आरोही पार्क व्यवस्थापन	पर्यटन	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
२५१	धार्चे प्रगतिशिल महिला समुह व्यस्थापन	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२५२	राष्ट्रपति खेलकुद व्यवस्थापन	युवा तथा खेलकुद	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
२५३	लाप्राक स्वास्थ्य चौकि व्यवस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२५४	वडा कार्यालय व्यवस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२५५	सामुदायिक भवन निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३१११२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१६,००,०००.००
२५६	नयाँ बस्ती शौचालय निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११२१	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	३,५०,०००.००
२५७	लाप्राक शाखा सडक स्तरउन्नती	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१५,००,०००.००
२५८	आमा समुह भवन निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,५०,०००.००
२५९	पम्पिङ खानेपानी मुहान घेरवार	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,५०,०००.००
२६०	मनिकाम मा.वि घेरावार तथा मर्मत	शिक्षा	३११५९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
२६१	मनिडाँडा चौतारो निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१०,००,०००.००
२६२	वृक्षारोपण घेरावार	बन	३११५९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,५०,०००.००
८०४३६५०५२०५ धार्चे गाउँपालिकावडा नं.५					
२६३	रेसे सिंला मेला खेलकुद व्यवस्थापन	भाषा तथा संस्कृति	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२६४	लव्सीबोट आरान व्यवस्थापन	उद्योग	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,५०,०००.००
२६५	वडा कार्यालय मर्मत तथा व्यवस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,५०,०००.००
२६६	सुर्योदय मा.वि.राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड तथा स्काउट व्यवस्थापन	शिक्षा	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२६७	स्वास्थ्यचौकी संचालन तथा व्यवस्थापन-वडा स्तरिय	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,५०,०००.००
२६८	यामगाउँ सामुदायिक ट्रस हल क्रमागत	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३१११३	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	५,५०,०००.००
२६९	कचुवा ढुंगा संरक्षण तथा पार्क निर्माण	पर्यटन	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	९,००,०००.००
२७०	कुलगाउँ ग्याविन निर्माण तथा ढल व्यवस्थापन	बन	३११५९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
२७१	खानिबेसी शाखा सडक स्तरोन्नती	यातयात पूर्वाधार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२७२	चमेरो गुफा-भोटे लामा पदमार्ग निर्माण	पर्यटन	३११५९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२७३	पुङसदेखि वडा कार्यालय शाखा सडक स्तरउन्नती	यातयात पूर्वाधार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००,०००.००
२७४	मुल सडक सिहदेवी आ.वि.सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
२७५	माछिखोला वजार ढल व्यवस्थापन	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
२७६	लव्सीवोट मानी डाँडा वस्ने ठाउँ रेलिङ निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,५०,०००.००
२७७	सुर्योदय मा.वि.सामुदायिक ट्रस्टहल क्रमागत	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,५०,०००.००
२७८	सिंला छपनि बाटो निर्माण तथा ढल व्यवस्थापन	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	११,००,०००.००
२७९	सिंहदेवी आ.वि.भवन मर्मत सम्भार	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२८०	लव्सीवोट सामुदायिक भवन क्रमागत	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११६१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	९,००,०००.००
८०४३६५०५२०६ धार्चे गाउँपालिकावडा नं.६					
२८१	राष्ट्रपति रनिङ सिल्ड खेलकुद व्यवस्थापन	युवा तथा खेलकुद	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
२८२	वडा कार्यालय व्यवस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२८३	स्वास्थ्यचौकिको व्यवस्थापन तथा आवश्यक सामाग्री खरिद	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
२८४	गुम्बा सामाग्री खरिद	पर्यटन	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
२८५	हिमालयन चर्च व्यवस्थापन	भाषा तथा संस्कृति	२२७११	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२८६	खानीबेशी, सरजङवेसी टोम्जि बेसीदेखी कासीगाउँ जोड्ने मोटर बाटो	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१५,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
२८७	यान्दनचो पुरानो गुम्बा बाटो मर्मत तथा रेलिङ निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००,०००.००
२८८	शाखा सडक यार्सा गाड-ठुलो ढुङ्गा	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,५०,०००.००
२८९	श्री मंजुश्री मा.वि.खानेपानी निर्माण	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५६	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
२९०	काशीगाउँ मानेको प्रतिक्षालय तथा रेलिङ निर्माण	भाषा तथा संस्कृति	३११५९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
२९१	कासीगाउँ ढल निकास	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
२९२	धारकाङ टोल आरन भवन निर्माण	उद्योग	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
२९३	यार्सागाउँ भित्र ढल निकास	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	५,५०,०००.००
२९४	सुर्यदेवी आ.वी पहिरो नियन्त्रण	बन	३११५९	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	२,००,०००.००
८०४३६५०५२०७ धार्चे गाउँपालिकावडा नं.७					
२९५	खेलकुद व्यवस्थापन	युवा तथा खेलकुद	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५०,०००.००
२९६	घुमतिगोठ सुधार कार्यक्रम	पशुपन्छी विकास	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
२९७	महिला सशक्तिकरण	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	१,००,०००.००
२९८	राष्ट्रपपति रनिङ शिल्ड कार्यक्रम कालरात्री मा.वि.	युवा तथा खेलकुद	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
२९९	राष्ट्रपपति रनिङ शिल्ड कार्यक्रम प्रभातकिरण मा.वि.	युवा तथा खेलकुद	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
३००	स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रम	स्वास्थ्य	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
३०१	वडा कार्यालय व्यवस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२७११	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	४,००,०००.००
३०२	खानिवेशी गोरेटो बाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
३०३	झ्याटुङ गोरेटोबाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
३०४	पारिगाउँबाट माझगाउँजाने गोरेटो बाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३०५	मोटरवाटो देखि वडा कार्यालय सम्म ढलानबाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
३०६	डाँडागाउँ खानेपानी निर्माण	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५६	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,५०,०००.००
३०७	नयाँ बस्ती खानेपानी निर्माण	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५६	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
३०८	कालरात्री मा.वि छात्रवास ट्रस्ट भवन निर्माण	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
३०९	खानीगाउँ ढल निर्माण	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
३१०	पुच्छार गाउँवाट वडा कार्यालय सम्म ढलानबाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
३११	पान्द्राङ गाउँ चौतारो निर्माण	भाषा तथा संस्कृति	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
३१२	फोहोरमैला व्यवस्थापन	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
३१३	मापु ताल लभ बोर्ड निर्माण	पर्यटन	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
३१४	लापुबेसी स्वास्थ्यचौकी मर्मत	स्वास्थ्य	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
३१५	लिदिङ गोरेटोबाटो निर्माण	यातयात पूर्वाधार	३११५९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
८०४३६५०५३०१ धार्चे गाउँपालिका - शिक्षा					
३१६	करार शिक्षक तथा कर्मचारी छनौट ब्यबस्थापन खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	६,००,०००.००
३१७	गा पा अनुदान (कर्मचारी तथा शिक्षक तलब)	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११११	आन्तरिक श्रोत - नगद	८०,००,०००.००
३१८	बालकक्षा(ECD)ब्यबस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	३,००,०००.००
३१९	आधारभुत विद्यालय शिक्षक प्रोहत्सन भत्ता	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११३५	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१०,००,०००.००
३२०	मा वि शिक्षक प्रोत्साहन भत्ता	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११३५	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२०,००,०००.००
३२१	शैक्षिक क्यालेन्डर	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२३१३	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	१,५०,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३२२	स्थानिय मातृभाषामा पाठ्यक्रम निर्माण	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२३१३	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	४,००,०००.००
३२३	ECD शिक्षक तालिम	शिक्षा	२२३१५	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२,००,०००.००
३२४	BLE परिक्षा ब्यबस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	३,००,०००.००
३२५	Green School Project maching	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	७५,०००.००
३२६	SEE परिक्षा केन्द्र ब्यबस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२,००,०००.००
३२७	अतिरिक्त कक्षा व्यवस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१५,००,०००.००
३२८	अभिभाबक शिक्षा तथा अध्यक्ष/उपाध्यक्षसंग भेटघाट कार्यक्रम	शिक्षा	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	३,५०,०००.००
३२९	कक्षा 4 को स्थानीय पाठ्यपुस्तक लेखन तथा छपाई	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	३,५०,०००.००
३३०	कृषि संग बिधार्थी कार्यक्रम	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	१,००,०००.००
३३१	गरिब तथा जेहेन्दार बिध्यार्थीलाई छात्रवृत्ति	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	७,००,०००.००
३३२	प्र अ मासिक पैठक भत्ता	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	आन्तरिक श्रोत - नगद	४,००,०००.००
३३३	बिद्यालय,शिक्षक र बिद्यार्थी प्रोत्साहन तथा पुरुस्कार	शिक्षा	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१,००,०००.००
३३४	बिषयगत शिक्षक तालिम	शिक्षा	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२,५०,०००.००
३३५	मुल्याकन अभिलेख फारम	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,५०,०००.००
३३६	रास्ट्रपति रनिंग शिल्ड ब्यबस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	६,००,०००.००
३३७	वि.व्या.स.र शि.अ.सं.पदाधिकारी क्षमता विकास तालिम	शिक्षा	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१,५०,०००.००
३३८	शिक्षक पाठ्ययोजना डायरी	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	१,२५,०००.००
३३९	आबासीय छात्रवृत्ति ब्यबस्थापन	शिक्षा	२७२११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२०,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
८०४३६५०५३०२ धार्चे गाउँपालिका - स्वास्थ्य					
३४०	करार सेवामा स्वास्थ्य तथा कर्मचारी व्यवस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११११	आन्तरिक श्रोत - नगद	५६,८०,०००.००
३४१	करार सेवामा स्वास्थ्य तथा कर्मचारी व्यवस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	३०,००,०००.००
३४२	म.सा.स्व.से.लाई प्रोत्साहन तथा संचार खर्च	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२११३५	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	६,५०,०००.००
३४३	eHMIS तालिम तथा अनसाईट कोचिङ कार्यक्रम व्यवस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	२,००,०००.००
३४४	PLHIV ART Followup यातायात खर्च व्यवस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१,८०,०००.००
३४५	SBA तालिम व्यवस्थापन खर्च	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
३४६	जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य परिक्षण तथा उपचार कार्यक्रम	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	६,००,०००.००
३४७	न्यूनतम सेवा मापदण्डको लागि स्वास्थ्य सामाग्री खरिद व्यवस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	आन्तरिक श्रोत - नगद	५,००,०००.००
३४८	महिलाको पाठेघर मुखको क्यान्सर VIA परिक्षण कार्यक्रम	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	८०,०००.००
३४९	मानसिक स्वास्थ्य अभिमुखीकरण तथा नसर्ने रोग Screening कार्यक्रम	भवन, आवास तथा सहरी विकास	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२,००,०००.००
३५०	संक्रमण रोकथाम सम्वन्धी तालिम	भवन, आवास तथा सहरी विकास	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१,००,०००.००
३५१	स्वास्थ्य संस्थाको विविध कार्यक्रम संचालनको लागि मशलन्द खर्च व्यवस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	६,००,०००.००
३५२	स्वास्थ्य सहयोग व्यवस्थापन समिति HFOMC अभिमुखीकरण कार्यक्रम	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१,६०,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३५३	स्वास्थ्यकर्मी तथा म.सा.स्व.सेहरुको क्षमता अभिवृद्बि तालिम	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	१,००,०००.००
३५४	स्वास्थ्यकर्मी रात्री सेवा तथा जोखिम भत्ता प्रोत्साहन खर्च व्यवस्थापन	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	४,००,०००.००
३५५	औषधी तथा औषधीजन्य सामाग्री खरि व्यवस्थापन	स्वास्थ्य	२२५२९	आन्तरिक श्रोत - नगद	२०,००,०००.००
३५६	औषधी तथा स्वास्थ्य सामाग्री रिप्याकिङ तथा ढुवानी व्यवस्थापन	स्वास्थ्य	२२५२९	आन्तरिक श्रोत - नगद	४,००,०००.००
३५७	टेलिमेडिसिन सेवा संचालन खर्च ब्यबस्थापन	स्वास्थ्य	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	५,००,०००.००
३५८	विशेषज्ञ स्वास्थ्य शिविर व्यवस्थापन कार्यक्रम	स्वास्थ्य	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२,००,०००.००
३५९	सुत्केरी भन्साघर व्यवस्थापन कार्यक्रम	स्वास्थ्य	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१,५०,०००.००
३६०	स्वास्थ्य बिमा तालिम व्यवस्थापन खर्च	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
३६१	स्वास्थ्य मासिक समिक्षा वैठक संचालन कार्यक्रम	स्वास्थ्य	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	३,००,०००.००
३६२	धार्चे आधारभुत अस्पताल पर्खाल निर्माण आयोजना	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१५,००,०००.००
८०४३६५०५३०३ धार्चे गाउँपालिका - कृषि					
३६३	प्राविधिक हरुको त्रैमासीक वैठक तथा प्रगति समिक्षा	पशुपन्छी विकास	२११३९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,००,०००.००
३६४	आवश्यक कृषि सामाग्री खरिद	कृषि	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	३,००,०००.००
३६५	कृषकको आवश्यकता अनुरुप मागमा आधारित कार्यक्रम	कृषि	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००,०००.००
३६६	कृषि उत्पादनमा संघ सस्था संग साझेदारी	कृषि	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००,०००.००
३६७	कृषिमा उत्पादनको आधारमा नगद अनुदान	कृषि	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२०,००,०००.००
३६८	गोठका लागी खानेपानी व्यवस्थापन	कृषि	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३६९	घाँसको नर्सरी व्यवस्थापन	पशुपन्छी विकास	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
३७०	तरकारी विउ विजन वितरण कार्यक्रम	कृषि	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
३७१	धानखेती प्रवर्धन कार्यक्रम	कृषि	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	३,००,०००.००
३७२	धार्चेमा उत्पादित बस्तुको बजारीकरण ब्रान्डिङ तथा प्रचार प्रसार	कृषि	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१०,००,०००.००
३७३	नर्शरी व्यवस्थापन निरन्तर कार्यक्रम	कृषि	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००,०००.००
३७४	निशुल्क औषधी वितरण	पशुपन्छी विकास	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	७,००,०००.००
३७५	पशुपंक्षी तथा मत्स्य पालन विमा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन	पशुपन्छी विकास	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	४,००,०००.००
३७६	पशुहरुको आन्तरिक तथा बाह्य परजिबी नियन्त्रण कार्यक्रम	पशुपन्छी विकास	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार - नगद	४,००,०००.००
३७७	पिजिएस अर्गानिक घोषणा कार्यक्रम	कृषि	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	७,००,०००.००
३७८	फलफुर वगैचा सुदृढिकरण कार्यक्रम	कृषि	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	५,००,०००.००
३७९	मासुजन्य उत्पादनको आधारमा नगद अनुदान	पशुपन्छी विकास	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२०,००,०००.००
३८०	रैथाने वालि परिकार वनाउने तालिम	कृषि	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,००,०००.००
३८१	रेबिज डे मनाउन तथा वन्ध्याकरण शिबिर	पशुपन्छी विकास	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२,५०,०००.००
३८२	व्यवसायिक पशुपंक्षी सम्बन्धी तालिम	पशुपन्छी विकास	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	२,००,०००.००
३८३	सामुदायिक विद्यालयमा One Health तथा जोनोटिक रोग वारेमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम	पशुपन्छी विकास	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार - नगद	१,५०,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
८०४३६५०५५११ संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम (शसर्त अनुदान)					
३८४	आधारभूत तहका स्वीकृत दरवन्दीका शिक्षक, राहत अनुदान शिक्षकका लागि तलब भत्ता अनुदान (विशेष शिक्षा परिषद अन्तरगतका शिक्षक/कर्मचारीहरु समेत)	शिक्षा	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	८,३३,००,०००.००
३८५	आधारमुत तह कक्षा (६-८) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	शिक्षा	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	४,८५,०००.००
३८६	आधारमुत तह कक्षा (६-८) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	शिक्षा	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	२,४०,०००.००
३८७	आधारमुत तह कक्षा (६-८) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	शिक्षा	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१६,०७,०००.००
३८८	उद्यम विकास सहजकर्ताहरुको पारिश्रमिक (एकमुष्ट)	उद्योग	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	४,४१,०००.००
३८९	एम.आई.एस.अपरेटर र फिल्ड सहायक पोशाक भत्ता	तथ्यांक प्रणाली	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२०,०००.००
३९०	कृषि तथा पशु सेवाका एक गाँउ एक प्राविधिकहरुको तलव भत्ता	कृषि	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,७२,०००.००
३९१	गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७७ बमोजिम लघु उद्यम विकास मोडेलमा नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना गर्ने	उद्योग	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२,६४,०००.००
३९२	नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र सञ्चालन तथा अभियान	स्वास्थ्य	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	५,००,०००.००
३९३	माध्यमिक तह कक्षा (९-१०) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	शिक्षा	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	८०,७२,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३९४	माध्यमिक तह कक्षा (९-१०) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	शिक्षा	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	११,७६,०००.००
३९५	माध्यमिक तहका स्वीकृत दरवन्दीका शिक्षक, राहत अनुदान शिक्षक लागि तलब भत्ता अनुदान (विशेष शिक्षा परिषद अन्तरगतका शिक्षक/कर्मचारी,प्राविधिक धारका प्रशिक्षक समेत)	शिक्षा	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	३२,००,०००.००
३९६	राष्ट्रिय महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम (पोसाक प्रोत्साहन र यातायात खर्च)	स्वास्थ्य	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१२,००,०००.००
३९७	रोजगार संयोजकको तलव	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	५,६८,०००.००
३९८	स्थानीय तहका MIS Operator को लागत साझेदारी अन्तर्गत संघीय सरकारले व्यहोर्ने ७ महिनाको पारिश्रमिक बापतको रकम (बाँकी ६ महिनाको सम्बन्धित स्थानीय तहले व्यहोर्ने)	तथ्यांक प्रणाली	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२,४९,०००.००
३९९	स्थानीय तहका फिल्ड सहायकको लागत साझेदारी अन्तर्गत संघीय सरकारले व्यहोर्ने ७ महिनाको पारिश्रमिक बापतको रकम (बाँकी ६ महिनाको सम्बन्धित स्थानीय तहले व्यहोर्ने)	तथ्यांक प्रणाली	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२,३१,०००.००
४००	स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, अस्पताल तथा आयुर्वेद औषधालयहरुमा कार्यरत स्थायी कर्मचारीहरुको स्वीकृत दरवन्दी अनुसारको तलव, महगी भत्ता र पोषाक भत्ता	स्वास्थ्य	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२,९३,००,०००.००
४०१	रोजगार संयोजकको पोसाक	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	२११२१	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१०,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
४०२	म स्वास्थ्य मेरो सामुदाय स्वास्थ्य घरटोलमा स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रम	स्वास्थ्य	२२२१४	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	४,६०,०००.००
४०३	कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्य तथ्यांक अध्यावधिक कार्यक्रम	कृषि	२२२२१	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	३५,०००.००
४०४	CBIMNCI कार्यक्रम (कार्यक्रम समिक्षा, स्थलगत अनुशिक्षण)	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,००,०००.००
४०५	आ.व. 20८१/82 मा स्थापना भएका पकेट विकास कार्यक्रमको निरन्तरता	कृषि	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	८,००,०००.००
४०६	आकस्मिक अवस्थामा औसधि एवं ल्याब सामाग्री ढुवानी र स्थलगत अनुशिक्षण तथा सुपरिवेक्षण तथा क्षयरोग कार्यक्रमको योजना तर्जुमा तथा कोहर्ट विश्लेषण	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,०५,०००.००
४०७	आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको लागि औषधि खरिद	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१२,८७,०००.००
४०८	आन्तरीक रोजगारी प्रवर्द्धनका लागि वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका व्यक्तिहरुलाई उध्यमशिलता प्रवर्द्धन कार्यक्रम	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,००,०००.००
४०९	क्षयरोगका जोखिम समुह तथा स्वास्थ सेवाको पहुच कम भएका समुदायमा सकृय क्षयरोग खोजपडताल कार्यक्रम र पि.बि.सि बिरामीका घरपरिवारका सदस्यहरूको सम्पर्क परिक्षण	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	९५,०००.००
४१०	किसान सूचीकरण कार्यक्रम	कृषि	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,९३,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
४११	गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७७ बमोजिम उद्यमीको स्तरोन्नती (आवश्यकता पहिचानका आधारमा पुनर्ताजगी र एडभान्स सीप विकास तालिम कार्यक्रम)	उद्योग	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	५५,०००.००
४१२	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	७,०६,०००.००
४१३	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	४७,२२,०००.००
४१४	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१४,२६,०००.००
४१५	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ समाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाइ अनुदान	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	७३,०००.००
४१६	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ समाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाइ अनुदान	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१,४८,०००.००
४१७	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ समाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाइ अनुदान	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	४,९१,०००.००
४१८	प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ताहरुको पारिश्रमिक तथा विद्यालय कर्मचारी व्यबस्थापन अनुदान	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	९,५६,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
४१९	प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ताहरुको पारिश्रमिक तथा विद्यालय कर्मचारी व्यबस्थापन अनुदान	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	६३,९९,०००.००
४२०	प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ताहरुको पारिश्रमिक तथा विद्यालय कर्मचारी व्यबस्थापन अनुदान	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१९,३१,०००.००
४२१	परिवार योजना सेवा	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	५०,०००.००
४२२	पशुपन्छिमा महामारी/आकस्मिक रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	कृषि	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	५०,०००.००
४२३	पोषणमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [युरोपियन युनियन - नगद अनुदान (बैदेशिक)]	३,००,०००.००
४२४	बिश्व रक्तचाप दिवस तथा आत्महत्या न्यूनीकरण दिवस मनाउने	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२०,०००.००
४२५	बिषादी सचेतना कार्यक्रम	कृषि	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,००,०००.००
४२६	भेडा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	कृषि	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	३,५०,०००.००
४२७	मृगौला प्रत्यारोपण गरेका, डायलाइसिस गराइरहेका, क्यासर रोगी र मेरूदण्ड पक्षघातका विरामीहरूलाई औषधि उपचार खर्च बापत मासिक रु ५ हजार दरले उपलब्ध गराइने रकम	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१५,४०,०००.००
४२८	माध्यमिक तह कक्षा (९-१०) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	२३,८९,०००.००
४२९	माध्यमिक तह कक्षा (९-१०) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	०.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
४३०	मानसिक स्वास्थ्य प्रवर्धन तथा आत्माहत्या रोकथाम सम्बन्धि जनचेतना कार्यक्रम	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	५०,०००.००
४३१	रोजगार आयोजना सञ्चालनको लागि ज्याला रकम (क्रियाकलाप कार्यान्वयनको लागि स्थानीय तहले कम्तीमा शतप्रतिशत रकम साझेदारी गर्नुपर्नेछ।)	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	३१,७२,०००.००
४३२	रोजगार संवाद मञ्चको सञ्चालन	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२५,०००.००
४३३	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१४,९५,०००.००
४३४	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	४,५१,०००.००
४३५	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता, अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम (परम्परागत विद्यालय, वैकल्पिक विद्यालय, साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रम समेत)	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	५,१७,०००.००
४३६	शैक्षिक सुशासनका लागि सस्थागत क्षमता विकास, विद्यार्थी परीक्षण मुल्याङ्कन, शिक्षक मेन्टरिङ तथा विद्यालय सुपरिवेक्षण	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१,६१,०००.००
४३७	शैक्षिक सुशासनका लागि सस्थागत क्षमता विकास, विद्यार्थी परीक्षण मुल्याङ्कन, शिक्षक मेन्टरिङ तथा विद्यालय सुपरिवेक्षण	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	८०,०००.००
४३८	शैक्षिक सुशासनका लागि सस्थागत क्षमता विकास, विद्यार्थी परीक्षण मुल्याङ्कन, शिक्षक मेन्टरिङ तथा विद्यालय सुपरिवेक्षण	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	५,३१,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
४३९	श्रमको सम्मान राष्ट्रको अभियान सम्बन्धी क्रियाकलाप संचालन	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२५,०००.००
४४०	स्थानिय तह तर्फ मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमा सुरक्षा, गर्भवती उत्प्रेरणा सेवा, रक्तसंचार, न्यानो झोला, सुरक्षित निशुल्क गर्भपतन र नवजात शिशुको निशुल्क उपचार कार्यक्रम	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१०,००,०००.००
४४१	स्थानिय तह मार्फत मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम सन्चालन	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१४,५८,०००.००
४४२	स्थानीय तहको साझेदारीमा नियमित खोप सुदृढीकरण, नियमित खोपमा विद्यालय केन्द्रित खोप अभियान सञ्चालन, सरसफाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम निरन्तरता, खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरूको खोजपड्ताल तथा निगरानी, पूर्ण खोप सुनिश्चतता र दिगोपनाका लागि व्यवस्थापन खर्च	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	७,१३,०००.००
४४३	समुदाय स्तरमा नसर्ने रोग सम्बन्धि स्क्रिनिङ्ग (फागुन महिना) तथा जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,५०,०००.००
४४४	सम्भाव्य उत्पादनको उत्पादकत्व र बजार प्रतिस्पर्धा बृद्धि गर्नका लागि कम्तिमा ५ जनाको समुहमा प्रबिधि हस्तान्तरण	उद्योग	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,४०,०००.००
४४५	स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र) को न्युनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम (अभिमुखीकरण, समिक्षा, फलो अप , अनुगमन तथा सुदृधिकरण समेत)	स्वास्थ्य	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,१३,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
४४६	स्वीकृत कार्यविधि बमोजिम पालिकाको Geo-referenced Water Supply, Sanitation and Hygiene(WASH) plan बनाउने कार्य	संचार तथा सूचना प्रबिधि	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२,००,०००.००
४४७	सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड ब्यवस्थापन	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१,३९,०००.००
४४८	सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड ब्यवस्थापन	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	४,६१,०००.००
४४९	सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड ब्यवस्थापन	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	६९,०००.००
४५०	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान (स्थानीय विषय/मातृभाषाको समेत)	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	४,७२,०००.००
४५१	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान (स्थानीय विषय/मातृभाषाको समेत)	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१५,६२,०००.००
४५२	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान (स्थानीय विषय/मातृभाषाको समेत)	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	२,३४,०००.००
४५३	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि छात्रबृत्ति (आवासीय तथा गैरआवासीय)	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	९,२५,०००.००
४५४	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि छात्रबृत्ति (आवासीय तथा गैरआवासीय)	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	३०,६३,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
४५५	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि छात्रबृत्ति (आवासीय तथा गैरआवासीय)	शिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	४,५८,०००.००
४५६	किशोरकिशोरी स्वास्थ्य सेवा	स्वास्थ्य	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	८७,०००.००
४५७	चरन खर्क सुधार कार्यक्रम	कृषि	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	७,००,०००.००
४५८	जुनोटिक रोगहरू, AMR सम्बन्धि पैरवी तथा अभिमूखिकरण कार्यक्रम,AMR Day,Rabies Day	स्वास्थ्य	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२०,०००.००
४५९	नियमित तथ्याङ्कको गुणस्तर वृद्धिका लागि स्वास्थ्य संस्थाहरूको मासिक बैठक, डाटा भेरिफिकेशन तथा भ्यालिडेशन एवम् अर्धबार्षिक र बार्षिक समिक्षा	स्वास्थ्य	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२,००,०००.००
४६०	प्रजनन् रुग्णता स्वास्थ्य सेवा	स्वास्थ्य	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,१६,०००.००
४६१	पोषण कार्यक्रम	स्वास्थ्य	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	३,७६,०००.००
४६२	महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरुलाई नसर्ने रोग तथा मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धि अभिमुखीकरण	स्वास्थ्य	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	६०,०००.००
४६३	रोजगार सेवा केन्द्र सञ्चालन खर्च (मसलन्द, अनुगमन/ईन्धन, रोजगारीमा खटिनु पूर्व अभिमुखिकरण, अन्य विविध खर्च)	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,००,०००.००
४६४	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	शिक्षा	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	२,२४,०००.००
४६५	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	शिक्षा	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	१,५५,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
४६६	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	शिक्षा	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१०,३३,०००.००
४६७	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	शिक्षा	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	३,१२,०००.००
४६८	विपन्न लक्षित छात्रवृत्तिकालागि छनौट भएका (कक्षा ६-१२ मा अध्ययनरत) विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति	शिक्षा	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	३,४७,०००.००
४६९	विपन्न लक्षित छात्रवृत्तिकालागि छनौट भएका (कक्षा ६-१२ मा अध्ययनरत) विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति	शिक्षा	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	५२,०००.००
४७०	विपन्न लक्षित छात्रवृत्तिकालागि छनौट भएका (कक्षा ६-१२ मा अध्ययनरत) विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति	शिक्षा	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१,०५,०००.००
४७१	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता, अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम (परम्परागत विद्यालय, वैकल्पिक विद्यालय, साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रम समेत)	शिक्षा	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१,५६,०००.००
४७२	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता, अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम (परम्परागत विद्यालय, वैकल्पिक विद्यालय, साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रम समेत)	शिक्षा	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	७७,०००.००
४७३	मंजु खोला झो.पु.	यातयात पूर्वाधार	३११५१	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान पुँजीगत [आन्तरिक ऋण - नगद (आन्तरिक ऋण)]	६,००,०००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	उप क्षेत्र	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
८०४३६५०५५१२ संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम (विषेश अनुदान)					
४७४	माछिखोला खानेपानी योजना	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	३११५६	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान पुँजीगत [आन्तरिक ऋण - नगद (आन्तरिक ऋण)]	१,५०,००,०००.००
८०४३६५०५५१३ संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम(समपुरक अनुदान)					
४७५	भिसी थमन मार्ग	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	३११५१	नेपाल सरकार - समपुरक अनुदान पुँजीगत [आन्तरिक ऋण - नगद (आन्तरिक ऋण)]	२२,००,०००.००
८०४३६५०५५२१ प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम (शसर्त अनुदान)					
४७६	-खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (WASH) कार्ययोजना तयारी	खानेपानी तथा सरसफाई	३११५६	गण्डकी प्रदेश - शसर्त अनुदान पुँजीगत	२,००,०००.००
८०४३६५०५५२२ प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम (विषेश अनुदान)					
४७७	हुल्चुङ सामूदायिक स्वास्थ्य इकाई भवन निर्माण	स्वास्थ्य	३१११२	गण्डकी प्रदेश - विषेश अनुदान पुँजीगत	४०,००,०००.००
८०४३६५०५५२३ प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम (समपुरक अनुदान)					
४७८	खानीबेशी, सर्जन्बेसी काशी गाउँ सडक	यातयात पूर्वाधार	३११५१	गण्डकी प्रदेश - समपुरक अनुदान पुँजीगत	६०,००,०००.००
कुल जम्मा					५२,२६,३८,६१९.००

धार्चे गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन, २०८२

गाउँ सभामा पेश/पारित भएको मिति : २०८२।०३।१० गते

धार्चे गारउँपालिकाको आर्थिक बर्ष २०८२/०८३ को सेवा र कार्यहरुको लागि स्थानीय सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने सम्वन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन ।

प्रस्तावनाः धार्चे गाउँपालिकाको आर्थिक बर्ष २०८२/०८३ को सेवा र कार्यहरुको लागि सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने अधिकार दिन र सो रकम विनिययोजन गर्न वान्छनीय भएकोले, नेपालको संविधानको धारा २२९ को उपधारा (२) बमोजिम धार्चे गाउँपालिकाको गाउँसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :-

क. यो ऐनको नाम "धार्चे गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन, २०८२" रहेको छ।

ख. यो ऐन सभाले पारित गरेपछि लागु हुनेछ ।

२. आर्थिक बर्ष २०८२/०८३ को निमित्त सञ्चित कोषबाट रकम खर्च गर्ने अधिकार :

आर्थिक बर्ष २०८२/०८३ को निमित्त गाउँ कार्यपालिका, वडा समति, विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरुका निमित्त चालु खर्च पूँजीगत खर्च र वित्तिय व्यवस्थाको रकम समेत गरि जम्मा रु. ५२,२६,३८,६१९।- (अक्षेरुपी बाउन्न करोड छब्बीस लाख अठ्तिस हजार र छ सय उन्नाइस रुपैया मात्र) मा नबढाई निर्दिष्ट गरिए बमोजिम संचित कोषबाट खर्चे गर्न सकिनेछ । जस अनुसार नेपाल सरकारबाट वित्तीय समानीकरण अनुदानतर्फ १० करोड ६० लाख, राजस्व बाँडफाँडवाट प्राप्त रकम १० करोड २६ लाख ३ हजार ६९१, सशर्त अनुदान चालुतर्फ रु. १७ करोड ७७ लाख हजार, सशर्त अनुदान पूँजीगततर्फ ६ लाख, विशेष अनुदानतर्फ १ करोड ५० लाख, समपूरक अनुदानतर्फ २२ लाख प्राप्त भएको छ । त्यसैगरि प्रदेश सरकार समानीकरण अनुदानतर्फ १ करोड १९ लाख २ हजार, राजस्व बाँडफाँड वापत १ करोड १३ लाख ६५ हजार, विशेष अनुदान तर्फ ४० लाख, समपुरक अनुदान तर्फ ६० लाख तथा सशर्त अनुदान पूँजीगततर्फ रु. २ लाख प्राप्त भएको छ । त्यसैगरि अघिल्लो आ.व.को मौज्दात र अल्या सहित रु ७ करोड ८० लाख ६७ हजार ९२८ (अनुमानित) र आन्तरिक स्रोतबाट ७० लाख राजश्व संकलन गर्ने लक्ष्य सहित गरी जम्मा रु. ५२,२६,३८,६१९।- (अक्षेरुपी बाउन्न करोड छब्बीस लाख अठ्तिस हजार र छ सय उन्नाइस रुपैया मात्र) अनुमानित खर्च गर्न सकिने छ ।

३. विनियोजन —

(१) यस ऐनद्वारा सञ्चितकोषबाट खर्च गर्न अधिकार दिईएको रकम आर्थिक बर्ष २०८२/०८३ को निमित्त धार्चे गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिका, वडा समिति र विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरुको निमित्त विनियोजन गरिने छ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कार्यपालिका, वडा समिति र विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरुको निमित्त विनियोजन गरेको रकममध्ये कुनैमा बचत हुने र कुनैमा अपूग हुने देखिन आएमा गाउँ कार्यपालिकाले बचत हुने शीर्षकबाट नपूग हुने शीर्षकमा रकम सार्न सक्नेछ । यसरी रकम सार्दा एक शीर्षकबाट सो शीर्षकको जम्मा रकमको १० प्रतिशतमा नबढ्ने गरी कुनै एक वा एकभन्दा बढी शीर्षकहरुबाट अर्को एक वा एकभन्दा बढी शीर्षकहरुमा रकम सार्न तथा निकासा र खर्च जनाउन सक्नेछ । पूँजिगत खर्च र वित्तीय व्यवस्थातर्फ विनियोजित रकम साँवा भूक्तानी खर्च र व्याज भूक्तानी खर्च शीर्षकमा बहेक अन्य चालु खर्च शीर्षकतर्फ सार्न र वित्तीय व्यवस्था अन्तर्गत साँवा भूक्तानी खर्चतर्फ विनियोजित रकम व्याज भूक्तानी खर्च शीर्षकमा बाहेक अन्यत्र सार्न सकिने छैन ।

तर, चालु तथा पूँजिगत खर्च र वित्तीय व्यवस्थाको खर्च व्यहोर्न एक स्रोतबाट अर्को स्रोतमा रकम सार्न सकिनेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि एक शीर्षकबाट सो शीर्षकको जम्मा स्वीकृत रकमको १० प्रतिशत भन्दा बढ्ने गरी कुनै एक वा एक भन्दा बढी शीर्षकहरुमा रकम सार्न परेमा गाउँसभाको स्वीकृति लिनु पर्ने छ ।

अनुसूची १

(दफा २ सँग सम्वन्धित)

नेपालको संविधानको धारा २२९ (२) बमोजिम

सञ्चित कोषबाट विनियोजन हुने रकम

क्र.सं.	अनुदान संख्या	शीर्षकको नाम	चालु खर्च (रु.मा)	पूँजिगत खर्च (रु.मा)	वित्तीय व्यवस्था	जम्मा (रु.मा)
१	२	३	४	५	६	७
१		गाउँ कार्यपालिका, वडा समिति र विषयगत शाखा समेत	३५,५३,४८,६१९	१६,७२,९०,०००		५२,२६,३८,६१९।
जम्मा						५२,२६,३८,६१९।

आज्ञाले

काजीमान सुनार

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

धार्चे गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०८२

गाउँ सभामा पेश तथा पास भएको मिति :-२०८२।०३।१० गते

प्रस्तावना : धार्चे गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को अर्थ सम्वन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्नको निमित्त स्थानीय कर तथा शुल्क संकलन गर्ने, छुट दिने तथा आय संकलनको प्रशासनिक व्यवस्था गर्न वान्छनीय भएकोले, नेपालको संविधानको धारा २५८ को उपधारा (२) बमोजिम धार्चे गाउँपालिकाको गाउँसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :**

(१) यस ऐनको नाम "**धार्चे गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०८२**" रहेको छ ।

(२) यो ऐन २०८२ साल श्रावण १ गते देखि धार्चे गाउँपालिका क्षेत्रमा लागु हुनेछ ।

२. **सम्पत्ति कर :**

(१) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्त वा संस्थाको स्वामित्वमा रहेको जग्गा र सो जग्गामा बनेको स्थायी संरचना (घर, टहरा, गोदाम आदी समेत) मा सम्पति कर लगाईने र असुल उपर गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम लगाईने सम्पतिको मूल्यांकन र करको दर अनुसूची (१) वमोजिम हुनेछ।

(३) नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्वमा रहेको जग्गा तथा सो जग्गामा बनेको भौतिक संरचनामा सम्पत्ति कर लगाईने छैन ।

(४) **अनुसूची (१)** बमोजिम लगाईने सम्पत्ति कर चालु आ.व.को प्रथम चौमासिक कार्तिक मसान्त भित्र बुझाउनेलाई लाग्ने करमा १० प्रतिशत छुट दिईनेछ । साथै सोही आ.व. भित्र कर भुक्तान नगरी बक्यौता कायम हुन गएमा पहिलो वर्ष १० प्रतिशत र सो भन्दा पहिलेका वर्षहरुको बक्यौतामा क्रमशः थप ५/५ प्रतिशतका दरले थप विलम्ब शुल्क लिनेछ ।

(५) सम्पत्ति कर बुझाउने कुनै करदाताले आफूलो नाममा रहेको सम्पत्ति लुकाई वा खण्डीकरण गरी वा भौतिक संरचना नदेखाई सम्पत्ति मूल्याङ्कन गराई कर तिरेको प्रमाणित भएमा वास्तविक सम्पतिको मूल्यांकनबाट लाग्ने कर रकममा पूर्व बुझाएको रकम घटाई बाँकी रहने रकममा ५० प्रतिशतले हुने थप रकम जरिवाना गरी असुल गरिनेछ ।

३. **भूमि कर (मालपोत):**

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र **अनुसूची (२)** बमोजिम भूमिकर (मालपोत) लगाइने र असुल उपर गरिने छ ।

४. **घर जग्गा बहाल कर:** (१) कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, कारखाना, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक तवरले बहालमा दिएकोमा वहाल अंक रकमको १० प्रतिशतका दरले वहालकर लिइनेछ । तर कुनै घरधनीले निजी निवास प्रयोजनका लागि व्यक्ति वा परिवारलाई वहालमा दिएकोमा लाग्ने बहालकर रकममा २० प्रतिशत छुट दिईनेछ ।

(२) बहाल कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि भाडाको न्युनतम दर अनुसूची (३) वमोजिम हुनेछ ।

(३) **अनुसूची (३)** बमोजिम लगाईने वहालकर चालु आ.व.को प्रथम चौमासिक (कार्तिक मसान्त) अवधिभित्र सोही आ.व.को बहालकर अग्रिम रुपमा बुझाउनेलाई लाग्ने करमा १० प्रतिशत छुट

दिईनेछ। बक्यौता कायम हुनु गएको वहालकर रकममा पहिलो वर्ष १० प्रतिशत र सोभन्दा अघिल्ला वर्षहरुको बक्यौतामा क्रमशः हरेक वर्षका लागि थप ५/५ प्रतिशतका दरले विलम्ब शुल्क लिईनेछ।

५. **व्यवसाय कर :**

(१) गाउँ पालिका क्षेत्रभित्र व्यवसाय गर्ने गरी दर्ता वा ईजाजत प्राप्त गरी स्थापित उच्चोग, व्यापार, व्यवसाय, सेवा र यस्तै प्रकारका जुन सुकै कारोवार गर्ने व्यक्ति वा सस्थालाई व्यवसायको प्रकृति, आर्थिक कारोवार, स्थान विशेष र लगानीका आधारमा अनुसूची (४) बमोजिम व्यवसाय कर लगाई असुल उपर गरिनेछ ।

(२) गाउँपालिका क्षेत्रमा व्यवसाय गर्दै आएका तर गाउँपालिकामा व्यवसाय दर्ता नगराएका व्यवसायीहरुलाई जति सुकै वर्ष व्यवसाय गरेको भए तापनि चालु आर्थिक वर्षको पहिलो चौमासिक भित्र दर्ता गराउन आएमा पछिल्लो अवधिको बढीमा ५ वर्षको कर लिई व्यवसाय दर्ता वा नवीकरण गरिनेछ र सो अवधिमा लाग्ने जरिवानामा शतप्रतिशत छुट दिइनेछ ।

(३) **अनुसूची** (४) बमोजिम लगाईने व्यवसाय कर चालु **आ.व.को प्रथम चौमासिक (कार्तिक मसान्त) भित्र बुझाउनेलाई लाग्ने करमा १० प्रतिशत छुट दिईनेछ** । साथै सोही आ.व भित्र कर भुक्तान नगरि बक्यौता कायम हुन गएमा पहिलो बर्ष १० प्रतिशत र सो भन्दा अघिका बर्षहरुको बक्यौतामा क्रमशः हरेक बर्षको लागि थप ५ प्रतिशतका दरले बिलम्ब शुल्क लिईनेछ।

६. **जडिबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर** : स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११(१) र २ (घ)४ को अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकार, संघीय मन्त्रालय तथा प्रदेश सरकारका प्रदेश मन्त्रालयले जारी गरेको ऐन नियम निर्देशिका तथा निर्णयहरुको अधिनमा रही विगतको स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ र नियमावली २०५६ ले गरेको व्यवस्था बमोजिम साविकमा जिल्ला विकास समितिले लिएको कर, दस्तुर, शुल्क, राजस्व समेतलाई मध्यनजर गरी यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र उत्पादन हुने जडिबुटी तथा गैरकाष्ठ वन पैदावारहरुको सम्बन्धमा उक्त वस्तु र सेवाको संकलन उपयोग विक्री वितरण तथा निकासीमा धार्चे गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ का लागि कायम गरेको वस्तु तथा सेवाको शुल्क दस्तुर गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले उन, खोटो, जडिबुटी, वनकस, कवाडीमाल र प्रचलित कानूनले निषेध गरिएको जिवजन्तु वाहेकका अन्य मृत वा मारिएका जिवजन्तुको हाड, सिङ, प्वाख, छाला जस्ता बस्तुको व्यवसायिक कारोवार गरेवापत **अनुसूची (५)** बमोजिमको कर लगाईने र असूल उपर गरिने छ ।

७. **सवारी साधन कर** : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र दर्ता भएका सवारी साधनमा **अनुसूची (६)** बमोजिम सवारी साधन कर लगाईने र असुल उपर गरिनेछ । तर प्रदेश कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोही बमोजिम हुनेछ ।

८. **विज्ञापन कर** : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र हुने विज्ञापनमा **अनुसूचि (७)** बमोजिम विज्ञापन कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ । तर, प्रदेश कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोही बमोजिम हुनेछ ।

९. **बहाल विटौरी शुल्क** : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र आफूले निर्माण, रेखदेख वा संचालन गरेका **अनुसूचि (८)** मा उल्लेख भए अनुसार हाट बजार वा पसलमा सोही अनुसूचिमा भएको व्यवस्था अनुसार बहाल

बिटौरी शुल्क लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

१०. **पार्किङ शुब्क** : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै सवारी साधनलाई पार्किङ सुविधा उपलब्ध गराए बापत **अनुसूची (९)** बमोजिम पार्किङ शुल्क लगाईने र असूल उपर गरिनेछ ।

११. **पर्यटन शुल्क** : गाउँपालिकाले आफनो क्षेत्रभित्र प्रवेश गर्ने पर्यटकहरुबाट **अनुसूचि (१०)** मा उल्लेखित दरमा पर्यटन शुल्क लगाईने र असुल उपर गरिनेछ । तर, प्रदेश कानुन स्वीकृत भई सो कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोहि बमोजिम हुनेछ ।

१२. **सेवा शुल्क, दस्तुर** : गाउँपालिकाले निर्माण, सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेका **अनुसूची (११)** मा उल्लेखित स्थानीय पूर्वाधार र उपलब्ध गराईएको सेवामा सेवाग्राहीबाट सोही अनुसूचीमा व्यवस्था भएअनुसार शुल्क लगाईने र असूल उपर गरिनेछ ।

१३. **सार्वजनिक स्थल प्रयोग दस्तुर** : (१) आवागमनमा अवरोध नहुने गरी सावर्जनिक स्थलमा टेण्ट लगाउनु पर्ने भएमा कारण खुलाई सम्वन्धित वडा कार्यालयबाट अनुमति लिनु पर्नेछ ।

(२) अनुमति दिदा प्रतिदिन प्रति बर्गफिट रु २.०० का दरले शुल्क लिईनेछ ।

(३) विना अनुमति टेण्ट लगाएको पाईएमा लाग्ने शुल्क बराबर थप जरिवाना लिईनेछ ।

(४) मुलुक बाहिरबाट टेन्ट झिकाई लगाएमा कुल टेन्ट भाडाको १० प्रतिशत भाडा कर लिईनेछ। सोको असुली सम्वन्धित वडाहरुबाट गरिनेछ ।

(५) न्याउली झरना प्रवेश शुल्कः नेपालीको लागि रु २०, विदेशीको लागि रु ५०

१४. **बनपैदावार विक्री शुल्क** : (१) गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका सबै सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिबाट बन पैदावार विक्री गर्दा प्राप्त गर्ने रकममा १० प्रतिशतका दरले वनपैदावार बिक्री शुल्क लगाई असुल उपर गरिनेछ ।

१५. **ट्रेकिङ र प्याफटिड शुल्क** : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र ट्रेकिड वा -याफ्टिङ्ग सेवा वा व्यवसाय सञ्चालन गरे वापत अनुसूची (१२) बमोजिमको शुल्क लगाईने र असुल उपर गरिनेछ ।

१६. **दहत्तर बहत्तर शुल्क(वालुबा,ढुङगा गिट्टी**) :प्रदेश सरकारको निर्णयबमोजिम शुल्क लागू हुनेछ ।

१७. **कर छुटः** यस ऐन बमोजिम कर तिर्ने दायित्व भएका व्यक्ति वा संस्थाहरुलाई कुनै पनि किसिमका कर छुट दिइने छैन ।

१८. **कर तथा शुल्क संकलन सम्बन्धी कार्यविधि** : यो ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार कर तथा शुल्क संकलन सम्बन्धी कार्यविधि गाउँपालिकाले तोकेअनुसार हुनेछ ।

१९. **एम्बुलेन्स तथा जे.सि.बि** (backhoe loader JCB) **शुल्क** : धार्चे गाउँ कार्यपालिकाको निर्णयबमोजिम शुल्क लागू हुनेछ ।

गैरकरहरु/निःशुल्क प्रदान गरिने सेवा तथा सिफारिस

अनुसूची १

क्र. सं.	निः शुल्क प्रदान गरिने सेवा तथा सिफारिस विवरण	प्रस्तावित दर	कैफियत
१	व्यक्तिगत घटना दर्ता (जन्म,विवाह, सम्बन्ध बिच्छेद र मृत्यु)३५ दिन भित्र	निशुल्क	
२	निशुल्क उपचार सिफारिस	निशुल्क	
३	वाल पोषण लागि सिफारिस	निशुल्क	
४	स्वास्थ्य समस्या सिफारिस	निशुल्क	
५	आगलागी सिफारिस	निशुल्क	
६	प्राकृतीक प्रकोप बाढी पिडित सिफारिस	निशुल्क	
७	विपन्न/असहाय/छात्रवृद्धि/आर्थिक सहयोग सिफारिस	निशुल्क	
८	वैदेशिक रोजगारको मृत्यु सिफारिस	निशुल्क	
९	सामाजीक सुरक्षा भत्ता पाउने निवेदन दर्ता	निशुल्क	
१०	एम्बुलेन्समा: सुत्केरी तथा प्राकृतिक प्रकोप उद्दार कार्य	निशुल्क	धार्चे गापा साधनबाट मात्र

सम्पति कर

सि.नं.	करयोग्यरमपतिकझ मूल्याङ्गन अक	२०८२/०८३ को प्रस्तावित दर	कै
१	आ.सि.सि. र भवन र जग्गा	२००	
२	कर्कटपाताको छाना भएको घर रजग्गा	१५०	
३	ढुङगाको छाना भएको घर रजग्गा	१००	
४	अस्थायी र कच्ची घर र जग्गा	५०	

गाउँपालिकाले आवश्यक नीति तथा कार्यविधि तयार गरी घरजग्गा रजिष्ट्रेशन गर्ने छ । रजिष्ट्रेशन बापत प्रति घर रु १०० शुल्क लिईनेछ ।

अनुसूची २

भूमिकर (मालपोत)

सि.नं.	राजश्वका क्षेत्रहरु	वर्गीकृत भूउपयोग क्षेत्र	चालू आर्थिक बर्षको दर	प्रस्तावित दर प्रति रोपनी रु. बार्षिक कर	पुष्ट्याई	कैफियत

१	मालपोत दस्तुर, भूमि कर	कृषि क्षेत्र	२० रोपनी सम्मको रु २०० सो भन्दा माथीको प्रतिरोपनी रु ३०का दरले	२० रोपनी सम्मको रु २०० सो भन्दा माथीको प्रतिरोपनी रु ३० का दरले		
२		आवासीय क्षेत्र		प्रतिरोपनी रु ८० का दरले		
३		व्यवसायिक क्षेत्र		प्रतिरोपनी रु १०० का दरले		
४		वन क्षेत्र		प्रतिरोपनी रु ५० का दरले		
५		सार्वजनिक उपयोग क्षेत्र		प्रतिरोपनी रु ५० का दरले		
६		नदी ताल तथा सिमसार क्षेत्र		प्रतिरोपनी रु ५० का दरले		
७		साँस्कृतिक तथा पुरातात्विक क्षेत्र		प्रतिरोपनी रु ५० का दरले		

अनुसूची ३
घर बहाल कर

गा.पा.क्षेत्र भित्र तपशिल बमोजिम घर बहाल कर लगाईने र असुल उपर गरिने छ ।

घर बहाल रकमको १० प्रतशित

अनुसूची ४
व्यवसाय कर

वार्षिक रुपमा व्यवसाय कर निम्न अनुसार व्यवसाय कर उठाइनेछ । आ.व.को प्रथम चौमासिक (कार्तिक मसान्त) भित्र बुझाउनेलाई लाग्ने करमा १० प्रतिशत छुट दिईनेछ

क्र.सं.	विवरण	नयाँ दर्ता दर रु.	नवीकरण रु.	कैफियत
१	डिपार्टमेन्ट स्टोर दर्ता तथा नवीकरण	१००००	५०००	
२	शितधण्डार तथा गोदाम घर	२०००	१०००	
३	अर्गानिक वस्तु विक्रि केन्द्र	२०००	१०००	
क	**व्यापारिक वस्तु तथा व्यवसाय** : चुरोट तथा रक्सी /मदिरा डिलर			
	क. साना रु.१० लाखसम्म	३०००	१५००	
	ख. मझ्यौला रु. १० लाखदेखि ५० लाखसम्म	५०००	२५००	
	ग. ठूला रु. ५० लाखभन्दा माथि	७०००	३५००	
ख	**खुद्रा व्यवसाय (किराना)**		-	

	क. साना रु.१० लाखसम्म	१०००	५००	
	ख. मझ्यौला रु. १० लाखदेखि ५० लाखसम्म	३०००	१५००	
	ग. ठूला रु. ५० लाखभन्दा माथि	५०००	२५००	
४	**ईलेक्ट्रोनिक सामान खरिद बिक्री व्यवसाय**			
	क. साना रु.१० लाखसम्म	२०००	१०००	
	ख. मझ्यौला रु. १० लाखदेखि ५० लाखसम्म	३०००	१५००	
	ग. ठूला रु. ५० लाखभन्दा माथि	५०००	२५००	
५	**फर्निसिङ्ग तथा फर्निचर**		-	
	क. साना रु.१० लाखसम्म	३०००	१५००	
	ख. मझ्यौला रु. १० लाखदेखि ५० लाखसम्म	५०००	२५००	
	ग. ठूला रु. ५० लाखभन्दा माथि	७०००	३५००	
६	**सुनचाँदी तथा गहना बनाउने पसल**			
	क.रु २० लाखसम्म	३०००	१५००	
	क. रु.२० लाख देखि ५० लाखसम्म	५०००	२५००	
	ग. रु. ५० लाखभन्दा माथि	७०००	३५००	
७	**कपडा पसल फेन्सी स्टोर**		-	
	क. साना रु.१० लाखसम्म	२०००	१०००	
	ख. मझ्यौला रु. १० लाखदेखि ५० लाखसम्म	३०००	१५००	
	ग. ठूला रु. ५० लाखभन्दा माथि	५०००	२५००	
८	सामान ढुवानी तथा कम्पनी ट्रान्सपोट सर्भिस	३०००	१५००	
९	फोटो स्टुडियो/ ब्युटिपार्लर/केश श्रृंगार/ कस्मेटीक पसल/ ड्राई क्लिन	२०००	१०००	
१०	कलर ल्याव	५०००	२५००	
११	मसाज पार्लर	३०००	१५००	
१२	घडी मर्मत तथा बिक्री पसल/ मोबाईल मर्मत तथा विक्री केन्द्र	२०००	५००	
१३	मासु विक्रेता		-	
	क. साना रु.१० लाखसम्म	२०००	१०००	
	ख. मझ्यौला रु. १० लाखदेखि ५० लाखसम्म	५०००	२५००	
	ग. ठूला रु. ५० लाखभन्दा माथि	७०००	३५००	

१४	फलफुल तथा तरकारी विक्रेता	१०००	५००	
१५	प्लाईउड पसल	३०००	१५००	
१६	मार्वल पसल	७०००	३५००	
१७	डेरी पसल	१०००	५००	
१८	जुत्ता चप्पल खुद्रा पसल	२०००	१०००	
१९	कुटानी पिसानी		-	
	क. साना रु.१० लाखसम्म	१०००	५००	
	ख. मझ्यौला रु. १० लाखदेखि ५० लाखसम्म	२०००	१०००	
	ग. ठुला रु. ५० लाखभन्दा माथि	३०००	१५००	
२०	विविन्न कृषक समुह/आमा समुह/क्लव/ समिति दर्ता तथा नविकरण	१०००	५००	
२१	ग्याँस डिपो	३०००	१५००	
२२	सेरामिक्स पसल	२०००	१०००	
२३	ह्याण्डिक्राफ्ट/ हस्तकला	१०००	५००	
२४	सोलार बत्ती मेसिनरी औजार बिक्री	५०००	२५००	
२५	सम्पुर्ण व्यवस्था भएको पार्टी प्यालेस	७०००	३५००	
२६	कोठा भाडामा लिई सामान राखेका क्याटरिङ्ग	३०००	१५००	
२७	रंगरोगन पसल	२५००	१२५०	
२८	निर्माण सामाग्री सप्लायर्स/ डिपो	७०००	३५००	
२९	यातायात व्यवसायी	३०००	१५००	
३०	अटो तथा स्पेयर पार्टस सप्लायर्स	१००००	५०००	
३१	स्टेशनरी	२०००	१०००	
३२	आयात/निर्यात		-	
	क. रु. ५० लाखसम्मको	५०००	२५००	
	ख. ५० लाखभन्दा माथि	१००००	५०००	
३३	भाँडा पसल		-	
	क. साना रु. ५ लाखसम्म	२०००	१०००	
	ख. मझ्यौला रु. ५ लाखभन्दा माथि २० लाख	३०००	१५००	
	ग. ठुला रु. २० लाखभन्दा माथि	७०००	३५००	
३४	प्लाष्टिकका भाँडा पसल	१०००	५००	
३५	मिनिमार्ट /ग्रोसरी	७०००	३५००	
३६	**कम्प्लेक्स तथा विजनेस मार्ट**	**५०००**	**२५००**	

३७	माटोका भाँडा बेच्न पसल/मुर्ती बनाउने/ एक्वारियम पसल/धागो,टाँक पसल	१०००	५००	
३८	काठ-गोदाम तथा काठ-चिरान	३०००	१५००	
३९	बाईक/मोटर पार्टस पसल	३०००	१५००	
४०	लेथमेसिन	२०००	१०००	
४१	वर्गीकृत नभएका अन्य खाद्यान्नसम्बन्धी उद्योग	३०००	१५००	
४२	खेलौना तथा उपहार विक्रेता/ केनल क्लव तथा Animal Breeding Center	१०००	५००	
४३	हार्डवेयर व्यवसाय		-	
	क. साना रु.१० लाखसम्म	२०००	१०००	
	ख. मझ्यौला रु. १० लाखदेखि ५० लाखसम्म	३०००	१५००	
	ग. ठूला रु. ५० लाखभन्दा माथि	७०००	३५००	
४४	पेट्रोलियम पदार्थ, स्टोर वा डिपो	७०००	३५००	
४५	सवारी साधन विक्रेता		-	
	क. साना रु.१० लाखसम्म	२०००	१०००	
	ख. मझ्यौला रु. १० लाखदेखि ५० लाखसम्म	३०००	१५००	
	ग. ठूला रु. ५० लाखभन्दा माथि	७०००	३५००	
४६	**अन्य वर्गीकृत नभएका व्यवसायहरु:शिर्षक उल्लेखित नभएको**		-	
	क. साना रु. (५ लाखसम्मको)	२०००	१०००	
	ख. मझ्यौला (५ लाखदेखि २५ लाखसम्मको)	३०००	१५००	
	ग. टूला (२५ लाखदेखि १ करोडसम्म)	७०००	३५००	
	घ. ठूला (१ करोडभन्दा माथि)	१००००	५०००	
	उत्पादनमुलक /उर्जामुलक/ कृषि तथा वनजन्य/ खनिज उद्योग		-	
	क. साना रु.१० लाखसम्म	२०००	१०००	
	ख. मझ्यौला रु. १० लाखदेखि ५० लाखसम्म	५०००	२५००	
	ग. ठूला रु. ५० लाखभन्दा माथि	७०००	३५००	
	पर्यटन उद्योग		-	
	क. होमस्टे राखी व्यवसाय गर्न (प्रति घर)	२०००	१०००	
	ख. होटल तथा गेष्टहाउस १५ कोठासम्म	५०००	२५००	

	ग. १५ कोठाभन्दा माथि	१००००	५०००	
	घरेलु उद्योग तथा कलकारखाना उद्योग		-	
	क. साना रु.१० लाखसम्म	३०००	१५००	
	ख. मझ्यौला रु. १० लाखदेखि ५० लाखसम्म	५०००	२५००	
	ग. ठूला रु. ५० लाखभन्दा माथि	७०००	३५००	
	डेरीजन्य पदाथ तथा बिस्कुट/चकलेट उद्योग	३०००	१५००	
	सुर्तीजन्य उद्योग	१००००	५०००	
	१० डिस्टिलरी उद्योग	७०००	३५००	
	ग्रिल/ आल्मुनियमं उद्योग	५०००	२५००	
	जुत्ता-चप्पल उद्योग		-	
	क. रु. १० लाखसम्म	३०००	१५००	
	ख. रु. १० लाखभन्दा माथि	५०००	२५००	
	बेकरी उद्योग		-	
	क. साना रु.१० लाखसम्म	२०००	१०००	
	ख. मझ्यौला रु. १० लाखदेखि ५० लाखसम्म	३०००	१५००	
	ग. ठूला रु. ५० लाखभन्दा माथि	५०००	२५००	
	ह्याचरी उद्योग		-	
	क.साना : रु.५० लाख सम्म	३०००	१५००	
	ख.ठूला : रु.५० लाख भन्दा माथि	७०००	३५००	
	गलैंचा उद्योग		-	
	क. साना : रु.५० लाखसम्म	३०००	१५००	
	ख. ठुला : रु.५० लाखभन्दा माथि	७०००	३५००	
	कागज उद्योग	३०००	१५००	
	प्लाष्टि उद्योग	४०००	२०००	
	कवाडी उद्योग	३०००	१५००	
	पानी प्रशोधन तथा मिनिरल वाटर उद्योग	५०००	२५००	
	पस्मिना उद्योग	५०००	२५००	
	मर्मत तथा व्यवसाय			
१	टेलिफोन, फ्याक्स, फोटोकपी, मोबाईल फोन सेवा,आई.एस.टि.डि, एस.टि.डि, ईन्टरनेट मर्मतकम्प्यूटर टाईपिङ सेवा, ग्याँस चुलो/ प्रेसरकुकर/वाटरपम्प, साईकल तथा टेलिभिजन मर्मत	२०००	१०००	

२	मोटरसाईकल तथा अन्य सर्भिसिङ	३०००	१५००	
३	कार तथा मोटरसाईकल वासिङ सेन्टर	४०००	२०००	
४	कार, ट्रक, बस मर्मत तथा सर्भिसिङ	७०००	३५००	
५	कार तथा मोटरसाईकल ट्रायल सेन्टर	५०००	२५००	
	मनोरञ्जन तथा सूचना-प्रवाह व्यवसाय		-	
१	पार्क तथा पिकनिक स्पष्ट	१५००	७५०	
२	क्यासिनो	२००००	१००००	
३	टेलिभिजन स्टेसन	५०००	२५००	
४	रेडियो एफ.एम.	३०००	१५००	
५	स्विमिङ्ग पुल तथा फिटनेश सेन्टर	३०००	१५००	
६	योगा, जुम्बा तथा अन्य	१०००	५००	
७	अन्य तालिम केन्द्रहरु	१०००	५००	
८	फुटसल तथा अन्य खेलकुद	५०००	२५००	
९	ट्रेकिङ्ग/टुर/ट्राभल एजेन्सी व्यवसाय	२०००	१०००	
१०	केबुल नेटवर्क		-	
	क. साना रु १० लाखसम्म	३०००	१५००	
	ख. ठुला रु. १० लाखभन्दा माथि	५०००	२५००	
११	चलचित्र प्रदर्शन घर	४०००	२०००	
१२	पुलहाउस/स्नोकर	३०००	१५००	
१३	साईबर तथा ईन्टरनेट क्याफ	३०००	१५००	
१४	विभिन्न किसिमका अनलाईन मिडिया तथा न्युज पोर्टलहरु	२०००	१०००	
च.	विशेष परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा		-	
१	परार्मश सेवा		-	
	क. साना रु. ५ लाखसम्म	१०००	५००	
	ख. मझ्यौला रु. ५ लाखभन्दा माथि १० लाख	२०००	१०००	
	ग. ठूला रु. १० लाखभन्दा माथि	३०००	१५००	
२	कानून व्यवसायी	१०००	५००	
३	ईन्जिनियरिङ्ग तथा कन्सल्टेन्सी	२०००	१०००	
४	सुधार केन्द्र	३०००	१५००	
५	लेखापरीक्षक		-	
	क वर्ग	५०००	२५००	

	ख वर्ग	३०००	१५००	
	ग वर्ग	२०००	१०००	
	घ वर्ग	१०००	५००	
	सि.ए	५०००	२५००	
६	दन्त चिकित्सक	१०००	५००	
७	अनुसन्धानकर्ता तथा परामर्शदाता	२०००	१०००	
८	कम्प्युटर एनालिष्ट तथा प्रोग्रामर		-	
	क. श्रेणी विज्ञ	२०००	१०००	
	ख. श्रेणी सामान्य	१०००	५००	
९	बिमा अभिकर्ता	१०००	५००	
१०	सर्भेयर	१०००	५००	
११	अनुवादक	१०००	५००	
१२	संस्थागत पेन्टर	३०००	१५००	
१३	सामान्य पेन्टर (फ्लेक्स, ब्यानर ईत्यादि समेत)	१०००	५००	
१४	सञ्चारसेवा हुलाक चिठीपत्र कुरियर	१०००	५००	
१५	विदेशी मुद्रा सटही काउण्टर / मनी ट्रान्सफर	३०००	१५००	
१६	धितोपत्र (शेयर) कारोबारवाला	४०००	२०००	
१७	बिज्ञापन एजेन्सी	२०००	१०००	
१८	बैदेशिक रोजगारसेवा	५०००	२५००	
१९	स्वदेशी रोजगार	१०००	५००	
२०	शेयर ब्रोकर	१००००	५००००	
२१	जुत्ता सिउने पसल/ शैलुन/जेन्स पार्लर	१०००	५००	
२३	मोबाईल तथा ईलेक्ट्रोनिक पसल	२०००	१०००	
२४	ट्युसन सेन्टर तथा अन्य ईन्स्टिच्यूट	२०००	१०००	
२५	अन्य व्यवसायिक सेवाहरुः		-	
	क. फार्मेसी	२०००	१०००	
	ख. चश्मा पसल	१५००	७५०	
	ग. कल सेन्टर	२०००	१०००	
२६	सिलाई पसल (सर्टिङ, सटिङ, टेलरिङ्ग)		-	
	क. साधारण (रु. ५ लाखसम्म)	१०००	५००	
	ख. मझ्यौला (रु. ५ लाखदेखि २० लाखसम्म)	२०००	१०००	

	ग. ठुला (रु. २० लाखभन्दा माथि)	३०००	१५००	
२७	ड्राईभिङ्ग ट्रेनिङ्ग सेन्टर		-	
	क. मोटरसाईकल / स्कूटर	३०००	१५००	
	ख. मोटर लाईट/हेभी	५०००	२५००	
२८	कुरियर तथा पार्सल	३०००	१५००	
२९	अनलाईन डेलिभरी सर्भिस / कम्पनी	२०००	१०००	
छ.	**निर्माण व्यवसायी**		-	
	क वर्ग	२५०००		
	ख वर्ग	२००००	०	
	ग वर्ग	१५०००		
	घ वर्ग	१००००		
	घ वर्ग निर्माण व्यवसाय नवीकरण (असोज मसान्त सम्म)		७५००	
	घ वर्ग निर्माण व्यवसाय नवीकरण (कार्तिक देखि चैत्रम्म २५%) थप		९३७५	
	'घ' वर्ग निर्माण व्यवसाय प्रा.लि.मा परिणत	५०००		
	'घ' वर्ग निर्माण व्यवसाय ठाउँसारी/ नामसारी/प्रतिलिपि	२०००		
ज.	बित्तीय व्यवसाय/ बाणिज्य बैंक शाखा		-	
	क. केन्द्र	७०००	३५००	
	ख. शाखा	५०००	२५००	
	विकास बैंक शाखा		-	
	क. केन्द्र	७०००	३५००	
	ख. शाखा	५०००	२५००	
	बीमा कम्पनीका शाखा विस्तार	४०००	२०००	
	सहकारी बैंक	५०००	२५००	
	बचत तथा ऋण सहकारी	४०००	२०००	
	बहुउद्देश्यीय सहकारी	५०००	२५००	
	कृषि सहकारी	३०००	१५००	
	महिला सहकारी संस्था	३०००	१५००	
	मनी एक्सचेन्ज तथा ट्रान्सफर कम्पनी	३०००	१५००	
	ए.टि.एम. बुथ (शाखा कार्यालय भएको ठाउँमा लागु नहुने)	३०००	१५००	
झ.	स्वास्थ्य तथा सेवा व्यवसाय		-	
	निजी अस्पताल	१००००	५०००	

	सामुदायिक अस्पताल	८०००	४०००	
	नर्सिङ्गहोम क्लिनिक	७०००	३५००	
	ल्याव/ फिजियोथेरापी	४०००	२०००	
ञ.	**साधारण : भोजन, आवास, सत्कार, होटेल तथा पर्यटन व्यवसाय**		-	
	क. साना रु. ५ लाखसम्म	२०००	१०००	
	ख. मझ्यौला रु. ५ लाखभन्दा माथि	३०००	१५००	
	ग. ठूला रु. १० लाखभन्दा माथि	५०००	२५००	
	जलपान पसल तथा चियाकफी	१०००	५००	
	मिठाई पसल		-	
	क. साना रु. ५ लाखसम्म	१५००	७५०	
	ख. मझ्यौला रु. ५ लाखभन्दा माथि १० लाख	२०००	१०००	
	ग. ठुला रु. १० वाखन्दा माथि	४०००	२०००	
ट.	**कृषि, पशु तथा वन पैदावर उद्योग व्यवसाय**		-	
	पशुचिकित्सक	१५००	७५०	
	पशुचिकित्सा क्लिनिक	३०००	१५००	
	औषधी पसल /भेटेरिनरी तथा सर्जिकल ईक्विपमेन्ट पसल	३०००	१५००	
	पशु तथा कृषि व्यवसाय फर्म	२००	१०००	
	कृषि फार्म/एग्रोभेट/मेसिनरी कृषि औजार फार्म			
	क. साना रु.१० लाखसम्म	२०००	१०००	
	ख. मझ्यौला रु. १० लाखदेखि ५० लाखसम्म	३०००	१५००	
	ग. ठूला रु. ५० लाखभन्दा माथि	५०००	२५००	
ठ.	शिक्षातर्फ		-	
	शिशु स्याहार केन्द्र तथा मन्टेश्वरी	२०००	१०००	
	पुर्व प्राथमिक र मन्टेश्वरीसम्म	३०००	१५००	
	आधारभुत तहका विद्यालयहरु		-	
	१ देखि ५ सम्म	५०००	२५००	
	उ.मा.वि तथा मा.वि तह	१००००	५०००	
ड	हात हतियार तथा इजाजत पत्र	-	-	
	क भरुवा बन्दुक		२०००	

	ख हावादारि बन्दुक		१५००	
	खच्चर व्यवसाय			
४७	क. १० वटासम्मको	१०००	५००	
	ख. सो भन्दा बढी	१५००	७५०	
४८	समुह/आमा समुह/कृषक समुह/क्लव/ समिति दर्ता/प्रतिलिप तथा नविकरण	१०००	५००	
४९	अन्य विविध व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण	१०००	५००	
५०	घुम्ती व्यवसाय व्यक्ति पटके (एक हप्ता लागि मात्र)	१०००	१०००	
५१	घुम्ती व्यवसाय गाडी पटके	०	५०००	
५२	जिवजन्तु चौपाया निकासी प्रति संख्या	५०	५०	
५३	जलस्रोत/मुहान दर्ता तथा नविकरण	२०००	१०००	
५४	लघु हाईड्रो-पाउर			
	१ देखि ३० K.w	२०००	१०००	
	३० देखि ६० K.W	४०००	२०००	
	६० देखि १०० K.W	६०००	३०००	
	१०० देखि ५००K.w	१५०००	७५००	
	५०० देखि १०००K.W	३००००	१५०००	

नोटः १. डिलर, ऐजेन्ट, डिपो सवडिलर आदिवाहेक अन्य पसल, उद्योग व्यवसायको हकमा कसैले एउटै पसलमा धेरै आईटमराखी पसल वा व्यवसाय गरेको छ भने सवै आईटममध्ये कुनै एकको मात्र कर लिइनेछ तर यसमा सवै आईटम मध्ये जुन आईटमको कर रकम बढी छ सोहीलाई कायम गरी कर असूल गरिनेछ ।

२. म्याद भित्र नबुझाउने कुनै करदाताहरुवाट बुझाउनु पर्ने सम्पूर्ण व्यवसायकर र प्रतिवर्ष १२ प्रतिशतका दरले जरिवाना सहित असुल गरिनेछ।

अनुसूची ५
जडीबुटी, कबाडी र जीवजन्तु कर

क्र.सं.	जडीबुटीको नाम	इकाई	वन नियमावली अनुसारको राजश्व प्रति इकाई	आ.व. २०८२।०८३ को गा.पा.को करको दर रेट
१	निरमसी	के.जी.	५०	२५
२	जटामसी	के.जी.	२०	१०
३	कुट्की	के.जी.	१५	१०
४	मसिलि कालो	के.जी.	६	३
५	कुरिलो जरा	के.जी.	५	२
६	सतुवा जरा	के.जी.	१५	७

७	पदम चाल	के.जी.	१०	५
८	गाम डोल	के.जी.	१०	५
९	भ्याकुर	के.जी.	१५	७
१०	सुगन्धवाल	के.जी.	१५	७
११	बोझो	के.जी.	५	२.५
१२	विष	के.जी.	१०	५
१३	रति	के.जी.	७	३
१४	दरुहल्दि	के.जी.	८	४
१५	सुगन्ध / चोत मरुवा	के.जी.	२०	१०
१६	कुकर तरुल / बन तरुल	के.जी.	१५	७
१७	सेतक चिनी / कुकरदाइनो	के.जी.	५	२.५
१८	वनलसुन	के.जी.	१५	१५
१९	विष फेज	के.जी.	१०	५
२०	पिपला	के.जी.	१०	५
२१	भुतकेश / मुसुली	के.जी.	५	२.५
२२	पाखानभेद	के.जी.	५	२.५
ख	**काठको बोक्रा जाति**	**के.जी.**		
१	अल्लो	के.जी.	५	२.५
२	अर्गेली	के.जी.	५	२.५
३	काउलो / परवन बोक्रा	के.जी.	१०	५
४	दारको बोक्रा	के.जी.	१०	५
५	लोक्ता	के.जी.	५	२.५
६	काफल	के.जी.	१००	५०
७	दालचिनी / सिन्कौली	के.जी.	७	३.५
८	भोजपत्र	के.जी.	२०	८
९	नीम	के.जी.	५	२
१०	सल्ला	के.जी.	२	१
११	दतिवन	के.जी.	१०	५
१२	मसुली सेतो	के.जी.	५	२
ग	**पात जाति**	**के.जी.**		
१	लौठ सल्ला	के.जी.	२५	१०
२	धसिगरे / मसिनो पटपटे	के.जी.	५	२.५
३	तेजपात	के.जी.	२	१

४	तालिस पत्र	के.जी.	५	२
५	सुनपाती	के.जी.	५	२
६	घ्युकुमारी	के.जी.	५	२
घ	**फूल वा विज जाति**			
१	टिम्मुर	के.जी.	८	४
२	अमला	के.जी.	१	१
३	रतिफल	के.जी.	५	२
४	बर्रो	के.जी.	२	१
५	हर्रो	के.जी.	२	१
६	बनकरेला	के.जी.	१	०.५
७	इन्द्रायणी विया	के.जी.	१०	५
८	अलैंची	के.जी.	४	२
९	नागवेली झ्याउ	के.जी.	१०	८
१०	हलहले	के.जी.	३	१
११	टटलो	के.जी.	३	१
ङ	**फूल वा भुवा जाति**	**के.जी.**		
१	जयन्ती फूल दोण पुष्प	के.जी.	२	१
२	नागेश्वर / नारेश्वर	के.जी.	५	२
३	बुकी	के.जी.	१	०.५
४	गुराँस फूल	के.जी.	२	१
च	**विरुवा जाति**	**के.जी.**		
१	चिराइतो	के.जी.	१५	७
२	पाषणभेद पाखनभेद	के.जी.	५	२.५
३	अमलवेद / पदमचाल	के.जी.	१०	५
४	मजिठो	के.जी.	१५	५
५	झ्याउ	के.जी.	१५	७
६	गुच्चि च्याउ	के.जी.	३००	१५०
७	जिवन्ती / सुनगाभा	के.जी.	३	१
८	निगालो	के.जी.	१००	५०
९	च्याउ साधारण	के.जी.	५	१
१०	एक्ले विर	के.जी.	५	२
११	यार्सागुम्बा	के.जी.	१००००	५०००
१२	रिठ्ठाफल	के.जी.	३	१

१३	बज्रयन्ती	के.जी.	२	१
१४	रुद्राक्षफल	के.जी.	८	४
१५	गुर्जा लहरा / गुजार गानो	के.जी.	५	२
१६	सिलाजित गुड्ची	के.जी.	५०	२५
१७	खयर	के.जी.	३००	१५०
छ	**बोक्रा जातिहरु**	**के.जी.**		
१	लोक्ता / अग्रेली	के.जी.	५	२
२	ओखर	के.जी.	५	२
३	काफल	के.जी.	१००	२०
४	चुत्रो	के.जी.	८	४
५	धुपी	के.जी.	२५	१२
६	दालचिनी / तेजपात	के.जी.	७	३
७	काउलो	के.जी.	१५	७
८	भोजपत्र	के.जी.	२०	१०
९	अँगेरी	के.जी.	५	२
ज	**अन्य रेजिन**	**के.जी.**		
१	सालको खोटो	के.जी.	६	३
२	साल धुप	के.जी.	१०	५
३	मह (भिर मह)	के.जी.	१०	५
४	गुड्चा (गुचा)	के.जी.	५	२.५
५	सल्लाको खोटो	के.जी.	६	३
६	भृङ्गराज	के.जी.	३००	१५०
७	ढुकुरे फूल	के.जी.	१००	५०
८	तितेपाती	के.जी.	१	०.५
९	कवाडी सबै किसिमको साममाग्री सानो गाडी	प्रतिटिप	०	१०००
१०	कवाडी सबै किसिमको साममाग्री ठुला गाडी	प्रतिटिप	०	१५००
११	भिरमह	प्रतिलिटर		१५

अनुसूची ६
सवारी साधन कर

सि.नं.	व्यवसायको नाम	चालु आ.व. को स्वीकृत दर	आगामी आ.व. को स्वीकृत दर
१	बस, ट्रक, लहरी र अन्य हेभी गाडी	११००	११००
२	भाडाका कार, जिप, भ्यान र ट्याक्टर	६००	६००

३	भाडाका मिनिबस, मिनि ट्रक	८००	८००
४	नीजि कार, मिनि बस, ट्रक	४००	४००
५	स्कुटर, मोटरसाइकल तथा अन्य सवारी	२००	२००
६	व्यवसायिक हेलिकप्टर ल्याङ्डिङ शुल्क (प्रति टिप)		रु.१०००

गाउँपालिका अन्तर्गत ढुवानीको रुपमा प्रयोग हुने खच्चरहरुमा प्रति खच्चर प्रति टिप रु ५ का दरले शुल्क लिईनेछ । दुई घण्टा वा सो भन्दा बढी सार्वजनिक स्थानमा खच्चरको समूह छोडेमा त्यस्तो प्रति समूहलाई रु ५० शुल्क लिईनेछ ।

अनुसूची ७
विज्ञापन कर

गा पा क्षेत्र भित्र तपशिल बमोजिम विज्ञापन कर लगाईने र असुल उपर गरिने छ ।

क) सववोर्ड प्रति वर्गफिट रु. ५५

ख) होडिंगवोर्ड प्रति वर्गफिट रु. ७५

ग) ग्लो साईनवोर्ड प्रति वर्गफिट रु. ९०

घ) भित्तेलेखन, सटर पेन्टिंग प्रतिवर्गफिट रु २०

ङ) ब्यानर प्रति हप्ता रु. १२०

च) पोलबोर्ड प्रति गोटा प्रति वर्ष रु. १०००

छ) डिजिटल बोर्ड प्रति वर्गफिट रु. २००

अनुसूची ८
बहाल बिटौरी शुल्क

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	निर्धारित शुल्क
१	बहाल बिटौरी शूल्क	होलसेल पसल, १० कोठा भन्दा बढी भएको होटल र निजि विद्यालय रु. ३०००, मध्यम स्तरको पसल, ५ देखि १० कोठा भएको होटल रु २००० । सामान्य पसल, सामान्य होटल, व्यक्तिगत आवास लगायत अन्य रु १५०० ।
२	बहाल बिटौरी शूल्क	कच्ची घर रु. ५०० १ तले ढलान घर रु. १००० २ तले ढलान घर रु. १५०० सोभन्दा माथिको ढलान घर रु. २०००

अनुसूची ९
पार्किङ शुल्क

गापा क्षेत्र भित्र तपशिल बमोजिम पार्किङ शुल्क लगाईने र असुल गरिने छ ।

१. कुनै पनि सवारी साधनले नीजि स्वामित्वमा रहेको स्थानमा पार्किङ्ग गरेको अवस्था बाहेक गाँउपालिका क्षेत्र भित्रका सार्वजनिक स्थानहरु सडकको छेउ आदि स्थानमा १५ मिनेट भन्दा बढी समयको लागि पार्किङ्ग गरेमा तपशिल बमोजिमको पार्किङ शुल्क लिईनेछ ।

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	प्रस्तावित दर (प्रति पटक)	पुष्टयाई	कैफियत
१	पार्किङ शुल्क	निजी तथा भाडाका ट्रक,बस रु. ३० मिनी बस, टिप्पर रु. २० जीप, टयाक्टर रु. १० मोटरसाइकल स्कुटर रु. ५	१	

अनुसूची १०
पर्यटन शुल्क

मनास्लु हिमाल, रुविनाला तथा गणेश हिमाल जस्ता पर्यटकीय क्षेत्रमा जाने ट्र्याक धार्चे गाउँपालिका अन्तर्गत पर्ने हुनाले प्रदेश कानूनको अधिनमा रही नीति बनाई पर्यटन शुल्क निर्धारण गरी कार्यान्वयन गर्न गाउँ कार्यपालिकालाई अधिकार प्रत्यायोजन गरिनेछ ।

अनुसूची ११
सेवा शुल्क दस्तुर

सिफारिस दस्तुर, सरसफाई शुल्क, सार्वजनिक शौचालय, पटके सवारी कर ।

क्र.स	सेवाशुल्क दस्तुर	चालु आ.व को दर	प्रस्तावित दर २०८२/८३
१	नेपाली नागरिकता सिफारिस वंशज	३००	३००
२	नागरिकताको प्रतिलिपि सिफारिस	५००	५००
३	वैवाहिक अंगीकृत नागरिकता सिफारिस	१०००	१०००

४	अंगीकृत नागरिकता सिफारिस	२०००	२०००
५	जन्म मिति प्रमाणितको सिफारिस	२००	२००
६	अबिवाहित/विवाहित प्रमाणित	३००	३००
७	नावालक परिचयपत्रको सिफारिस	३००	३००
८	अंग्रेजीमा गरिने सामान्य सिफारिस	५००	५००
९	अंग्रेजीमा गरिने पारिवारिक विवरण नाता कायमको सिफारिस	१०००	१०००
१०	नाता प्रमाणितको (नेपालीमा) सिफारिस	५००	५००
११	नाता प्रमाणितको (अंग्रेजीमा) सिफारिस	१०००	१०००
१२	ठेगाना प्रमाणित सिफरिस	३००	३००
१३	आर्थिक अवस्था बलियो वा सम्पन्न भएको सिफारिस	५००	५००
१४	सामाजीक सुरक्षा पाउने नबिकरण निवेदन/प्रमाणपत्र प्रतिलिपि	१००	१००
१५	वहाल करको लेखाजोखा सिफारिस	३००	३००
१६	व्यापार व्यवसाय बन्दभएको/संचालन नभएको सिफारिस	३००	३००
१७	मिलापत्र कागजात गराउने निवेदन गर्न सिफारिस	२००	२००
१८	**भुमि अन्तर्गत सिफारिस**		
क	पुर्जामा घर कायम गर्न सिफारिस	२००	३००
ख	जग्गा धनी पुर्जा प्रतिलिपि सिफारिस	५००	५००
ग	कित्ताकाट/नामसारी गर्न सिफारिस	५००	५००
घ	चारकिल्ला प्रमाणीतको मरुवासरुवा नामसारी अंशबण्डा सिफारिस	५००	५००
ङ	घर बाटो भएको/नभएको सिफारिस	३००	३००
१९	नाम,थर,जन्म मिति संशोधनका लागि सिफारिस	२००	३००
२०	नाम वा थर भएको व्यक्ति एउटै हो भन्ने सिफारिस	२००	३००
२१	कन्सुलर प्रमाणित	५००	५००
२२	फुकुवा/रोक्का सिफारिस	२००	२००
२५	पेन्सन कार्ड तथा सो सम्बन्धी अन्य सिफारिस	२००	२००
२६	नक्कल प्रमाणित	२००	२००
२७	बसाँइसराई		
	धार्चे गा.पा भित्र	५००	५००
	धार्चे गा.पा बाहिर	३०००	३०००
२८	संरक्षक सिफारिस (व्यक्तिगत)	३००	३००
२९	संरक्षक सिफारिस (संस्थागत)	३००	५००
३०	पारिवारिक विवरणको सिफारिस	३००	५००
३१	स्थायि बासोबास प्रमाणितको सिफारिस	२००	३००

३२	वडा सर्जमिन प्रमाणितको सिफारिस	५००	५००
३३	वैवाहिक सम्बन्ध/सगोल भएको प्रमाणितको सिफारिस	३००	५००
३४	व्यक्तिगत घटना दर्ताजरिवाना तथा प्रतिलिपिको सिफरिस	५००	५००
३५	चारित्रिक प्रमाणित सर्जिमिन सहितका	२००	२००
३६	धार्चे गा.पा शाखाबाट विविध प्रमाणित/सिफारिस	०	२००
३७	खानेपानी जडान, नामसारी, ठाउँसारी	३००	३००
३८	बिद्युत जडान, नामसारी, ठाउँसारी व्यक्तिगतका लागि	२००	२००
३९	विधुत जडान, नामसारी, ठाउँसारी साना उद्योगका सिफारिस संस्थागतको लागि	२५०	२५०
४०	विद्युत जडान, नामसारी, ठाउँसारी मझौला/ ठूला उद्योगका सिफारिस	२००	३००
४१	कुकाठ कटान सिफारिस गरेको	५००	५००
४२	घरेलु उद्योग सर्जिमिनसहितको सिफरिस	१०००	१०००
४३	व्यबसाय दर्ता /सञ्चालन/नाम/ठेगाना परिवर्तन/प्रतिलिपि सिफारिस	५००	५००
४४	हाईड्रोपावर K.W सिफारिस	०	१०००
४५	हाईड्रोपावर M.W सिफारिस	५०००	५०००
४६	निजि स्तरका शैक्षिक संस्था आवेदन दस्तुर सिफरिस	५००	५००
४७	निजि स्तरका शैक्षिक संस्था खोल्न आधारभुत तह सिफरिस	१०००	१००
४८	निजि स्तरका शैक्षिक संस्थाखोल्न मा.वी. तह सिफरिस	१५००	१५००
४८	निजी प्रा. वि. तह वार्षीक दस्तुर सिफारिस	१०००	१०००
४९	निजी नि.मा.वि. तह वार्षीक दस्तुर सिफारिस	२०००	२०००
५०	निजी मा. वि. तह वार्षीक दस्तुर सिफारिस	२५००	२५००
५१	प्रति कक्षा थपका लागि आधारभुत तह सिफारिस	५००	५००
५२	प्रति कक्षा थपका लागि मा.बी. तह सिफारिस	१०००	१०००
५३	पालिका स्तरीय लब्धाक पत्र (मार्कसिट) प्रतिलिपी दस्तुर	२००	२००
५४	समुह/आमा समुह/कृषक समुह/क्लव/ समिति दर्ता तथा नविकरण सिफारिस	३००	३००
५५	सार्वजनिक मठ, मन्दिर, गुम्बा, मस्जित, पाटी- र चर्च गै.स. संस्था, सहकारी, क्लव सिफारिस	५००	५००
५६	सहकारी संस्थाहरु दर्ता सिफारिस	५००	५००
५७	संस्थाहरु INGO बार्षीक (अन्तर्राष्टिय गै.स.स.) सिफारिस	१००००	१००००
५८	संस्थाहरु NGO बार्षीक सिफारिस	१०००	१०००
५९	व्यवसायिक तथा प्राबिधिक शिक्षालय सिफारिस	३०००	३००
६०	नक्शा पास दस्तुर (प्रतिवर्गफिट) सिफारिस	१	१

६१	नक्शा पास प्रमाण पत्रदस्तुर सिफारिस	३००	५००
६२	योजना सिफारिस संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारसंग संझौता/सम्पन्न	५००	५००
६३	अन्य सामान्य सबै प्रकारका सिफारिस	२००	३००
६४	**न्यायिक दस्तुर**		
	उजुरी दर्ता दस्तुर/ प्रतिवाद दस्तुर		१००
	नक्कल /मिलापत्र दस्तुर		२०
	अन्य न्यायिक दस्तुर		५०
६५	आर्थिक लेनदेन प्रमाणित		
	१ लाख देखि १० लाख सम्म		२००
	१० देखि ३० लाख सम्म		४००
	३० देखि ५० लाख सम्म		६००
	५० देखि ७० लाख सम्म		८००
	७० देखि १ करोड सम्म		१०००
	१ करोड भन्दा माथि		२०००

मूल्यांकन दस्तुर

क्र.स	विवरण	प्रस्तावित दस्तुर	क्र.स	विवरण	प्रस्तावित दस्तुर
क	आम्दानी प्रमाणित		ख	सम्पति मूल्यांकन	
१	कुल आम्दानीको	०.५%	१	कुल सम्पतिको	०.३%

सरसफाई शूल्क मासिक रुपमा निम्न अनुसार हुने छ ।

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	बार्षिक चालू आर्थिक वर्षको दर	मासिक प्रस्तावित दर
१	आवासीय घर २ तल्ला सम्म	१००।-	१००।-
२	आवासीय घर २ तल्ला माथी	१५०।-	१००।-
३	होटल लज सहितको व्यवसायिक		२००।-
४	होटल, सानो चिया नास्ता	३००।-	१००।-
५	मासु पसल रांगा, खसी	३००।-	१००।-
६	मासु पसल कुखूरा	४००।-	२००।-
७	सैलुन	१००।-	१००।-
८	तरकारी फलफूल	२००।-	२००।-
९	पान पसल	२००	२००
१०	माछा पसल	१००।-	१००।-
११	किराना होलसेल पसल	४००।-	२००।-

१२	किराना खुद्रा पसल	२००।-	२००।-
१३	फेन्सी, मुबाईल, साईबर, कपडा, घडी पसल, चुरा धागो	१००।-	१००।-
१४	सुन पसल	२००।-	२००।-
१५	स्कुल, क्याम्पस सरकारी	२००।-	२००।-
१६	स्कुल, क्याम्पस नीजि होस्टल सहित	५००।-	१००।-
१७	स्कुल, क्याम्पस नीजि	३००।-	१००।-
१८	कार्यालय सरकारी	३००।-	१००।-
१९	कार्यालय नीजि, संघसंस्था	४००।-	१००।-
२०	उद्योग ठुलो व्यावसायिक	१०००।-	२००।-
२१	उद्योग घरेलु, साना छाला जुत्ता, झोला	२००।-	२००।-
२२	धान, च्यरा, तेल, मिल आदि	५००।-	१००।-
२३	फर्निचर उद्योग	४००।-	१००।-
२४	बस, माइक्रो काउन्टर	२००।-	२००।-
२५	हस्पटिल, पोलोक्लिनिक सुई सिरिन्ज बाहेक	१५००।-	२००।-
२६	मेडिकल हल, एग्रो भेट	५००।-	२००।-
२७	कुखूरा फार्म ठुलो ५०० भन्दा बढि	६००।-	२००।-
२८	कुखूरा फार्म सानो ५०० भन्दा कम	३००।-	१००।-
२९	हार्डवयर, भाडापसल	३००।-	१००।-
३०	स्टेशनरी पसल	१००।-	१००।-
३१	कापी उद्योग, छापाखाना	५००।-	२००।-
३२	मोटर वर्कशप	१०००।-	१००।-
३३	साईकलमोटरसाईकल वर्कशप	५००।-	१००।-
३४	मोटर, मोटरसाईकल शोरुम	३००।-	१००।-
३५	मेटल वर्कशप, मोटर पार्टस, वर्कशप	४००।-	१००।-
३६	टायर रिसोलिङ	१०००।-	२००।-
३७	बैक	५००।-	१००।-
३८	सहकारी संस्था	३००।-	१००।-
३९	टेलरिङ पसल	४००।-	१००।-
४०	इट्टा विक्रि केन्द्र, भट्टा	२००।-	१००।-
४१	पेट्रोल पम्प	३००।-	१००।-
४२	मदिरा पसल	३००।-	१००।-
४३	टिभि, इलेक्टिक तथा मर्मत पसल	४००।-	१००।-

४४	हस्तकला, आर्टस, फ्लेक्स	२००।-	१००।-
४५	सिनेमा हल, पार्टी प्यालेस, क्याटरिङ	१०००।-	२००।-
४६	दुध डिपो	३००।-	१००।-
४७	व्युटी पार्लर	३००।-	१००।-
४८	सिलाई मेसिन पसल तथा मर्मत	३००।-	१००।-
४९	कुखूरा बाहेक कृषि फर्म	३००।-	१००।-
५०	अन्य	३००।-	१००।-

सार्वजनिक शौचालय - निजी क्षेत्रसँग साझेदारी माध्यमबाट शुल्क निर्धारण गरी संचालन गर्ने ।

अनुसूची १२
ट्रेकिङ् र -याफ्टिङ्ग शुल्क

ट्रेकिङ्ग र -याफ्टिङ्ग शुल्क धार्चे गाउँ कार्यपालिकाको निर्णयबमोजिम हुनेछ ।

अनुसूची १३

दहत्तर बहत्तर शुल्क(वालुबा,ढुङगा गिट्टी) :प्रदेश सरकारको निर्णयबमोजिम शुल्क लागू हुनेछ ।

अनुसूची १४

एम्बुलेन्स तथा जे.सि.बि (backhoe loader JCB) शुल्क धार्चे गाउँ कार्यपालिकाको निर्णयबमोजिम हुनेछ ।

आज्ञाले
काजीमान सुनार
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

नोट ....

नोट ....